

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ

മഹർഷി വേദവ്യാസപ്രണീതം ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം

॥ ഷഷഃ സ്കന്ധഃ ॥

This document has been prepared by

Sunder Kidāmbi

with the blessings of

ശ്രീ രംഗരാമാനുജ മഹാദേശികൻ

His Holiness śrīmad āṇḍavan śrīraṅgam

വിഷയസൂചി

1	പ്രഥമോദ്യായഃ	2
2	ദ്വിതീയോദ്യായഃ	10
3	തൃതീയോദ്യായഃ	16
4	ചതുർഥോദ്യായഃ	22
5	പഞ്ചമോദ്യായഃ	29
6	ഷഷ്ഠോദ്യായഃ	34
7	സപ്തമോദ്യായഃ	39
8	അഷ്ടമോദ്യായഃ	44
9	നവമോദ്യായഃ	50
10	ദശമോദ്യായഃ	59
11	ഏകാദശോദ്യായഃ	64
12	ദ്വാദശോദ്യായഃ	69
13	ത്രയോദശോദ്യായഃ	74
14	ചതുർദശോദ്യായഃ	78
15	പഞ്ചദശോദ്യായഃ	86
16	ഷോഡശോദ്യായഃ	90
17	സപ്തദശോദ്യായഃ	99
18	അഷ്ടാദശോദ്യായഃ	104
19	ഏകോനവിംശോദ്യായഃ	113

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ പ്രഥമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

നിവൃത്തിമാർഗഃ കഥിത ആദൗ ഭഗവതാ യഥാ |
 ക്രമയോഗോപലബ്ധേന ബ്രഹ്മണാ യദസംസൃതിഃ || 1 ||

പ്രവൃത്തിലക്ഷണശ്ചൈവ ത്രൈഗുണ്യവിഷയോ മൂനേ |
 യോസാവലീനപ്രകൃതേർഗുണസർഗഃ പുനഃ പുനഃ || 2 ||

അധർമലക്ഷണാ നാനാ നരകാശ്ചാനുവർണിതാഃ |
 മൻവന്തരശ്ച വ്യാഖ്യാത ആദ്യഃ സ്വായംഭുവോ യതഃ || 3 ||

പ്രിയവ്രതോത്താനപദോർവംശസ്തൃച്ചരിതാനി ച |
 ദ്വീപവർഷസമുദ്രാദ്രിനദ്യുദ്യാനവനസ്തീൻ || 4 ||

ധരാമണ്ഡലസംസ്ഥാനം ഭാഗലക്ഷണമാനതഃ |
 ജ്യോതിഷാം വിവരാണാം ച യഥേദമസൃജദ്വിഭുഃ || 5 ||

അധുനേഹ മഹാഭാഗ യഥൈവ നരകാനരഃ |
 നാനോഗ്രയാതനാൻ നേയാത്തൻമേ വ്യാഖ്യാതുമർഹസി || 6 ||

ശ്രീശുക ഉവാച

ന ചേദിഹൈവാപചിതിം യഥാഹസഃ
 കൃതസ്യ കുർയാൻമന ഉക്തപാണിഭിഃ |

- ധ്രുവം സ വൈ പ്രേത്യ നരകാനുപൈതി
യേ കീർത്തിതാ മേ ഭവതസ്തിഥയാതനാഃ || 7 || 7
- തസ്മാത്പുരൈവാശ്വിഹ പാപനിഷ്ഠ്യതൗ
യതേത മൃത്യോരവിപദ്യതാത്മനാ |
ദോഷസ്യ ദൃഷ്ട്വാ ഗുരുലഘവം യഥാ
ഭിഷക് ചികിത്സേത രുജാം നിദാനവിത് || 8 || 8
- രാജോവാച
ദൃഷ്ടശ്രുതാഭ്യാം യത്പാപം ജാനന്നപ്യാത്മനോഹിതം |
കരോതി ഭൂയോ വിവശഃ പ്രായശ്ചിത്തമഥോ കഥം || 9 || 9
- കൃചിന്നിവർതത്യേഭദ്രാത്കൃചിച്ചരതി തത്പുനഃ |
പ്രായശ്ചിത്തമത്യോപാർഥം മന്യേ കുഞ്ജരശൗചവത് || 10 || 10
- ശ്രീശുക ഉവാച
കർമണാ കർമനിർഹാരോ ന ഹ്യാത്യന്തിക ഇഷ്യതേ |
അവിദ്വദധികാരിത്വാത്പ്രായശ്ചിത്തം വിമർശനം || 11 || 11
- നാശ്നതഃ പഥ്യമേവാനം വ്യാധയോഭിഭവന്തി ഹി |
ഏവം നിയമകൃദ്രാജൻ ശരണഃ ക്ഷേമായ കൽപതേ || 12 || 12
- തപസാ ബ്രഹ്മചര്യേണ ശമേന ച ദമേന ച |
ത്യാഗേന സത്യശൗചാഭ്യാം യമേന നിയമേന ച || 13 || 13
- ദേഹവാഗ്ബുദ്ധിജം ധീരാ ധർമജ്ഞാഃ ശ്രദ്ധയാൻവിതാഃ |
ക്ഷിപന്ത്യഘം മഹദപി വേണുഗുൽമമിവാനലഃ || 14 || 14
- കേചിത്കേവലയാ ഭക്ത്യാ വാസുദേവപരായണാഃ |
അഘം ധുൻവന്തി കാർത്ത്യന്യേന നീഹാരമിവ ഭാസ്കരഃ || 15 || 15

- ന തഥാ ഹൃഘവാൻ രാജൻ പുയേത തപ ആദിഭിഃ |
യഥാ കൃഷ്ണാർപിതപ്രാണസ്തപ്തപൂരുഷനിഷേവയാ || 16 || 16
- സധ്രീചീനോ ഹൃയം ലോകേ പന്ഥാഃ ക്ഷേമോക്തോദയഃ |
സുശീലാഃ സാധവോ യത്ര നാരായണപരായണാഃ || 17 || 17
- പ്രായശ്ചിത്താനി ചീർണാനി നാരായണപരാമുഖം |
ന നിഷ്കൃന്തി രാജേന്ദ്ര സുരാകുന്ദമിവാപഗാഃ || 18 || 18
- സകൃന്മനഃ കൃഷ്ണപദാരവിന്ദയോ -
ർനിവേശിതം തദ്ഗുണരാഗി യൈരിഹ |
ന തേ യമം പാശഭൃതശ്ച തദ്ഭടാൻ
സ്വപ്നേപി പശ്യന്തി ഹി ചീർണനിഷ്കൃതാഃ || 19 || 19
- അത്ര ചോദാഹരന്തീമമിതിഹാസം പുരാതനം |
ദൂതാനാം വിഷ്ണുയമയോഃ സംവാദസ്തം നിബോധ മേ || 20 || 20
- കാൻയകുബ്ജേ ദ്വിജഃ കശ്ചിദാസീപതിരജാമിലഃ |
നാല്ലാ നഷ്ടസദാചാരോ ദാസ്യഃ സംസർഗദൂഷിതഃ || 21 || 21
- ബന്ദ്യക്ഷകൈതവൈശ്വൗർയൈർഗർഹിതാം വൃത്തിമാസ്ഥിതഃ |
ബിഭ്രത്കുടുംബമശുചിർയാതയാമാസ ദേഹിനഃ || 22 || 22
- ഏവം നിവസതസ്തസ്യ ലാലയാനസ്യ തത്സുതാൻ |
കാലോത്ത്യാഗാൻമഹാൻ രാജന്നഷ്ടാശീത്യായുഷഃ സമാഃ || 23 || 23
- തസ്യ പ്രവയസഃ പുത്രാ ദശ തേഷാം തു യോവമഃ |
ബാലോ നാരായണോ നാല്ലാ പിത്രോശ്ച ദധിതോ ഭൃശം || 24 || 24
- സ ബദ്ധഹൃദയസ്തസ്മിന്നർഭകേ കലഭാഷിണി |
നിരീക്ഷമാണസ്തൽലീലാം മുമുദേ ജരോ ഭൃശം || 25 || 25

- ഭുഞ്ജാനഃ പ്രപിബൻ ഖാദൻ ബാലകസ്സേഹയന്ത്രിതഃ |
ഭോജയൻ പായയൻ മൂഢോ ന വേദാഗതമന്തകം || 26 || 26
- സ ഏവം വർതമാനോഽജ്ഞോ മൃത്യുകാല ഉപസ്ഥിതേ |
മതിം ചകാര തനയേ ബാലേ നാരായണാഹുയേ || 27 || 27
- സ പാശഹസ്താംസ്തീൻ ദൃഷ്ട്വാ പുരുഷാൻ ഭൃശദാരുണാൻ |
വക്രതുണ്ഡാനൂർധ്വരോഽണ ആത്മാനം നേതുമാഗതാൻ || 28 || 28
- ഭൂരേ ക്രീഡനകാസകൃതം പുത്രം നാരായണാഹുയം |
പ്ലാവിതേന സ്വരേണോച്ചൈരാജുഹാവാകുലേന്ദ്രിയഃ || 29 || 29
- നിശമ്യ മ്രിയമാണസ്യ ബ്രൂവതോ ഹരികീർത്തനം |
ഭർതൂർനാമ മഹാരാജ പാർഷദാഃ സഹസാപതൻ || 30 || 30
- വികർഷത്വോന്തർഹൃദയാദാസീപതിമജാമലം |
യമപ്രേഷ്യാൻ വിഷ്ണുദൂതാ വാരയാമാസുരോജസാ || 31 || 31
- ഊചുർനിഷേധിതാസ്താംസ്തേ വൈവസ്വതപുരഃസരാഃ |
കേ യൂയം പ്രതിഷേധാരോ ധർമരാജസ്യ ശാസനം || 32 || 32
- കസ്യ വാ കുത ആയാതാഃ കന്യാദസ്യ നിഷേധഥ |
കിം ദേവാ ഉപദേവാ യാ യൂയം കിം സിദ്ധസത്തമാഃ || 33 || 33
- സർവേ പദ്മപലാശാക്ഷാഃ പീതകൗശേയവാസസഃ |
കിരീടിനഃ കുണ്ഡലിനോ ലസത്പുഷ്കരമാലിനഃ || 34 || 34
- സർവേ ച നൂതവയസഃ സർവേ ചാരുചതുർഭുജാഃ |
ധനുർനിഷംഗാസിഗദാശംഖചക്രാംബുജശ്രിയഃ || 35 || 35
- ദിശോ വിതിമിരാലോകാഃ കുർവന്തഃ സ്വേന രോചിഷാ |
കിമർഥം ധർമപാലസ്യ കിങ്കരാനോ നിഷേധഥ || 36 || 36

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്യുക്തേ യമദുതൈസ്സൈർവാസുദേവോക്തകാരിണഃ |

താൻ പ്രത്യുചുഃ പ്രഹസ്യേദം മേഘനിർഹാദയാ ഗിരാ || 37 ||

37

വിഷ്ണുദൂതാ ഉഘചുഃ

യൂയം വൈ ധർമരാജസ്യ യദി നിർദേശകാരിണഃ |

ബ്രൂത ധർമസ്യ നസ്തത്ത്വം യച്ച ധർമസ്യ ലക്ഷണം || 38 ||

38

കഥം സ്വിദ്രിയതേ ദണ്ഡഃ കിം വാസ്യ സ്ഥാനമീക്സിതം |

ദണ്ഡാഃ കിം കാരിണഃ സർവേ ആഹോസിത്കതിചിന്യുണാം || 39 ||

39

യമദൂതാ ഉഘചുഃ

വേദപ്രണിഹിതോ ധർമോ ഹ്യധർമസ്തദിപർയയഃ |

വേദോ നാരായണഃ സാക്ഷാത്സ്യയംഭൂരിതി ശുശ്രൂമ || 40 ||

40

യേന സ്വധാപ്തമീ ഭാവാ രജഃസത്ത്വതമോമയാഃ |

ഗുണനാമക്രിയാരുപൈർവിഭാവ്യന്തേ യമാതഥം || 41 ||

41

സൂർയോഗ്നിഃ ഖം മരുദ്ഗാവഃ സോമഃ സന്ധ്യാഹനീ ദിശഃ |

കം കൂഃ കാലോ ധർമ ഇതി ഹ്യേതേ ദൈഹ്യസ്യ സാക്ഷിണഃ || 42 ||

42

ഏതൈരധർമോ വിജ്ഞാതഃ സ്ഥാനം ദണ്ഡസ്യ യുജ്യതേ |

സർവേ കർമാനുരോധേന ദണ്ഡമർഹന്തി കാരിണഃ || 43 ||

43

സംഭവന്തി ഹി ഭദ്രാണി വിപരീതാനി ചാനഘാഃ |

കാരിണാം ഗുണസംഗോഷ്ഠി ദേഹവാൻ ന ഹ്യകർമകൃത് || 44 ||

44

യേന യാവാൻ യഥാധർമോ ധർമോ വേഹ സമീഹിതഃ |

സ ഏവ തത്ഫലം ഭുങ്ക്തേ തഥാ താവദമുത്ര വൈ || 45 ||

45

- യഥേഹ ദേവപ്രവരാസ്സേവിധ്യമുപലഭ്യതേ |
ഭൂതേഷു ഗുണവൈചിത്ര്യാത്തമാന്യത്രാനുമീയതേ || 46 || 46
- വർതമാനോന്യയോഃ കാലോ ഗുണാഭിജ്ഞാപകോ യഥാ |
ഏവം ജൻമാന്യയോരേതദധർമാധർമനിദർശനം || 47 || 47
- മനസൈവ പുരേ ദേവഃ പൂർവരൂപം വിപശ്യതി |
അനുമീമാംസത്യേപൂർവം മനസാ ഭഗവാനജഃ || 48 || 48
- യഥാജ്ഞസ്തമസാ യുക്ത ഉപാസ്തേ വ്യക്തമേവ ഹി |
ന വേദ പൂർവമപരം നഷ്ടജൻമസ്യുതിസ്തഥാ || 49 || 49
- പഞ്ചഭിഃ കുരുതേ സ്വാർമാൻ പഞ്ച വേദാഥ പഞ്ചഭിഃ |
ഏകസ്തു ഷോഡശേന ത്രീൻ സ്വയം സപ്തദശോക്തൃതേ || 50 || 50
- തദേതത് ഷോഡശകലം ലിംഗം ശക്തിത്രയം മഹത് |
ധത്തേന്ദു സംസൃതിം പുംസി ഹർഷശോകദയാർതിദാം || 51 || 51
- ദേഹ്യജ്ഞോജ്ഞിതശ്ചഡ്യർഗോ നേച്ഛൻ കർമാണി കാർയതേ |
കോശകാര ഇവാത്മാനം കർമണാച്ഛാഭ്യ മുഹ്യതി || 52 || 52
- ന ഹി കശ്ചിത്ക്ഷണമപി ജാതു തിഷ്ഠത്യകർമകൃത് |
കാർയതേ ഹ്യവശഃ കർമ ഗുണൈഃ സ്വാഭാവികൈർബലാത് || 53 || 53
- ലബ്ധ്വാ നിമിത്തമവ്യക്തം വ്യക്താവ്യക്തം ഭവത്യുത |
യഥായോനി യഥാബീജം സ്വഭാവേന ബലീയസാ || 54 || 54
- ഏഷ പ്രകൃതിസംഗേന പുരുഷസ്യ വിപർയയഃ |
ആസീത് സ ഏവ ന ചിരാദീശസംഗാദിലീയതേ || 55 || 55
- അയം ഹി ശ്രുതസമ്പന്നഃ ശീലവൃത്തഗുണാലയഃ |
ധൃതവ്രതോ മുദുർഭാന്തഃ സത്യവാൻമന്ത്രവിച്ഛുചിഃ || 56 || 56

ഗുർവഗ്ന്യതിമിവുദ്ധാനാം ശുശ്രൂഷുർനിരഹക്യതഃ സർവഭൂതസുഹൃത്സാധുർമിതവാഗനസൂയകഃ 57	57
ഏകദാസൗ വനം യാതഃ പിതൃസന്ദേശക്യദ് ദ്വിജഃ ആദായ തത ആവൃത്തഃ ഫലപുഷ്പസമിത്കുശാൻ 58	58
ദദർശ കാമിനം കഞ്ചിച്ഛുദ്രം സഹ ഭുജിഷ്യയാ പീത്വാ ച മധു മൈരേയം മദാഘൂർണിതനേത്രയാ 59	59
മത്തയാ വിശ്വമന്നീവ്യാ വ്യപേതം നിരപത്രപം ക്രീഡന്തമനു ഗായന്തം ഹസന്തമനയാന്തികേ 60	60
ദൃഷ്ട്വാ താം കാമലിപ്ലേന ബാഹുനാ പരിരംഭിതാം ജഗാമ ഹൃച്ഛയവശം സഹസൈവ വിമോഹിതഃ 61	61
സ്തംഭയന്നാത്മനാജ്ഞാനം യാവത്സത്ത്വം യമാശ്രുതം ന ശശാക സമാധാതും മനോ മദനവേപിതം 62	62
തന്നിമിത്തസുരവ്യാജഗ്രഹഗ്രസ്തോ വിചേതനഃ താമേവ മനസാ ധ്യായൻ സ്വധർമാദ്വിരരാമ ഹ 63	63
താമേവ തോഷയാമാസ പിത്രേണാർഥേന യാവതാ ഗ്രാമൈർമനോരമൈഃ കാമൈഃ പ്രസീദേത യഥാ തഥാ 64	64
വിപ്രാം സ്വഭാർയാമപ്രൗഢാം കുലേ മഹതി ലംഭിതാം വിസസർജ്ജാചിരാത്പാപഃ സ്വൈരിൺയാപാംഗവിദ്ധധീഃ 65	65
യതസ്തതശ്ചോപനിന്ധേ ന്യായതോഽന്യായതോ ധനം ബഭാരാസ്യഃ കുടുംബിന്ധാഃ കുടുംബം മന്ധീരയം 66	66
യദസൗ ശാസ്ത്രമുൽലംഘ്യ സ്വൈരചാർയാർയഗർഹിതഃ അവർത്തത ചിരം കാലമഘായുരശുചിർമലാത് 67	67

തത ഏനം ദണ്ഡപാണേഃ സകാശം കൃതകീൽബിഷം ।

നേഷ്വാജോക്യതനിർവേശം യത്ര ദണ്ഡേന ശുദ്ധ്യതി ॥ 68 ॥

68

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ അജാമിലോപാഖ്യാനേ പ്രഥമോദ്യായഃ ॥

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച ഏവം തേ ഭഗവദ്ഭൂതാ യമദ്ഭൂതാഭിഭാഷിതം । ഉപധാർത്ഥാമ താൻ രാജൻ പ്രത്യാഹുർനയകോവിദാഃ ॥ 1 ॥	69
വിഷ്ണുഭൂതാ ഉഘച്ഛഃ അഹോ കഷ്ടം ധർമദ്യശാമധർമഃ സ്വശതേ സഭാം । യത്രാദണ്ഡ്യഷ്ടപാപേഷു ദണ്ഡോ യൈർധ്രിയതേ വൃഥാ ॥ 2 ॥	70
പ്രജാനാം പിതരോ യേ ച ശാസ്താരഃ സാധവഃ സമാഃ । യദി സ്വാത്തേഷു വൈഷമ്യം കം യാന്തി ശരണം പ്രജാഃ ॥ 3 ॥	71
യദ്യദാചരതി ശ്രേയാനിതരസ്തത്ത്വദീപതേ । സ യത്പ്രമാണം കൂരുതേ ലോകസ്തദനുവർത്തതേ ॥ 4 ॥	72
യസ്യാങ്കേ ശിര ആധായ ലോകഃ സ്വപിതി നിർവൃതഃ । സ്വയം ധർമമധർമം വാ ന ഹി വേദ യഥാ പശൂഃ ॥ 5 ॥	73
സ കഥം ന്യർപിതാത്മാനം കൃതമൈത്രമച്ഛേതനം । വിശ്രംഭണീയോ ഭൂതാനാം സഘൃണോ ദ്രാഗ്ധുമർഹതി ॥ 6 ॥	74
അയം ഹി കൃതനിർവേശോ ജന്മകോട്യാഹസാമപി । യദ് വ്യാജഹാര വിവശോ നാമ സ്വസ്ത്യയനം ഹരേഃ ॥ 7 ॥	75

- ഏതേനൈവ ഹൃഘോനോഽസ്യ കൃതം സ്വാദഘനിഷ്ഠ്യതം |
യദാ നാരായണായേതി ജഗാദ ചതുരക്ഷരം || 8 || 76
- സ്തേനഃ സുരാപോ മിത്രധുഗ് ബ്രഹ്മഹാ ഗുരുതൽപഗഃ |
സ്ത്രീരാജപിതൃഗോഹന്താ യേ ച പാതകിനോഽപരേ || 9 || 77
- സർവേഷാമപ്യഘവതാമിദമേവ സുനിഷ്ഠ്യതം |
നാമവ്യാഹരണം വിഷ്ണോർയതസ്തദ്വിഷയാ മതിഃ || 10 || 78
- ന നിഷ്ഠ്യതൈരുദിതൈർബ്രഹ്മവാദിഭി -
സ്തമാ വിശുദ്ധ്യത്യഘവാൻ വ്രതാദിഭിഃ |
യഥാ ഹരേർനാമപദൈരുദാഹുതൈ -
സ്തദുത്തമശ്ലോകഗുണോപലംഭകം || 11 || 79
- നൈകാന്തികം തദ്ധി കൃത്യേപി നിഷ്ഠ്യതേ
മനഃ പുനർധാവതി ചേദസത്പഥേ |
തത്കർമനിർഹാരമഭീപ്തതാം ഹരേ -
ർഗുണാനുവാദഃ ഖലു സത്യഭാവനഃ || 12 || 80
- അഥൈനം മാപനയത കൃതാശേഷഘനിഷ്ഠ്യതം |
യദസൗ ഭഗവന്നാമ മ്രിയമാണഃ സമഗ്രഹീത് || 13 || 81
- സാങ്കേത്യം പാരിഹാസ്യം വാ സ്തോഭം ഹേലനമേവ വാ |
വൈകുണ്ഠനാമഗ്രഹണമശേഷഘഹരം വിദുഃ || 14 || 82
- പതിതഃ സഖലിതോ ഭഗഃ സന്ദഷ്ടസ്തപ്ത ആഹതഃ |
ഹരിരിത്യവശേനാഹ പുമാൻ നാർഹതി യാതനാം || 15 || 83
- ഗുരുണാം ച ലഘുനാം ച ഗുരുണി ച ലഘുനി ച |
പ്രായശ്ചിത്താനി പാപാനാം ഇതാത്യാകൃതാനി മഹർഷിഭിഃ || 16 || 84

- തൈസ്താനയഘാനി പുയന്തേ തപോദാനജപാദിഭിഃ |
നാധർമജം തദ്ധ്യദയം തദപീശാംഘ്രിസേവയാ || 17 || 85
- അജ്ഞാനാദമവാ ഇജ്ഞാനാദുത്തമശ്ലോകനാമ യത് |
സങ്കീർത്തിതമഘം പുംസോ ദഹേദേധോ യമാനലഃ || 18 || 86
- യമാഗദം വീര്യതമമുപയുക്തം യദ്യുച്ഛയാ |
അജാനതോപ്യാത്മഗുണം കുർയാൻമന്ത്രോപ്യുദാഹൃതഃ || 19 || 87
- ശ്രീശുക ഉവാച
ത ഏവം സുവിനിർണീയ ധർമം ഭാഗവതം നൃപ |
തം യാമ്യപാശാന്നിർമുച്യ വിപ്രം മൃത്യോരമുമുചൻ || 20 || 88
- ഇതി പ്രത്യുദിതാ യാമ്യ ദൂതാ യാത്വാ യമാന്തികേ |
യമരാജേണ യമാ സർവമാചചക്ഷുരരിന്ദ || 21 || 89
- ദ്വിജഃ പാശാദിനിർമുക്തോ ഗതഭിഃ പ്രകൃതിം ഗതഃ |
വവന്ദേ ശിരസാ വിഷ്ണോഃ കിങ്കരാൻ ദർശനോത്സവഃ || 22 || 90
- തം വിവക്ഷുമഭിപ്രേത്യ മഹാപുരുഷകിങ്കരാഃ |
സഹസാ പശ്യതസ്തസ്യ തത്രാന്തർദധിരേന്ദ്രനഘ || 23 || 91
- അജാമിലോപ്യമാകർണ്യ ദൂതാനാം യമകൃഷ്ണയോഃ |
ധർമം ഭാഗവതം ശുദ്ധം ത്രൈവിദ്യം ച ഗുണാശ്രയം || 24 || 92
- ഭക്തിമാൻ ഭഗവത്യാശു മാഹാത്മ്യശ്രവണാദ്ധരേഃ |
അനുതാപോ മഹാനാസീത്മരതോശുഭമാത്മനഃ || 25 || 93
- അഹോ മേ പരമം കഷ്ടമഭൂദവിജിതാത്മനഃ |
യേന വിപ്ലാവിതം ബ്രഹ്മ വൃഷൽയാം ജായതാത്മനാ || 26 || 94

- ധിങ് മാം വിഗർഹിതം സദ്ഭിർഭുഷ്കൃതം കുലകളുജലം |
ഹിത്വാ ബാലാം സതീം യോഹം സുരാപാമസതീമഗാം || 27 || 95
- വൃദ്ധാവനാമൗ പിതരൗ നാൻയബന്ധു തപസ്വിനൗ |
അഹോ മയാധുനാ ത്യക്താവകൃതജ്ഞേന നീചവത് || 28 || 96
- സോഹം വ്യക്തം പതിഷ്യാമി നരകേ ഭൃശദാരുണേ |
ധർമഘ്നാഃ കാമിനോ യത്ര വിന്ദന്തി യമയാതനാഃ || 29 || 97
- കിമിദം സ്വപ്ന ആഹോസ്വിത്സാക്ഷാഭൃഷ്മിഹാദ്ഭുതം |
ക്വ യാതാ അദ്യ തേ യേ മാം വ്യകർഷൻ പാശപാണയഃ || 30 || 98
- അഥ തേ ക്വ ഗതാഃ സിദ്ധാശ്ചത്വാരശ്ചാരുദർശനാഃ |
വ്യമോചയൻ നീയമാനം ബദ്ധ്വാ പാശൈരധോ ഭുവഃ || 31 || 99
- അഥാപി മേ ദുർഭഗസ്യ വിബുധോത്തമദർശനേ |
ഭവിതവ്യം മംഗലേന യേനാത്മാ മേ പ്രസീദതി || 32 || 100
- അൻയഥാ മ്രിയമാണസ്യ നാശുചേർവൃഷലീപതേഃ |
വൈകുണ്ഠനാമ ഗ്രഹണം ജിഹ്വാ വക്തുമിഹാർഹതി || 33 || 101
- ക്വ ചാഹം കിതവഃ പാപോ ബ്രഹ്മഘ്നോ നിരപത്രപഃ |
ക്വ ച നാരായണേത്യേതദ്ഭഗവന്നാമ മംഗലം || 34 || 102
- സോഹം തഥാ യതിഷ്യാമി യതചിത്തേന്ദ്രിയാനിലഃ |
യഥാ ന ഭൂയ ആത്മാനമന്ധേ തമസി മജ്ജയേ || 35 || 103
- വിമുച്യ തമിമം ബന്ധമവിദ്യാകാമകർമജം |
സർവഭൂതസുഹൃച്ഛാന്തോ മൈത്രഃ കരുണ ആത്മവാൻ || 36 || 104
- മോചയേ ഗ്രസ്തമാത്മാനം യോഷിൻമയ്യാത്മമായയാ |
വിക്രീഡിതോ യയൈവാഹം ക്രീഡാമൃഗ ഇവാധമഃ || 37 || 105

- മമാഹമിതി ദേഹാദൗ ഹിത്വാ മിഥ്യാർഥധീർമതിം |
ധാസ്യേ മനോ ഭഗവതി ശുദ്ധം തത്കീർത്തനാദിഭിഃ || 38 || 106
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി ജാതസുനിർവേദഃ ക്ഷണസംഗേന സാധുഷു |
ഗംഗാദ്വാരമുപേയായ മൂക്തസർവാനുബന്ധനഃ || 39 || 107
- സ തസ്മിൻ ദേവസദന ആസീനോ യോഗമാശ്രിതഃ |
പ്രത്യാഹൃതേന്ദ്രിയഗ്രാമോ യുയോജ മന ആത്മനി || 40 || 108
- തതോ ഗുണേഭ്യ ആത്മാനം വിയുജ്യാത്മസമാധിനാ |
യുയുജേ ഭഗവദ്ധാമ്നി ബ്രഹ്മൺയനുഭവാത്മനി || 41 || 109
- യർഹ്യുപാരതധീസ്തസ്മിന്നദ്രാക്ഷീത്പുരുഷാൻ പുരഃ |
ഉപലഭ്യോപലബ്ധാൻ പ്രാഗ്വവന്ദേ ശിരസാ ദ്വിജഃ || 42 || 110
- ഹിത്വാ കലേവരം തീർഥേ ഗംഗായാം ദർശനാദനു |
സദ്യഃ സ്വരൂപം ജഗൃഹേ ഭഗവത്പാർശ്വവർതിനാം || 43 || 111
- സാകം വിഹായസാ വിപ്രോ മഹാപുരുഷകിങ്കരൈഃ |
ഹൈമം വിമാനമാരുഹ്യ യയൗ യത്ര ശ്രിയഃ പതിഃ || 44 || 112
- ഏവം സ വിപ്ലാവിതസർവധർമാ
ദാസ്യഃ പതിഃ പതിതോ ഗർഹ്യകർമണാ |
നിപാത്യമാനോ നിരയേ ഹതവ്രതഃ
സദ്യോ വിമൂക്തോ ഭഗവന്നാമ ഗൃഹ്ണൻ || 45 || 113
- നാതഃ പരം കർമനിബന്ധകൃന്തനം
മുമുക്ഷതാം തീർഥപദാനുകീർത്തനാത് |
ന യത്പുനഃ കർമസു സജ്ജതേ മനോ
രജസ്തമോഭ്യാം കലിലം തത്ത്വേന്ദ്രിയമാ || 46 || 114

യ ഏവം പരമം ഗുഹ്യമിതിഹാസമഘാപഹം |

ശൃണുയാച്ഛ്രദ്ധയാ യുക്തോ യശ്ച ഭക്ത്യാനുകീർതയേത് || 47 ||

115

ന വൈ സ നരകം യാതി നേക്ഷിതോ യമകിങ്കരൈഃ |

യദ്യുപ്യമംഗലോ മർത്യോ വിഷ്ണുലോകേ മഹീയതേ || 48 ||

116

മ്രിയമാണോ ഹരേർനാമ ഗുണൻ പുത്രോപചാരിതം |

അജാമിലോപ്യഗാദ്ധാമ കിം പുനഃ ശ്രദ്ധയാ ഗുണൻ || 49 ||

117

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ അജാമിലോപാഖ്യാനേ ദ്വിതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ തൃതീയോദ്യായഃ ॥

രാജോവാച

നിശമ്യ ദേവഃ സ്വഭടോപവർണിതം

പ്രത്യാഹ കിം താൻ പ്രതി ധർമരാജഃ ।

ഏവം ഹതാജ്ഞാ വിഹതാൻ മുരാരേ -

ർന്നൈദേശികൈര്യസ്യ വശേ ജനോദ്യം ॥ 1 ॥

118

യമസ്യ ദേവസ്യ ന ദണ്ഡഭംഗഃ

കുതശ്ചനർഷേ ശ്രുതപൂർവ ആസീത് ।

ഏതൻമുനേ വൃശ്ചതി ലോകസംശയം

ന ഹി ത്വദന്യ ഇതി മേ വിനിശ്ചിതം ॥ 2 ॥

119

ശ്രീശുക ഉവാച

ഭഗവത്പുരുഷൈ രാജൻ യാമ്യഃ പ്രതിഹതോദ്യമാഃ ।

പതിം വിജ്ഞാപയാമാസുർയമം സംയമനീപതിം ॥ 3 ॥

120

യമദൂതാ ഊചുഃ

കതി സന്തീഹ ശാസ്താരോ ജീവലോകസ്യ വൈ പ്രഭോ ।

ത്രൈവിദ്യം കുർവതഃ കർമ ഫലാഭിവൃക്തിഹേതവഃ ॥ 4 ॥

121

യദി സ്യുർബഹവോ ലോകേ ശാസ്താരോ ദണ്ഡധാരിണഃ ।

കസ്യ സ്യാതാം ന വാ കസ്യ മൃത്യുശ്ചാമൃതമേവ വാ ॥ 5 ॥

122

കിന്തു ശാസ്തുബഹുത്വേ സ്വാദ്ബഹുനാമിഹ കർമ്മിണാം |
ശാസ്തുത്വമുപചാരോ ഹി യഥാ മണ്ഡലവർതിനാം || 6 || 123

അതസ്ത്വമേകോ ഭൂതാനാം സേശ്വരാണാമധീശ്വരഃ |
ശാസ്താ ദണ്ഡധരോ നൃണാം ശുഭാശുഭവിവേചനഃ || 7 || 124

തസ്യ തേ വിഹതോ ദണ്ഡോ ന ലോകേ വർതന്ത്യേധുനാ |
ചതുർഭിരദ്ഭുതൈഃ സിദ്ധൈരാജ്ഞാ തേ വിപ്രലംഭിതാ || 8 || 125

നീയമാനം തവാദേശാദസ്മാഭിർയാതനാഗൃഹാൻ |
വ്യമോചയൻ പാതകിനം ഛിത്ത്വാ പാശാൻ പ്രസഹ്യ തേ || 9 || 126

താംസ്തേ വേദിതുമിച്ഛാമോ യദി നോ മന്യസേ ക്ഷമം |
നാരായണേത്യഭിഹിതേ മാ ദൈരിത്യായയൂർഭൂതം || 10 || 127

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി ദേവഃ സ ആപൃഷ്ടഃ പ്രജാസംയമനോ യമഃ |
പ്രീതഃ സ്വഭൂതാൻ പ്രത്യാഹ സ്മരൻ പാദാംബുജം ഹരേഃ || 11 || 128

യമ ഉവാച
പരോ മദന്യോ ജഗതസ്തസ്ഥുഷശ്ച
ഓതം പ്രോതം പടവദ്യത്ര വിശ്വം |
യദംശത്വോസ്യ സ്ഥിതിജൻമനാശാ
നസ്യോതവദ് യസ്യ വശേ ച ലോകഃ || 12 || 129

യോ നാമഭിർവാചി ജനാനിജായാം
ബധ്നാതി തന്തർയാമിവ ദാമഭിർഗാഃ |
യസ്മൈ ബലിം ത ഇമേ നാമകർമ്മ -
നിബന്ധബദ്ധാശ്ചകിതാ വഹന്തി || 13 || 130

അഹം മഹേന്ദ്രോ നിര്യതിഃ പ്രചേതാഃ

സോമോഗ്നിരീശഃ പവനോർഭകോ വിരിഞ്ചഃ |

ആദിത്യവിശ്വേ വസവോഽഥ സാധ്യാ

മരുദ്ഗണാ രുദ്രഗണാഃ സസിദ്ധാഃ || 14 ||

131

അന്യേ ച യേ വിശ്വസൃജോമരേശാ

ഭൃഗ്വാദയോസ്സൃഷ്ടരജസ്സമസ്താഃ |

യസ്യേഹിതം ന വിദുഃ സൃഷ്ടമായാഃ

സത്ത്വപ്രധാനാ അപി കിം തത്ത്വോന്യേ || 15 ||

132

യം വൈ ന ഗോഭീർമനസാസുഭീർവാ

ഹൃദാ ഗിരാ വാസുഭ്യതോ വിചക്ഷതേ |

ആത്മാനമന്തർഹൃദി സന്തമാത്മനാം

ചക്ഷുർയഥൈവാകൃതയസ്തതഃ പരം || 16 ||

133

തസ്യാത്മതന്ത്രസ്യ ഹരേരധീശിതഃ

പരസ്യ മായാധിപതേർമഹാത്മനഃ |

പ്രായേണ ദൂതാ ഇഹ വൈ മനോഹരാ -

ശ്ചരന്തി തദ്രൂപഗുണസ്വഭാവാഃ || 17 ||

134

ദൂതാനി വിഷ്ണോഃ സുരപൂജിതാനി

ദുർദർശലിംഗാനി മഹാദ്ദൂതാനി |

രക്ഷന്തി തദ്ദർശിതമതഃ പരേഭ്യോ

മത്തശ്ച മർത്യാനഥ സർവതശ്ച || 18 ||

135

ധർമം തു സാക്ഷാദ്ഭഗവത്പ്രണീതം

ന വൈ വിദുര്യുഷയോ നാപി ദേവാഃ |

ന സിദ്ധമുഖ്യാ അസുരാ മനുഷ്യാഃ

കുതശ്ച വിദ്യാധരചാരണാദയഃ || 19 ||

136

- സ്വയംഭൂർനാരദഃ ശംഭുഃ കുമാരഃ കപിലോ മനുഃ |
പ്രഹ്ലാദോ ജനകോ ഭീഷ്മോ ബലിർവൈയാസകിർവയം || 20 || 137
- ദ്വാദശൈതേ വിജാനീമോ ധർമം ഭാഗവതം ഭടാഃ |
ഗുഹ്യം വിശുദ്ധം ദുർബോധം യം ഇതാത്പാമൃതമശ്നുതേ || 21 || 138
- ഏതാവാനേവ ലോകേന്ദ്രിൻ പുംസാം ധർമഃ പരഃ സ്യുതഃ |
ഭക്തിയോഗോ ഭഗവതി തന്നാമഗ്രഹണാദിഭിഃ || 22 || 139
- നാമോച്ചാരണമാഹാത്മ്യം ഹരേഃ പശ്യത പുത്രകാഃ |
അജാമിലോപി യേനൈവ മൃത്യുപാശാദമുച്യത || 23 || 140
- ഏതാവതാലമഘനിർഹരണായ പുംസാം
സങ്കീർതനം ഭഗവതോ ഗുണകർമനാമ്ലാം |
വിക്രൂശ്യ പുത്രമഘവാൻ യദജാമിലോപി
നാരായണേതി മ്രിയമാണ ഇയായ മൂക്തിം || 24 || 141
- പ്രായേണ വേദ തദിദം ന മഹാജനോഽയം
ദേവ്യാ വിമോഹിതമതിർബത മായയാലം |
ത്രയോം ജഡീകൃതമതിർമധുപുഷ്പിതായാം
വൈതാനികേ മഹതി കർമണി യുജ്യമാനഃ || 25 || 142
- ഏവം വിമൃശ്യ സുധിയോ ഭഗവത്യനന്തേ
സർവാത്മനാ വിദധതേ ഖലു ഭാവയോഗം |
തേ മേ ന ദണ്ഡമർഹന്ത്യഥ യദ്യമീഷാം
സ്യാത്പാതകം തദപി ഹന്ത്യുരുഗായവാദഃ || 26 || 143
- തേ ദേവസിദ്ധപരിഗീതപവിത്രഗാഥാ
യേ സാധവഃ സമദ്യശോ ഭഗവത്പ്രപന്നാഃ |

- താൻ നോപസീദത ഹരേർഗദയാഭിഗുപ്താൻ
 നൈഷാം വയം ന ച വയഃ പ്രഭവാമ ദണ്ഡേ || 27 || 144
- താനാനയധ്വമസതോ വിമുഖാൻ മുകുന്ദ -
 പാദാരവിന്ദമകരന്ദരസാദജസ്രം |
 നിഷ്കിഞ്ചനൈഃ പരമഹംസകുലൈ രസജൈഃ
 ജുഷ്ടാദ്ഗൃഹേ നിരയവർത്തനി ബദ്ധതൃപ്താൻ || 28 || 145
- ജിഹ്വാ ന വക്രതി ഭഗവദ്ഗുണനാമധേയം
 ചേതശ്ച ന സ്മരതി തച്ചരണാരവിന്ദം |
 കൃഷ്ണായ നോ നമതി യച്ഛിര ഏകദാപി
 താനാനയധ്വമസതോക്രതവിഷ്ണുകൃത്യാൻ || 29 || 146
- തത് ക്ഷമ്യതാം സ ഭഗവാൻ പുരുഷഃ പുരാണോ
 നാരായണഃ സ്വപുരുഷൈര്യദസത്കൃതം നഃ |
 സ്വാനാമഹോ ന വിദുഷാം രചിതാഞ്ജലീനാം
 ക്ഷാന്തിർഗരീയസി നമഃ പുരുഷായ ഭൂമേ || 30 || 147
- തസ്മാത് സങ്കീർതനം വിഷ്ണോർജഗന്മംഗലമഹസാം |
 മഹതാമപി കൗരവ്യ വിദ്വൈകാന്തികനിഷ്ഠ്യതിം || 31 || 148
- ശുൺവതാം ഗുണതാം വീർയാൺയുദാമാനി ഹരേർമുഹുഃ |
 യഥാ സുജാതയാ ഭക്ത്യാ ശുഭ്യുന്നാത്മാ വ്രതാദിഭിഃ || 32 || 149
- കൃഷ്ണാംഘ്രിപദ്മമധുലിൺ ന പുനർവിസൃഷ്ട -
 മായാഗുണേഷു രമതേ വൃജിനാവഹേഷു |
 അന്യസ്തു കാമഹത ആത്മരജഃ പ്രമാർഷ്ടു -
 മീഹേത കർമ യത ഏവ രജഃ പുനഃ സ്വാത് || 33 || 150

ഇത്ഥം സ്വഭർതൃഗദിതം ഭഗവൻമഹിത്വം

സംസ്കൃത്യ വിസ്മിതധിയോ യമകിങ്കരാന്യേ |

നൈവാച്യുതാശ്രയജനം പ്രതി ശങ്കമാനാ

ഭ്രഷ്ടും ച ബിഭൃതി തതഃ പ്രഭൃതി സു രാജൻ ||34 ||

151

ഇതിഹാസമിമം ഗൃഹ്യം ഭഗവാൻ കുന്ദസന്ദവഃ |

കഥയാമാസ മലയേ ആസീനോ ഹരിമർചയൻ ||35 ||

152

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ യമപുരുഷസംവാദേ തൃതീയോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചതുർഥോഽധ്യായഃ ||

രാജോവാച

ദേവാസുരന്യുണാം സർഗോ നാഗാനാം മൃഗപക്ഷിണാം |
 സാമാസികസ്ത്വയാ പ്രോക്തോ യസ്തു സ്വായംഭുവേന്തരേ || 1 || 153

തസ്യൈവ വ്യാസമിച്ഛാമി ഇതാതും തേ ഭഗവൻ യഥാ |
 അനുസർഗം യയാ ശക്ത്യാ സസർജ ഭഗവാൻ പരഃ || 2 || 154

സുത ഉവാച

ഇതി സമ്പ്രശ്നമാകർണ്യ രാജർഷേർബാദരായണിഃ |
 പ്രതിനന്ദ്യ മഹായോഗീ ജഗാദ മൂനിസത്തമാഃ || 3 || 155

ശ്രീശുക ഉവാച

യദാ പ്രചേതസഃ പുത്രാ ദശ പ്രാചീനബർഹിഷഃ |
 അന്തഃസമുദ്രാദുന്മഗ്നാ ദദ്യുശൂർഗാം ദ്രുമൈർവൃതാം || 4 || 156

ദ്രുമേഭ്യഃ ക്രുധ്യമാനാസ്തേ തപോദീപിതമന്യവഃ |
 മുഖതോ വായുമഗ്നിം ച സസുജുസ്തദ്രിധക്ഷയാ || 5 || 157

താഭ്യാം നിർദ്വഹ്യമാനാംസ്താനുപലഭ്യ കുരുദ്വഹ |
 രാജോവാച മഹാൻ സോമോ മന്യുശ്ച പ്രശമയന്നിവ || 6 || 158

- മാ ദ്രുമേഭ്യോ മഹാഭാഗാ ദീനേഭ്യോ ദ്രോഗ്ധുമർഹഥ |
വിവർധയിഷവോ യൂയം പ്രജാനാം പതയഃ സ്യുതാഃ || 7 || 159
- അഹോ പ്രജാപതിപതിർഭഗവാൻ ഹരിരവ്യയഃ |
വനസ്സതീനോഷധീശ്ച സസർജ്ജോർജ്ജമിഷം വിഭുഃ || 8 || 160
- അന്നം ചരാണാമചരാ ഹൃപഭഃ പാദചാരിണാം |
അഹസ്താ ഹസ്തയുക്താനാം ദ്വിപദാം ച ചതുഷ്പദഃ || 9 || 161
- യൂയം ച പിത്രാൻവാദിഷ്ഠാ ദേവദേവേന ചാനഘാഃ |
പ്രജാസർഗായ ഹി കഥം വൃക്ഷാൻ നിർദഗ്ധുമർഹഥ || 10 || 162
- ആതിഷ്ഠത സതാം മാർഗം കോപം യച്ഛത ദീപിതം |
പിത്രാ പിതാമഹേനാപി ജുഷും വഃ പ്രപിതാമഹൈഃ || 11 || 163
- തോകാനാം പിതരൗ ബന്ധു ദൃശഃ പക്ഷ്യ സ്ത്രിയാഃ പതിഃ |
പതിഃ പ്രജാനാം ഭിക്ഷുണാം ഗൃഹ്യജ്ഞാനാം ബുധഃ സുഹൃത് || 12 || 164
- അന്തർദേഹേഷു ഭൂതാനാമാത്മാസ്തേ ഹരിരീശ്വരഃ |
സർവം തദ്വിഷ്ണുമീക്ഷധ്യമേവം വസ്തോഷിതോ ഹ്യസൗ || 13 || 165
- യഃ സമുത്പതിതം ദേഹ ആകാശാൻമന്യുമുൽബണം |
ആത്മജിജ്ഞാസയാ യച്ഛേത് സ ഗുണാനതിവർതതേ || 14 || 166
- അലം ദഗ്ധൈർദ്രുമൈർദീനൈഃ ഖിലാനാം ശിവമസ്തു വഃ |
വാർക്ഷീ ഹ്യേഷാ വരാ കന്യാ പത്നീത്വേ പ്രതിഗൃഹ്യതാം || 15 || 167
- ഇത്യാമന്തരയ വരാഭോഹാം കന്യാമാപ്ലരസീം നൃപ |
സോമോ രാജാ യയൗ ദത്ത്വാ തേ ധർമ്മേണോപയേമിരേ || 16 || 168
- തേഭ്യസ്തസ്യാം സമഭവദുക്ഷഃ പ്രാചേതസഃ കില |
യസ്യ പ്രജാവിസർഗേണ ലോകാ ആപൂരിതാസ്തയഃ || 17 || 169

- യഥാ സസർജ ഭൂതാനി ദക്ഷോ ദുഹിത്യവത്സലഃ |
രേതസാ മനസാ ചൈവ തന്മമാവഹിതഃ ശൃണു || 18 || 170
- മനസൈവാസൃജത്പൂർവം പ്രജാപതിരിമാഃ പ്രജാഃ |
ദേവാസുരമനുഷ്യാദീൻ നഭഃസ്ഥലജലൗകസഃ || 19 || 171
- തമബ്ധംഹിതമാലോക്യ പ്രജാസർഗം പ്രജാപതിഃ |
വിന്ധ്യപാദാനുപവ്രജ്യ സോഽചരദ് ദുഷ്കരം തപഃ || 20 || 172
- തത്രാഘമർഷണം നാമ തീർഥം പാപഹരം പരം |
ഉപസ്സൃശ്യാനുസവനം തപസാതോഷയദ്ധരിം || 21 || 173
- അസ്തൗഷീദ്ധംസഗുഹ്യേന ഭഗവന്തമധോക്ഷജം |
തുഭ്യം തദഭിധാസ്യാമി കസ്യാതുഷ്യദ് യഥോ ഹരിഃ || 22 || 174
- പ്രജാപതിരുവാച
നമഃ പരായാവിതമാനുഭൂതയേ
ഗുണത്രയാഭാസനിമിത്തബന്ധവേ |
അദൃഷ്ടയാല്ലേ ഗുണതത്ത്വബുദ്ധിഭി -
ർനിവൃത്തമാനായ ദധേ സ്വയംഭുവേ || 23 || 175
- ന യസ്യ സഖ്യം പുരുഷോഽവൈതി സഖ്യഃ
സഖാ വസൻ സംവസതഃ പുരേന്ദ്രിൻ |
ഗുണോ യഥാ ഗുണിനോ വ്യക്തദൃഷ്ടേ -
സ്തസ്മൈ മഹേശായ നമസ്തരോമി || 24 || 176
- ദേഹോഽസവോഽക്ഷാ മനവോ ഭൂതമാത്രാ
നാത്മാനമന്യം ച വിദുഃ പരം യത് |
സർവം പുമാൻ വേദ ഗുണാംശ്ച തജ്ജ്ഞോ
ന വേദ സർവജ്ഞമനന്തമീഡേ || 25 || 177

യദോപരാമോ മനസോ നാമരൂപ -

രൂപസ്യ ദൃഷ്ടസ്യുതിസമ്പ്രമോഷാത് |

യ ഇഘതേ കേവലയാ സ്വസംസ്ഥയാ

ഹംസായ തസ്മൈ ശുചിസദ്മനേ നമഃ || 26 ||

178

മനീഷിണോന്തർഹൃദി സന്നിവേശിതം

സ്വശക്തിഭിർനവഭിശ്ച ത്രിവൃദ്ഭിഃ |

വഹ്നിം യഥാ ദാരുണി പാഞ്ചദശ്യം

മനീഷയാ നിഷ്കർഷന്തി ഗുരൂഃ || 27 ||

179

സ വൈ മമാശേഷവിശേഷമായാ -

നിഷേധനിർവാണസുഖാനുഭൂതിഃ |

സ സർവനാമാ സ ച വിശ്വരൂപഃ

പ്രസീദതാമനിരുകൃതാത്മശക്തിഃ || 28 ||

180

യദ്യന്നിരുകൃതം വചസാ നിരൂപിതം

ധിയാക്ഷഭിർവാ മനസാ വോത യസ്യ |

മാ ഭൂത്വരൂപം ഗുണരൂപം ഹി തത്ത -

ത്വ വൈ ഗുണാപായവിസർഗലക്ഷണഃ || 29 ||

181

യസ്മിൻ യതോ യേന ച യസ്യ യസ്മൈ

യദ്യോ യഥാ കൂരുതേ കാർയതേ ച |

പരാവരേഷാം പരമം പ്രാക് പ്രസിദ്ധം

തദ് ബ്രഹ്മ തദ്ധേതുരനന്യദേകം || 30 ||

182

യച്ഛക്തയോ വദന്താം വാദിനാം വൈ

വിവാദസംവാദഭൂവോ ഭവന്തി |

കൂർവന്തി ചൈഷാം മുഹൂരാത്മമോഹം

തസ്മൈ നമോന്തഗുണായ ഭൂഭ്ലേ || 31 ||

183

അസ്തീതി നാസ്തീതി ച വസ്തൂനിഷ്ടയോ -

രേകസ്ഥയോർഭിന്നവിരുദ്ധധർമയോഃ |

അവേക്ഷിതം കിഞ്ചന യോഗസാംഖ്യയോഃ

സമം പരം ഹ്യനുകൂലം ബൃഹത്തത് || 32 ||

184

യോന്മുഗ്രഹാർമം ഭജതാം പാദമൂല -

മനാമരുപോ ഭഗവാനനന്തഃ |

നാമാനി രൂപാണി ച ജന്മകർമ്മഭി -

ർഭഭജേ സ മഹ്യം പരമഃ പ്രസീദതു || 33 ||

185

യഃ പ്രാകൃതൈർജ്ഞാനപഥൈർജ്ജനാനാം

യമാശയം ദേഹഗതോ വിഭാതി |

യമാനിലഃ പാർഥിവമാശ്രിതോ ഗുണം

സ ഈശ്വരോ മേ കുരുതാൻമനോരഥം || 34 ||

186

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇതി സ്തൂതഃ സംസ്തൂവതഃ സ തസ്തിന്നഘമർഷണേ |

ആവിരാസീത് കുരുശ്രേഷ്ഠ ഭഗവാൻ ഭക്തവത്സലഃ || 35 ||

187

കൃതപാദഃ സുപർണാംസേ പ്രലംബാഷ്ടമഹാഭുജഃ |

ചക്രശംഖാസിചർമേഷു ധനുഃപാശഗദായരഃ || 36 ||

188

പീതവാസാ ഘനശ്യാമഃ പ്രസന്നവദനേക്ഷണഃ |

വനമാലാനിവിതാംഗോ ലസച്ഛീവത്സകൗസ്തൂഭഃ || 37 ||

189

മഹാകിരീടകടകഃ സ്തൂരൻമകരകുണ്ഡലഃ |

കാഞ്ചംഗുലീയവലയനൂപുരാംഗദഭൂഷിതഃ || 38 ||

190

ത്രൈലോക്യമോഹനം രൂപം ബിഭ്രത് ത്രിഭുവനേശ്വരഃ |

വൃതോ നാരദനന്ദാദൈഃ പാർഷദൈഃ സുരയുമഥൈഃ || 39 ||

191

- സ്തൂയമാനോനൃഗായദ്ഭിഃ സിദ്ധഗന്ധർവചാരണൈഃ |
രൂപം തന്മഹാദാശ്വര്യം വിചക്ഷ്യാഗതസാധുസഃ || 40 || 192
- നനാമ ദണ്ഡവദ് ഭൂമൗ പ്രഹൃഷ്ടാത്മാ പ്രജാപതിഃ |
ന കിഞ്ചനോദീരയിതുമശകത് തീവ്രയാ മുദാ |
ആപൂരിതമനോദ്യാരൈർഹ്രദിന്യ ഇവ നിർത്ഥരൈഃ || 41 || 193
- തം തമാവനതം ഭക്തം പ്രജാകാമം പ്രജാപതിം |
ചിത്തജ്ഞഃ സർവഭൂതാനാമിദമാഹ ജനാർദനഃ || 42 || 194
- ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രാചേതസ മഹാഭാഗ സംസിദ്ധസ്തപസാ ഭവാൻ |
യച്ഛുദ്ധയാ മത്പരയാ മയി ഭാവം പരം ഗതഃ || 43 || 195
- പ്രീത്യാഹം തേ പ്രജാനാഥ യത്തേത്സ്യോദ്ബൃംഹണം തപഃ |
മമൈഷ കാമോ ഭൂതാനാം യദ് ഭൂയാസുർവിഭൂതയഃ || 44 || 196
- ബ്രഹ്മാ ഭവോ ഭവന്തശ്ച മനവോ വിബുധേശ്വരാഃ |
വിഭൂതയോ മമ ഹ്യേതാ ഭൂതാനാം ഭൂതിഹേതവഃ || 45 || 197
- തപോ മേ ഹൃദയം ബ്രഹ്മണ്യനുർവിദ്യാ ക്രിയാക്രൂതിഃ |
അംഗാനി ക്രതവോ ജാതാ ധർമ ആത്മാസവഃ സുരാഃ || 46 || 198
- അഹമേവാസമേവാഗ്രേ നാൻയത് കിഞ്ചാന്തരം ബഹിഃ |
സംജ്ഞാനമാത്രമവ്യക്തം പ്രസുപ്തമിവ വിശ്വതഃ || 47 || 199
- മയ്യനന്തഗുണേനനേതേ ഗുണതോ ഗുണവിഗ്രഹഃ |
യദാസ്സീത്തത ഏവാദ്യഃ സ്വയംഭൂഃ സമഭൂദജഃ || 48 || 200
- സ വൈ യദാ മഹാദേവോ മമ വീര്യോപബൃംഹിതഃ |
മേനേ ഖിലമിവാത്മാനമുദ്യതഃ സർഗകർമ്മണി || 49 || 201

അഥ ഭ്യേദിഹിതോ ദേവസ്തപോത്ഥപൃത ദാരുണം |
നവ വിശ്വസൃജോ യുഷ്മാൻ യേനാദാവസുജദ്വിഭുഃ || 50 || 202

ഏഷാ പഞ്ചജനസ്യാംഗ ദുഹിതാ വൈ പ്രജാപതേഃ |
അസികുനീ നാമ പത്നീത്യേ പ്രജേശ പ്രതിഗൃഹൃതാം || 51 || 203

മിമുനവ്യവായധർമസ്ത്വം പ്രജാസർഗമിമം പുനഃ |
മിമുനവ്യവായധർമിൺയാം ഭൂരിശോ ദാവയിഷ്യസി || 52 || 204

ത്വത്തോദ്യസ്താത്പ്രജാഃ സർവാ മിമുനീഭൂയ മായയാ |
മദീയയാ ഭവിഷ്യന്തി ഹരിഷ്യന്തി ച മേ ബലിം || 53 || 205

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുക്ത്വാ മിഷതസ്തസ്യ ഭഗവാൻ വിശ്വഭാവനഃ |
സ്വപ്നോപലബ്ധാർഥ ഇവ തത്രൈവാന്തർദ്വയേ ഹരിഃ || 54 || 206

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചതുർഥോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ പഞ്ചമോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തത്യാം സ പാണ്ഡുനാഥാ വൈ വിഷ്ണുമാധോപബൃംഹിതഃ |
 ഹർയശ്വസംഹുതാനയുതം പുത്രാനജനയദ് വിഭുഃ || 1 || 207

അപൃഥഗ്ധർമശീലാസ്തേ സർവേ ദാക്ഷായണാ നൃപ |
 പിത്രാ പ്രോക്താഃ പ്രജാസർഗേ പ്രതീചീം പ്രയയുർദിശം || 2 || 208

തത്ര നാരായണസരസ്തീർഥം സിന്ധുസമുദ്രയോഃ |
 സംഗമോ യത്ര സുമഹൻമുനിസിദ്ധനിഷേവിതം || 3 || 209

തദുപസ്തർശനാദേവ വിനിർധൂതമലാശയാഃ |
 ധർമേ പാരമഹംസേ ച പ്രോത്പന്നമതയോഽപൂത || 4 || 210

തേപിരേ തപ ഏവോഗ്രം പിത്രാദേശേന യന്ത്രിതാഃ |
 പ്രജാവിവൃദ്ധയേ യത്താൻ ദേവർഷിസ്താൻ ദദർശ ഹ || 5 || 211

ഉവാച ചാഥ ഹർയശ്വാഃ കഥം സ്രക്ഷ്യഥ വൈ പ്രജാഃ |
 അദൃഷ്ടാന്തം ഭുവോ യൂയം ബാലിശാ ബത പാലകാഃ || 6 || 212

തഥൈകപുരുഷം രാഷ്ട്രം ബിലം ചാദൃഷ്ടനിർഗമം |
 ബഹുരൂപാം സ്ത്രീയം ചാപി പുമാംസം പുംശ്ചലീപതിം || 7 || 213

- നദീമുദയതോ വാഹാം പഞ്ചപഞ്ചാദ്ഭുതം ഗൃഹം |
 ക്വചിദ്ധംസം ചിത്രകഥം ക്ഷൗരപവ്യം സ്വയം ഭ്രമിം || 8 || 214
- കഥം സ്വപിതൂരാദേശമവിദ്വാംസോ വിപശ്ചിതഃ |
 അനുരൂപമവിജ്ഞായ അഹോ സർഗം കരിഷ്യഥ || 9 || 215
- ശ്രീശുക ഉവാച
 തന്നിശമ്യാമ ഹര്യശ്വാ ഔത്പത്തികമനീഷയാ |
 വാചഃ കൂടം തു ദേവർഷേഃ സ്വയം വിമദ്യശൂർധിയാ || 10 || 216
- ഭൂഃ ക്ഷേത്രം ജീവസംജ്ഞം യദനാദി നിജബന്ധനം |
 അദ്യഷ്ട്വാ തസ്യ നിർവാണം കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 11 || 217
- ഏക ഏവേശ്വരസ്തൂർയോ ഭഗവാൻ സ്വാശ്രയഃ പരഃ |
 തമദ്യഷ്ട്വാഭവം പുംസഃ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 12 || 218
- പുമാൻ നൈവൈതി യദ് ഗത്വാ ബിലസ്വർഗം ഗതോ യഥാ |
 പ്രത്യഗ്ധാമാവിദ ഇഹ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 13 || 219
- നാനാരൂപാത്മനോ ബുദ്ധിഃ സ്വൈരിണീവ ഗുണാൻവിതാ |
 തന്നിഷ്ടാമഗതസ്യേഹ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 14 || 220
- തത്സംഗഭ്രംശിതൈശ്വര്യം സംസരന്തം കൂഭാർയവത് |
 തദ്ഗതീരബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 15 || 221
- സൃഷ്ട്യപ്യയകരീം മായാം വേലാകൂലാന്തവേഗിതാം |
 മത്തസ്യ താമവിജ്ഞസ്യ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 16 || 222
- പഞ്ചവിംശതിതത്ത്വാനാം പുരുഷോദ്ഭുതദർപണം |
 അധ്യാത്മമബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമഭിർഭവേത് || 17 || 223

- ഐശ്വരം ശാസ്ത്രമുത്സൃജ്യ ബന്ധമോക്ഷാനുദർശനം |
വിവിക്തപദമജ്ഞായ കിമസത്കർമദിർഭവേത് || 18 || 224
- കാലചക്രം ഭ്രമിസ്തീക്ഷ്ണം സർവം നിഷ്കർഷയജ്ജഗത് |
സ്വതന്ത്രമബുധസ്യേഹ കിമസത്കർമദിർഭവേത് || 19 || 225
- ശാസ്ത്രസ്യ പിതൃരാദേശം യോ ന വേദ നിവർതകം |
കഥം തദനുരൂപായ ഗുണവിസ്രംഭുപക്രമേത് || 20 || 226
- ഇതി വ്യവസിതാ രാജൻ ഹർയശ്വാ ഏകചേതസഃ |
പ്രയയുസ്തം പരിക്രമ്യ പന്മാനമനിവർതനം || 21 || 227
- സ്വരബ്രഹ്മണി നിർഭാതഹൃഷീകേശപദാംബുജേ |
അഖണ്ഡം ചിത്തമാവേശ്യ ലോകാനനുചരൻ മുനിഃ || 22 || 228
- നാശം നിശമ്യ പുത്രാണാം നാരദാച്ഛീലശാലിനാം |
അൻവതപ്യത കഃ ശോചൻ സുപ്രജാസ്ത്വം ശുചാം പദം || 23 || 229
- സ ഭൂയഃ പാഞ്ചജന്യായാമജ്ഞേന പരിസാന്തിതഃ |
പുത്രാനജനയദ് ദക്ഷഃ ശബലാശ്വാൻ സഹസ്രശഃ || 24 || 230
- തൃപി പിത്രാ സമാദിഷ്ടാഃ പ്രജാസർഗേ ധൃതവ്രതാഃ |
നാരായണസരോ ജഗ്മൂര്യത്ര സിദ്ധാഃ സ്വപൂർവജാഃ || 25 || 231
- തദുപസ്തർശനാദേവ വിനിർധൂതമലാശയാഃ |
ജപന്തോ ബ്രഹ്മ പരമം തേപുസ്തേത്ര മഹത്തപഃ || 26 || 232
- അബ്ദക്ഷാഃ കതിചിൻമാസാൻ കതിചിദ്വായുഭോജനാഃ |
ആരാധയൻ മന്ത്രമിമമഭ്യസ്യന്ത ഇഡസ്തതിം || 27 || 233
- ഓം നമോ നാരായണായ പുരുഷായ മഹാത്മനേ |
വിശുദ്ധസത്തുധിഷ്ഠായ മഹാഹംസായ ധീമഹി || 28 || 234

- ഇതി താനപി രാജേന്ദ്ര പ്രതിസർഗധിയോ മുനിഃ |
ഉപേത്യ നാരദഃ പ്രാഹ വാചഃ കൂടാനി പൂർവവത് || 29 || 235
- ദാക്ഷായണാഃ സംശൃണ്വത ഗദതോ നിഗമം മമ |
അൻവിച്ഛതാനുപദവിം ഭ്രാതൃണാം ഭ്രാതൃവത്സലാഃ || 30 || 236
- ഭ്രാതൃണാം പ്രായണം ഭ്രാതാ യോനൂതിഷ്ഠതി ധർമവിത് |
സ പുണ്യബന്ധുഃ പുരുഷോ മരുദ്ഭിഃ സഹ മോദതേ || 31 || 237
- ഏതാവദുക്ത്വാ പ്രയയൗ നാരദോമോഘദർശനഃ |
തേപി ചാൻവഗമൻ മാർഗം ഭ്രാതൃണാമേവ മാരിഷ || 32 || 238
- സധ്രീചീനം പ്രതീചീനം പരസ്യാനുപഥം ഗതാഃ |
നാദ്യാപി തേ നിവർത്തന്തേ പശ്ചിമാ യാമിനീരിവ || 33 || 239
- ഏതസ്മിൻ കാല ഉത്പാതാൻ ബഹുൻ പശ്യൻ പ്രജാപതിഃ |
പൂർവവന്നാരദകൃതം പുത്രനാശമുപാശൃണോത് || 34 || 240
- ചുക്രോധ നാരദായാസൗ പുത്രശോകവിമൂർച്ഛിതഃ |
ദേവർഷിമുപലഭ്യാഹ രോഷാദ്വിസ്തൂരിതായരഃ || 35 || 241
- ദക്ഷ ഉവാച
അഹോ അസാധോ സാധുനാം സാധുലിംഗേന നസ്ത്വയാ |
അസാധ്യകാർയർദകാണാം ഭിക്ഷാർമാർഗഃ പ്രദർശിതഃ || 36 || 242
- ഋണൈസ്ത്രിഭിരമുക്താനാമമീമാംസിതകർമണാം |
വിഘാതഃ ശ്രേയസഃ പാപ ലോകയോരുദയോഃ കൃതഃ || 37 || 243
- ഏവം ത്വം നിരനുക്രാശോ ബാലാനാം മതിഭിദ്ധരേഃ |
പാർഷദമധ്യേ ചരസി യശോഹാ നിരപത്രപഃ || 38 || 244

- നനു ഭാഗവതാ നിത്യം ഭൂതാനുഗ്രഹകാതരാഃ |
 ഋതേ ത്വാം സൗഹൃദഘ്നം വൈ വൈരങ്കരമവൈരിണാം || 39 || 245
- നേത്ഥം പുംസാം വിരാഗഃ സ്യാത്ത്വയാ കേവലിനാ മൃഷാ |
 മന്യസേ യദ്യുപശമം സ്നേഹപാശനികൃന്തനം || 40 || 246
- നാനുഭൂയ ന ജാനാതി പുമാൻ വിഷയതീക്ഷ്ണതാം |
 നിർവിദ്യേത സ്വയം തസ്മാന്ന തമാ ഭിന്നധീഃ പരൈഃ || 41 || 247
- യന്നസ്ത്വം കർമസന്ധാനാം സാധൂനാം ഗൃഹമേധിനാം |
 കൃതവാനസി ദുർമർഷം വിപ്രിയം തവ മർഷിതം || 42 || 248
- തന്തുകൃന്തന യന്നസ്ത്വമഭദ്രമചരഃ പുനഃ |
 തസ്മാൽലോകേഷു തേ മൂഢ ന ഭവേദ്ഭദ്രതഃ പദം || 43 || 249
- ശ്രീശുക ഉവാച
 പ്രതിജഗ്രാഹ തദ്ബാഘം നാരദഃ സാധുസമ്മതഃ |
 ഏതാവാനു സാധുവാദോ ഹി തിതിക്ഷേതേശ്വരഃ സ്വയം || 44 || 250

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
 ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ നാരദശാപോ നാമ പഞ്ചമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തതഃ പ്രാചേതസോസിക്ത്വാമനുനീതഃ സ്വയംഭുവാ |
 ഷഷ്ടിം സഞ്ജനയാമാസ ദുഹിതൃഃ പിതൃവത്സലാഃ || 1 || 251

ദശ ധർമായ കായേന്ദോർദ്വിഷദ് ത്രിണവ ദത്തവാൻ |
 ഭൂതാംഗിരഃകൃശാശ്വേഭ്യോ ഭ്യേ ഭ്യേ താർക്ഷ്യായ ചാപരാഃ || 2 || 252

നാമധേയാന്യമുഷാം ത്വം സാപത്യാനാം ച മേ ശൃണു |
 യാസാം പ്രസൂതിപ്രസവൈർലോകാ ആപൂരിതാസ്ത്രയഃ || 3 || 253

ഭാനൂർലംബാ കകുബ്ജാമീർവിശ്വാ സാധ്യാ മരുത്യതീ |
 വസുർമുഹൂർതാ സങ്കൽപാ ധർമപത്യഃ സുതാംശുണു || 4 || 254

ഭാനോസ്തു ദേവഘൃഷഭ ഇന്ദ്രസേനസ്തതോ നൃപ |
 വിദ്യാത ആസീൽലംബായാസ്തതശ്ച സ്തനയിത്വഃ || 5 || 255

കകുഭഃ സങ്കടസ്തസ്യ കീകടസ്തനയോ യതഃ |
 ഭുവോ ദുർഗാണി ജാമേയഃ സ്വർഗോ നന്ദിസ്തതോദ്ഭവത് || 6 || 256

വിശ്വേദേവാസ്തു വിശ്വായാ അപ്രജാംസ്താൻ പ്രചക്ഷതേ |
 സാധ്യോ ഗണസ്തു സാധ്യായാ അർഥസിദ്ധിസ്തു തത്സുതഃ || 7 || 257

- മരുത്യാംശ്ച ജയന്തശ്ച മരുത്യത്യാം ബഭൂവതുഃ |
ജയന്തോ വാസുദേവാംശ ഉപേന്ദ്ര ഇതി യം വിദുഃ || 8 || 258
- മൗഹൂർതികാ ദേവഗണാ മൂഹൂർതായാശ്ച ജഇന്തിരേ |
യേ വൈ ഫലം പ്രയച്ഛന്തി ഭൂതാനാം സ്വസ്വകാലജം || 9 || 259
- സങ്കൽപായാശ്ച സങ്കൽപഃ കാമഃ സങ്കൽപജഃ സ്യുതഃ |
വസവോഷ്ടൗ വസോഃ പുത്രാസ്തേഷാം നാമാനി മേ ശൃണു || 10 || 260
- ഭ്രോണഃ പ്രാണോ ധ്രുവോർഭക്യോഗ്നിർഭോഷോ വസുർവിഭാവസുഃ |
ഭ്രോണസ്യാഭിമതേഃ പത്യാ ഹർഷശോകഭയാദയഃ || 11 || 261
- പ്രാണസ്യോർജസ്വതീ ഭാർയാ സഹ ആയുഃ പുരോജവഃ |
ധ്രുവസ്യ ഭാർയാ ധരണിരസൂത വിവിധാഃ പുരഃ || 12 || 262
- അർകസ്യ വാസനാ ഭാർയാ പുത്രാസ്തർഷാദയഃ സ്യുതാഃ |
അഗ്നേർഭാർയാ വസോർധാരാ പുത്രാ ദ്രവിണകാദയഃ || 13 || 263
- സ്തന്ദശ്ച കൃത്തികാപുത്രോ യേ വിശാഖാദയസ്തതഃ |
ഭോഷസ്യ ശർവരീപുത്രഃ ശിശുമാരോ ഹരേഃ കലാ || 14 || 264
- വസോരാംഗിരസീ പുത്രോ വിശ്വകർമാ കൃതീപതിഃ |
തതോ മനുശ്ചാക്ഷുഷോഭ്യഭൂദ് വിശ്വേ സാധ്യാ മനോഃ സുതാഃ || 15 || 265
- വിഭാവസോരസൂതോഷാ വ്യുഷ്ടം രോചിഷമാതപം |
പഞ്ചയാമോഥ ഭൂതാനി യേന ജാഗ്രതി കർമസു || 16 || 266
- സരൂപാസൂത ഭൂതസ്യ ഭാർയാ രുദ്രാംശ്ച കോടിശഃ |
രൈവതോജ്ഞോ ഭവോ ഭീമോ വാമ ഉഗ്രോ വൃഷാകപിഃ || 17 || 267
- അജൈകപാദഹിർബുധ്ന്യോ ബഹുരുപോ മഹാനിതി |
രുദ്രസ്യ പാർഷദാശ്ചാൻയേ ഘോരാഃ ഭൂതവിനായകാഃ || 18 || 268

പ്രജാപതേരംഗീരസഃ സ്വധാ പത്നീ പിതൃനമ അഥർവാംഗീരസം വേദം പുത്രത്വേ ചാകരോത് സതീ 19	269
കൃശാശ്വോർചിഷി ഭാർയായാം ധൂമ്രകേശമജീജ്ഞത് ധിഷണായാം വേദശിരോ ദേവലം വയുനം മനും 20	270
താർക്ഷ്യസ്യ വിനതാ കന്ദ്രുഃ പതംഗീ യാമിനീതി ച പതംഗ്യസ്മുത പതഗാൻ യാമിനീ ശലഭാനമ 21	271
സുപർണാസ്മുത ഗരുഡം സാക്ഷാദ് യജ്ഞൈശവാഹനം സ്മൂർയസ്മുതമനൂരൂം ച കന്ദ്രൂർനാഗാനനേകശഃ 22	272
കൃത്തികാദീനി നക്ഷത്രാണീന്ദോഃ പത്വസ്തു ഭാരത ദക്ഷശാപാത്സോഽനപത്യസ്താസു യക്ഷഗ്രഹാർദിതഃ 23	273
പുനഃ പ്രസാദ്യ തം സോമഃ കലാ ലേഭേ ക്ഷയേ ദിതാഃ ശൃണു നാമാനി ലോകാനാം മാതൃണാം ശങ്കരാണി ച 24	274
അഥ കശ്യപപത്നീനാം യത്പ്രസൂതമിദം ജഗത് അദിതിർദിതിർദനുഃ കാഷ്ഠാ അരിഷ്ടാ സുരസാ ഇലാ 25	275
മുനിഃ ക്രോധവശാ താമ്രാ സുരഭിഃ സരമാ തിമിഃ തിമേർയാദോഗണാ ആസൻ ശ്യാപദാഃ സരമാസുതാഃ 26	276
സുരഭേർമഹിഷാ ഗാവോ യേ ചാൻയേ ദ്വിശഫാ നൃപ താമ്രായാഃ ശ്യേനഗൃധ്യാദ്യാ മൂനേരപ്ലരസാം ഗണാഃ 27	277
ദന്ദശൂകാദയഃ സർപാ രാജൻ ക്രോധവശാത്മജാഃ ഇലായാ ഭൂരുഹാഃ സർവേ യാതുധാനാശ്ച സൗരസാഃ 28	278
അരിഷ്ടായാശ്ച ഗന്ധർവാഃ കാഷ്ഠായാ ദ്വിശഫേതരാഃ സുതാ ദനോരേകഷഷ്ടീന്ദോഷാം പ്രാധാനികാംശ്രുണു 29	279

- ദ്വിമൂർധാ ശംബരോദ്വിഷോ ഹയഗ്രീവോ വിഭാവസുഃ |
അയോമുഖഃ ശങ്കുശിരാഃ സ്വർഭാനുഃ കപിലോർരുണഃ || 30 || 280
- പുലോമാ വൃഷപർവാ ച ഏകചക്രോന്നുതാപനഃ |
ധൂമ്രകേശോ വിരുപാക്ഷോ വിപ്രചിത്തിശ്ച ദുർജയഃ || 31 || 281
- സ്വർഭാനോഃ സുപ്രഭാം കന്യാമുവാഹ നമുചിഃ കില |
വൃഷപർവണസ്തു ശർമിഷാം യയാതിർനാഹുഷോ ബലീ || 32 || 282
- വൈശ്യാനരസുതാ യാശ്ച ചതസ്രശ്ചാരുദർശനാഃ |
ഉപദാനവീ ഹയശിരാ പുലോമാ കാലകാ തമാ || 33 || 283
- ഉപദാനവീം ഹിരൺയാക്ഷഃ ക്രതുർഹയശിരാം നൃപ |
പുലോമാം കാലകാം ച ദ്വേ വൈശ്യാനരസുതേ തു കഃ || 34 || 284
- ഉപയേമേഥ ഭഗവാൻ കശ്യപോ ബ്രഹ്മചോദിതഃ |
പൗലോമാഃ കാലകേയാശ്ച ദാനവാ യുദ്ധശാലിനഃ || 35 || 285
- തയോഃ ഷഷ്ഠിസഹസ്രാണി യജ്ഞഘ്നാംസ്തേ പിതൃഃ പിതാ |
ജഘാന സ്വർഗതോ രാജനേക ഇന്ദ്രപ്രിയങ്കരഃ || 36 || 286
- വിപ്രചിത്തിഃ സിംഹികായാം ശതം ചൈകമജീജനത് |
രാഹുജ്യേഷും കേതുശതം ഗ്രഹത്വം യ ഉപാഗതഃ || 37 || 287
- അമാതഃ ശ്രൂയതാം വംശോ യോദ്വിദിതേരനുപൂർവശഃ |
യത്ര നാരായണോ ദേവഃ സ്വാംശേനാവാതരദ്വിഭുഃ || 38 || 288
- വിവസ്യാനർയമാ പൂഷാ തൃഷാഥ സവിതാ ഭഗഃ |
ധാതാ വിധാതാ വരുണോ മിത്രഃ ശക്ര ഉരുക്രമഃ || 39 || 289

- വിവസ്വതഃ ശ്രാദ്ധദേവം സംജ്ഞാസ്മയത വൈ മനും |
മിഥുനം ച മഹാഭാഗാ യമം ദേവം യമീം തഥാ |
സൈവ ഭൂത്യാഥ വധവാ നാസത്യൗ സുഷുവേ ഭൂവി || 40 || 290
- ഛായാ ശന്നൈശ്ചരം ലേഭേ സാവർണിം ച മനും തതഃ |
കന്ധാം ച തപതീം യാ വൈ വദ്വേ സംവരണം പതിം || 41 || 291
- അർയമ്നോ മാത്യകാ പത്നീ തയോശ്ചർഷണയഃ സുതാഃ |
യത്ര വൈ മാനുഷീ ജാതിർബ്രഹ്മണാ ചോപകൽപിതാ || 42 || 292
- പുഷാനപത്യഃ പിഷാദോ ഭഗദന്തോഭവത്പുരാ |
യോസൗ ദക്ഷായ കുപിതം ജഹാസ വിവൃതദിജഃ || 43 || 293
- ത്വഷുർദൈത്യാനുജാ ഭാർയാ രചനാ നാമ കന്ധകാ |
സന്നിവേശസ്തയോർജ്ജ്ഞേത വിശ്വരൂപശ്ച വീര്യവാൻ || 44 || 294
- തം വവ്രിരേ സുരഗണാ സ്വസ്രീയം ദ്വിഷതാമപി |
വിമതേന പരിത്യക്താ ഗുരുണാസ്ത്വിംഗിരസേന യത് || 45 || 295

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഷഷ്ഠോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

കന്ധ ഹേതോഃ പരിത്യക്താ ആചാര്യേണാത്മനഃ സുരാഃ |
ഏതദാചക്ഷ്യ ഭഗവംഹരിഷ്യാണാമക്രമം ഗുരൗ || 1 ||

296

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇന്ദ്രസ്ത്രിഭുവനൈശ്വര്യമദോൽപഘിതസത്പഥഃ |
മരുദ്ഭിർവസുഭീ രുദ്രൈരാദിത്യൈരുദുഭിർനൃപ || 2 ||

297

വിശ്വേദേവൈശ്വ സാധ്യൈശ്വ നാസത്യാഭ്യാം പരിശ്രിതഃ |
സിദ്ധചാരണഗന്ധർവൈർമുനിഭിർബ്രഹ്മവാദിഭിഃ || 3 ||

298

വിദ്യാധരാപ്തരോദിശ്വ കിന്നരൈഃ പതഗോരഗൈഃ |
നിഷേവ്യമാണോ മഘവാൻ സ്തൂയമാനശ്ച ഭാരത || 4 ||

299

ഉപഗീയമാനോ ലലിതമാസ്ഥാനാധ്യാസനാശ്രിതഃ |
പാണ്ഡുരേണാതപത്രേണ ചന്ദ്രമണ്ഡലചാരുണാ || 5 ||

300

യുക്തശ്ചാൻയൈഃ പാരമേഷ്ട്യശ്ചാമരവൃജ്ജനാദിഭിഃ |
വിരാജമാനഃ പൗലോമ്യ സഹാർധാസനയാ ഭൃശം || 6 ||

301

സ യദാ പരമാചാര്യം ദേവാനാമാത്മനശ്ച ഹ |
നാഭ്യനന്ദത സമ്പ്രാപ്തം പ്രത്യുത്ഥാനാസനാദിഭിഃ || 7 ||

302

- വാചസ്പതിം മുനിവരം സുരാസുരനമസ്കൃതം |
നോച്ചചാലാസനാദിന്ദ്രഃ പശ്യന്നപി സഭാഗതം || 8 || 303
- തതോ നിർഗത്യ സഹസാ കവീരാംഗിരസഃ പ്രഭുഃ |
ആയയൗ സ്വഗൃഹം തുഷ്ണീം വിദ്വാൻ ശ്രീമദവിക്രിയാം || 9 || 304
- തർഹ്യേവ പ്രതിബുധേയേന്ദ്രാ ഗുരുഹേലനമാത്മനഃ |
ഗർഹയാമാസ സദസി സ്വയമാത്മാനമാത്മനാ || 10 || 305
- അഹോ ബത മമാസാധു കൃതം വൈ ദഭ്രബുദ്ധിനാ |
യൻമയൈശ്വര്യമത്തേന ഗുരുഃ സദസി കാത്കൃതഃ || 11 || 306
- കോ ഗൃധ്യേത് പണ്ഡിതോ ലക്ഷ്മീം ത്രിവിഷ്ണുപപതേരപി |
യയാഹമാസുരം ഭാവം നീതോദ്യ വിബുധേശ്വരഃ || 12 || 307
- യേ പാരമേഷ്ഠ്യം ധിഷ്ണമധിതിഷ്ഠൻ ന കഞ്ചന |
പ്രത്യുത്തിഷ്ഠേദിതി ബ്രൂയുർധർമം തേ ന പരം വിദുഃ || 13 || 308
- തേഷാം കുപമദേഷ്ടുണാം പതന്താം തമസി ഹൃധഃ |
യേ ശ്രദ്യുർവചസ്തേ വൈ മജ്ജന്ത്യശ്ശപ്തവാ ഇവ || 14 || 309
- അമാഹമരാചാർയമഗാധധിഷ്ഠണം ദ്വിജം |
പ്രസാദയിഷ്യേ നിശംഃ ശീർഷ്ണാ തച്ചരണം സ്പൃശൻ || 15 || 310
- ഏവം ചിന്തയതസ്തസ്യ മഘോനോ ഭഗവാൻ ഗൃഹാത് |
ബൃഹസ്പതിർഗതോദ്യുഷ്ടാം ഗതിമധ്യാത്മമായയാ || 16 || 311
- ഗുരോർനാധിഗതഃ സംജ്ഞാം പരീക്ഷൻ ഭഗവാൻ സ്വരാട് |
ധ്യായൻ ധിയാ സുരൈര്യുക്തഃ ശർമ നാലഭതാത്മനഃ || 17 || 312
- തച്ഛൂന്തൈവാസുരാഃ സർവ ആശ്രിത്യൗശനസം മതം |
ദേവാൻ പ്രത്യുദ്യമം ചക്രൂർദുർമദാ ആതതായിനഃ || 18 || 313

തൈർവിസൃഷ്ടേഷുഷുഭിസ്തീക്ഷ്ണൈർനിർഭിന്നാംഗോരുബാഹവഃ |

ബ്രഹ്മാണം ശരണം ജഗ്മുഃ സഹേന്ദ്രാ നതകന്ധരാഃ || 19 ||

314

താംസ്തമാഭ്യർഭിതാൻ വീക്ഷ്യ ഭഗവാനാത്മഭൂരജഃ |

കൃപയാ പരയാ ദേവ ഉവാച പരിസാന്ത്യയൻ || 20 ||

315

ബ്രഹ്മോവാച

അഹോ ബത സുരശ്രേഷ്ഠാ ഹൃദഭ്രം വഃ കൃതം മഹത് |

ബ്രഹ്മീഷം ബ്രാഹ്മണം ദാന്തമൈശ്വർയാന്നാഭ്യനന്ദത || 21 ||

316

തസ്യായമനയസ്യാസീത് പരേഭ്യോ വഃ പരാഭവഃ |

പ്രക്ഷീണേഭ്യഃ സ്വവൈരിഭ്യഃ സമൃദ്ധാനാം ച യത് സുരാഃ || 22 ||

317

മഘവൻ ദ്വിഷതഃ പശ്യ പ്രക്ഷീണാൻ ഗുർവതിക്രമാത് |

സമ്പ്രത്യുപചിതാൻ ഭൂയഃ കാവ്യമാരാധ്യ ഭക്തിതഃ |

ആദദീരൻ നിലയനം മമാപി ഭൃഗുദേവതാഃ || 23 ||

318

ത്രിവിഷുപം കിം ഗണയന്ത്യഭേദ്യ -

മന്ത്രാ ഭൃഗുണാമനുശിക്ഷിതാർത്ഥാഃ |

ന വിപ്രഗോവിന്ദഗവീശ്വരാണാം

ഭവന്ത്യഭദ്രാണി നരേശ്വരാണാം || 24 ||

319

തദ് വിശ്വരൂപം ഭജതാശു വിപ്രം

തപസ്വിനം ത്യാശ്ചമമാത്മവന്തം |

സഭാജിതോർത്ഥാൻ സ വിധാസ്യതേ വോ

യദി ക്ഷമിഷ്യധ്വമുതാസ്യ കർമ്മ || 25 ||

320

ശ്രീശുക ഉവാച

ത ഏവമുദിതാ രാജൻ ബ്രഹ്മണാ വിഗതജ്വരാഃ |

ഋഷിം ത്യാശ്ചമുപവ്രജ്യ പരിഷ്വജ്ജേദമബ്രൂവൻ || 26 ||

321

ദേവാ ഉൗചുഃ

വയം ത്യേതിഥയഃ പ്രാപ്താ ആശ്രമം ഭദ്രമസ്തു തേ |

കാമഃ സമ്പാദ്യതാം താത പിതൃണാം സമയോചിതഃ || 27 ||

322

പുത്രാണാം ഹി പരോ ധർമഃ പിതൃശുശ്രൂഷണം സതാം |

അപി പുത്രവതാം ബ്രഹ്മൻ കിമുത ബ്രഹ്മചാരിണാം || 28 ||

323

ആചാര്യോ ബ്രഹ്മണോ മുർതിഃ പിതാ മുർതിഃ പ്രജാപതേഃ |

ഭാതാ മരുത്പതേർമുർതിർമാതാ സാക്ഷാത് ക്ഷിതേസ്തനൂഃ || 29 ||

324

ദയായാ ഭഗിനീ മുർതിർധർമസ്യാത്മാതിഥിഃ സ്വയം |

അഗേരഭ്യാഗതോ മുർതിഃ സർവഭൂതാനി ചാത്മനഃ || 30 ||

325

തസ്മാത് പിതൃണാമാർതാനാമാർതിം പരപരാഭവം |

തപസാപനയംസ്താത സന്ദേശം കർതുമർഹസി || 31 ||

326

വൃണീമഹേ ത്യാപാധ്യായം ബ്രഹ്മിഷ്ടം ബ്രാഹ്മണം ഗുരും |

യമാഞ്ജസാ വിജേഷ്യാമഃ സപത്താംസ്തവ തേജസാ || 32 ||

327

ന ഗർഹയന്തി ഹൃർഥേഷു യവിഷ്യാംഘ്ര്യഭിവാദനം |

ഛന്ദോഭ്യോന്യത്ര ന ബ്രഹ്മൻ വയോ ജൈഷ്യസ്യ കാരണം || 33 ||

328

ഋഷിരുവാച

അഭ്യർഥിതഃ സുരഗണൈഃ പൗരോഹിത്യേ മഹാതപാഃ |

സ വിശ്വരൂപസ്താനാഹ പ്രസന്നഃ ശ്ലക്ഷ്ണയാ ഗിരാ || 34 ||

329

വിശ്വരൂപ ഉവാച

വിഗർഹിതം ധർമശീലൈർബ്രഹ്മവർച ഉപവൃതം |

കഥം നു മദ്വിധോ നാമാ ലോകേശൈരഭിയാചിതം |

പ്രത്യാഖ്യാസ്യതി തച്ഛിഷ്യഃ സ ഏവ സ്വാർഥ ഉച്യതേ || 35 ||

330

അകിഞ്ചനാനാം ഹി ധനം ശിലോഽരനം

തേനേഹ നിർവർതിതസാധുസത്ക്രിയഃ |

കഥം വിഗർഹ്യം നു കരോമ്യധീശ്വരാഃ

പൗരോധസം ഹൃഷ്യതി യേന ദുർമതിഃ || 36 ||

331

തഥാപി ന പ്രതിബ്രൂയാം ഗുരുഭിഃ പ്രാർഥിതം കിയത് |

ഭവതാം പ്രാർഥിതം സർവം പ്രാണൈരർമൈശ്ച സാധയേ || 37 ||

332

ശ്രീശുക ഉവാച

തേഭ്യ ഏവം പ്രതിശ്രുത്യ വിശ്വരൂപോ മഹാതപാഃ |

പൗരോഹിത്യം വൃതശ്ചക്രേ പരമേണ സമാധിനാ || 38 ||

333

സുരദ്വിഷാം ശ്രീയം ഗുപ്താമൗശനസ്യാപി വിദ്യയാ |

ആച്ഛിദ്യാദാൻമഹേന്ദ്രായ വൈഷ്ണവ്യാ വിദ്യയാ വിഭുഃ || 39 ||

334

യയാ ഗുപ്തഃ സഹസ്രാക്ഷോ ജിഗ്രേസുരചമൂർവിഭുഃ |

താം പ്രാഹ സ മഹേന്ദ്രായ വിശ്വരൂപ ഉദാരധീഃ || 40 ||

335

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ സപ്തമോഽധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ അഷ്ടമോഽധ്യായഃ ॥

രാജോവാച

യയാ ഗുപ്തഃ സഹസ്രാക്ഷഃ സവാഹാൻ രിപുസൈനികാൻ |
 ക്രീഡന്നിവ വിനിർജിത്യ ത്രിലോക്യാ ബുഭുജേ ശ്രീയം || 1 ||

336

ഭഗവംസ്തൻമമാഖ്യാഹി വർമ നാരായണാത്മകം |
 യഥാസ്ഥിതതായിനഃ ശത്രുൺ യേന ഗുപ്തോജയൻമൃധേ || 2 ||

337

ശ്രീശുക ഉവാച

വൃതഃ പുരോഹിതസ്ത്വാഘോ മഹേന്ദ്രായാനുപൃച്ഛതേ |
 നാരായണാഖ്യം വർമാഹ തദിഹൈകമനാഃ ശൃണു || 3 ||

338

വിശ്വരൂപ ഉവാച

ധൗതാംഘ്രിപാണിരാചമ്യ സപവിത്ര ഉദങ്മുഖഃ |
 കൃതസ്യാംഗകരൻയാസോ മന്ത്രാഭ്യാം വാഗ്യതഃ ശുചിഃ || 4 ||

339

നാരായണമയം വർമ സന്നഹ്യദ് ഭയ ആഗതേ |
 പാദയോർജ്ജാനുനോരൂർവോരുദരേ ഹൃദ്യമോരസി || 5 ||

340

മുഖേ ശിരസ്യാനുപൂർവ്വാഭാങ്കാരാദിനി വിന്ധസേത് |
 ഓം നമോ നാരായണായേതി വിപര്യയമഥാപി വാ || 6 ||

341

- കരന്യാസം തതഃ കുർയാദ് ദ്വാദശാക്ഷരവിദ്യയാ |
പ്രണവാദിയകാരാന്തമംഗുൽയംഗുഷ്പർവസു || 7 || 342
- ന്യസേദ്ധ്യദയ ഓങ്കാരം വികാരമനു മുർധനി |
ഷകാരം തു ഭൂവോർമധ്യേ ണകാരം ശിവയാ ദിശേത് || 8 || 343
- വേകാരം നേത്രയോർയുഞ്ജാനകാരം സർവസന്ധിഷു |
മകാരമസ്ത്രമുദിശ്യ മന്ത്രമൂർതിർഭവേദ് ബുധഃ || 9 || 344
- സവിസർഗം ഫഡന്തം തത് സർവദിക്ഷു വിനിർദിശേത് |
ഓം വിഷ്ണവേ നമ ഇതി || 10 || 345
- ആത്മാനം പരമം ധ്യായേദ് ധ്യേയം ഷദ് ശക്തിഭിര്യുതം |
വിദ്യാതേജസ്തപോമൂർതിമിമം മന്ത്രമുദാഹരേത് || 11 || 346
- ഓം ഹരിർവിദ്യാൻമമ സർവരക്ഷാം
ന്യസ്താംപ്രീപദ്മഃ പതഗേന്ദ്രപുഷ്പേ |
ദരാരിചർമാസിഗദേഷുചാപ -
പാശാൻ ദധാനോഷ്ടഗുണോഷ്ടബാഹുഃ || 12 || 347
- ജലേഷു മാം രക്ഷതു മത്സ്യമൂർതി -
ർയാദോഗണേഭ്യോ വരുണസ്യ പാശാത് |
സ്ഥലേഷു മായാവടുവാമനോവ്യാത്
ത്രിവിക്രമഃ ഖ്യേവതു വിശ്വരൂപഃ || 13 || 348
- ദുർഗേഷ്ടവ്യാജിമുഖാദിഷു പ്രഭുഃ
പായാന്നുസിംഹോസുരയുമപാരിഃ |
വിമുഞ്ചതോ യസ്യ മഹാട്ടഹാസം
ദിശോ വിനേദുർന്യപതംശ്ച ഗർഭാഃ || 14 || 349

രക്ഷത്യസൗ മാധ്യനി യജ്ഞകൽപഃ

സ്വദംശ്രുയോന്നീതധരോ വരാഹഃ |

രാമോദ്ദ്രികുടേഷ്യഥ വിപ്രവാസേ

സലക്ഷ്മണോദ്വ്യാദ് ഭരതാഗ്രജോസ്താൻ || 15 ||

350

മാമുഗ്രധർമാദവിലാത് പ്രമാദാ -

ന്നാരായണഃ പാതു നരശ്ച ഹാസാത് |

ദത്തസ്ത്വയോഗാദഥ യോഗനാഥഃ

പായാദ് ഗുണേശഃ കപിലഃ കർമബന്ധാത് || 16 ||

351

സനത്കുമാരോദ്വതു കാമദേവാ -

ദ്ധയശീർഷാ മാം പഥി ദേവഹേലനാത് |

ദേവർഷിവർയഃ പുരുഷാർചനാന്തരാത്

കൂർമോ ഹരിർമാം നിരയാദശേഷാത് || 17 ||

352

ധൻവന്തരിർഭഗവാൻ പാത്വപഥ്യാദ്

ദ്വന്ത്യാദ് ഭയാദൃഷഭോ നിർജിതാത്മാ |

യജ്ഞശ്ച ലോകാദവതാജ്ജനാന്താദ്

ബലോ ഗണാത് ക്രോധവശാദഹീന്ദ്രഃ || 18 ||

353

ദ്വൈപായനോ ഭഗവാനപ്രബോധാദ്

ബുദ്ധസ്തു പാവണ്യഗണ പ്രമാദാത് |

കൽകിഃ കലേഃ കാലമലാത് പ്രപാതു

ധർമാവനായോരുകൃതാവതാരഃ || 19 ||

354

മാം കേശവോ ഗദയാ പ്രാതരവ്യാദ്

ഗോവിന്ദ ആസംഗവമാത്തവേണുഃ |

നാരായണഃ പ്രാഹ്ണ ഉദാത്തശക്തി -

ർമധ്യന്ദിനേ വിഷ്ണുരരിന്ദ്രപാണിഃ || 20 ||

355

ദേവോപരാഹ്ണേ മധുഹോഗ്രധൻവാ

സായം ത്രിധാമാവതു മാധവോ മാം ।

ദോഷേ ഹൃഷീകേശ ഉതാർധരാത്രേ

നിശീമ ഏകോവതു പദ്മനാഭഃ || 21 ||

356

ശ്രീവത്സധാമാപരരാത്ര ഇൗശഃ

പ്രത്യുഷ ഇൗശോസിധരോ ജനാർദനഃ ।

ദാമോദരോവ്യാദനുസന്ധ്യം പ്രഭാതേ

വിശ്വേശ്വരോ ഭഗവാൻ കാലമൂർതിഃ || 22 ||

357

ചക്രം യുഗാന്താനലതിമനേമി

ഭ്രമത് സമന്താദ് ഭഗവത്പ്രയുക്തം ।

ദന്ധി ദന്ധ്യരിസൈന്യമാശു

കക്ഷം യഥാ വാതസഖോ ഹുതാശഃ || 23 ||

358

ഗദ്യേശനിസ്തർശനവിസ്തൂലിംഗേ

നിഷ്ഠിംശി നിഷ്ഠിംശ്യജിതപ്രിയാസി ।

കുഷ്ഠാണയവൈനായകയക്ഷരക്ഷോ -

ഭൂതഗ്രഹാംശൂർണയ ചൂർണയാരിൻ || 24 ||

359

ത്വം യാതുകാമപ്രമഥപ്രതമാത്യ -

പിശാചവിപ്രഗ്രഹഘോരദൃഷ്ടീൻ ।

ദരേന്ദ്ര വിദ്രാവയ കൃഷ്ണപൂരിതോ

ഭീമസ്വന്യോരേർഹൃദയാനി കമ്പയൻ || 25 ||

360

ത്വം തിഥധാരാസിവരാരിസൈന്യ -

മീശപ്രയുക്തോ മമ ഛിന്ധി ഛിന്ധി ।

ചക്ഷുഃഷി ചർമംചരതചന്ദ്ര ഛാദയ

ദ്വിഷാമഘോനാം ഹര പാപചക്ഷുഷാം || 26 ||

361

- യന്നോ ഭയം ഗ്രഹേഭ്യോഭ്യുത് കേതുഭ്യോ നൃഭ്യ ഏവ ച |
സരീസുപേഭ്യോ ദംഷ്ട്രിഭ്യോ ഭൂതേഭ്യോഹോഭ്യ ഏവ വാ || 27 || 362
- സർവാൺയേതാനി ഭഗവൻ നാമരൂപാസ്തുകീർതനാത് |
പ്രയാന്തു സങ്ക്ഷയം സഭ്യോ യേ നഃ ശ്രേയഃപ്രതീപകാഃ || 28 || 363
- ഗരുഡോ ഭഗവാൻ സ്തോത്രസ്തോദശ്ചരന്ദോമയഃ പ്രഭുഃ |
രക്ഷത്യശേഷകൃച്ഛഭ്യോ വിഷ്വക്സേനഃ സ്വനാമഭിഃ || 29 || 364
- സർവാപദ്ഭ്യോ ഹരേർനാമരൂപയാനായുധാനി നഃ |
ബുദ്ധീന്ദ്രിയമനഃപ്രാണാൻ പാന്തു പാർഷദഭൂഷണാഃ || 30 || 365
- യഥാ ഹി ഭഗവാനേവ വസ്തുതഃ സദസച്ച യത് |
സത്യേനാനേന നഃ സർവേ യാന്തു നാശമുപദ്രവാഃ || 31 || 366
- യഥൈകാന്ത്യാനുഭാവാനാം വികൽപരഹിതഃ സ്വയം |
ഭൂഷണായുധലിംഗാഖ്യാ ധത്തേ ശക്തിഃ സ്വമായയാ || 32 || 367
- തേനൈവ സത്യമാനേന സർവജ്ഞാ ഭഗവാൻ ഹരിഃ |
പാതു സർവൈഃ സ്വരൂപൈർനഃ സദാ സർവത്ര സർവഗഃ || 33 || 368
- വിദിക്ഷു ദിക്ഷുർധ്യമധഃ സമന്താ -
ദന്തർബഹിർഭഗവാൻ നാരസിംഹഃ |
പ്രഹാപയൻ ലോകഭയം സ്വനേന
സ്വതേജസാ ഗ്രസ്തസമസ്തതേജാഃ || 34 || 369
- മഘവന്നിദമാഖ്യാതം വർമ നാരായണാത്മകം |
വിജേഷ്യസ്യജ്ഞസാ യേന ദംശിതോഽസുരയൂഥപാൻ || 35 || 370
- ഏതദ് ധാരയമാണസ്തു യം യം പശ്യതി ചക്ഷുഷാ |
പദാ വാ സംസ്സൃശേത് സദ്യഃ സാധ്യസാത് സ വിമുച്യതേ || 36 || 371

- ന കുതശ്ചിദ് ഭയം തസ്യ വിദ്വാം ധാരയതോ ഭവേത് |
രാജദന്ധുഗ്രഹാദിഭ്യോ വ്യാഘ്രാദിദ്യശ്ച കർഹിച്ചിത് || 37 || 372
- ഇമാം വിദ്വാം പുരാ കശ്ചിത് കൗശികോ ധാരയൻ ദ്വിജഃ |
യോഗധാരണയാ സ്വാംഗം ജഹൗ സ മരുധൻവനി || 38 || 373
- തസ്യോപരി വിമാനേന ഗന്ധർവപതിരേകദാ |
യയൗ ചിത്രരഥഃ സ്ത്രീഭിർവൃതോ യത്ര ദ്വിജക്ഷയഃ || 39 || 374
- ഗഗനാന്യപതത് സദഃ സവിമാനോ ഹൃവാക്ശിരാഃ |
സ വാലഖിൽയവചനാദസ്ഥീൻയാദായ വിസ്മിതഃ |
പ്രാസ്യ പ്രാചീസരസ്വത്യാം സ്താത്യാ ധാമ സ്വമൻവഗാത് || 40 || 375
- ശ്രീശുക ഉവാച
യ ഇദം ശൃണുയാത് കാലേ യോ ധാരയതി ചാദൃതഃ |
തം നമസ്യന്തി ഭൂതാനി മുച്യതേ സർവതോ ഭയാത് || 41 || 376
- ഏതാം വിദ്വാമധിഗതോ വിശ്വരുപാച്ഛതക്രതുഃ |
ത്രൈലോക്യലക്ഷ്മീം ബുഭുജേ വിനിർജിത്യ മൃധ്യേസുരാൻ || 42 || 377

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ നാരായണവർമകഥനം നാമ അഷ്ടമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ നവമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

തത്യാസൻ വിശ്വരൂപസ്യ ശിരാംസി ത്രീണി ഭാരത |
സോമപീഥം സുരാപീഥമന്നാദമിതി ശുശ്രൂമ || 1 || 378

സ വൈ ബർഹിഷി ദേവേഭ്യോ ഭാഗം പ്രത്യക്ഷമുച്ചകൈഃ |
അവദദ് യസ്യ പിതരോ ദേവാഃ സപ്രശ്രയം നൃപ || 2 || 379

സ ഏവ ഹി ദദൗ ഭാഗം പരോക്ഷമസുരാൻ പ്രതി |
യജമാനോഽവഹദ് ഭാഗം മാതൃസ്നേഹവശാനുഗഃ || 3 || 380

തദ് ദേവഹേലനം തസ്യ ധർമാലീകം സുരേശ്വരഃ |
ആലക്ഷ്യ തരസാ ഭീതസ്തച്ഛീർഷാൺയച്ഛിനദ്രുഷാ || 4 || 381

സോമപീഥം തു യത് തസ്യ ശിര ആസീത് കപിഞ്ജലഃ |
കലവികഃ സുരാപീഥമന്നാദം യത് സ തിത്തിരിഃ || 5 || 382

ബ്രഹ്മഹത്യാമഞ്ജലിനാ ജഗ്രാഹ യദപീശ്വരഃ |
സംവത്സരാന്തേ തദഘ്രം ഭൂതാനാം സ വിശുദ്ധയേ |
ഭൂമ്യംബുദ്രുമയോഷിദ്ഭൃശ്ചതുർധാ വ്യഭജുദ്ധരിഃ || 6 || 383

ഭൂമിസ്സുരീയം ജഗ്രാഹ ഖാതപൂരവരേണ വൈ |
ഈരിണം ബ്രഹ്മഹത്യായാ രൂപം ഭൂമൗ പ്രഭൃശ്യതേ || 7 || 384

തുര്യം ഛേദവിരോഹേണ വരേണ ജഗുഹൂർദ്ദ്രമാഃ തേഷാം നിർയാസരുപേണ ബ്രഹ്മഹത്യാ പ്രദൃശ്യതേ 8	385
ശശ്വത്കാമവരേണാഹസ്തൂരിയം ജഗുഹുഃ സ്ത്രിയഃ രജ്ജോരുപേണ താസ്യംഹോ മാസി മാസി പ്രദൃശ്യതേ 9	386
ദ്രവ്യഭൂയോവരേണാപസ്തൂരിയം ജഗുഹൂർമലം താസു ബുദ്ധുദഹേനാഭ്യാം ദൃഷ്ടം തദ്ധാരതി ക്ഷിപൻ 10	387
ഹതപുത്രസ്തതസ്ത്വഷ്ടാ ജുഹാവേന്ദ്രായ ശത്രുവേ ഇന്ദ്രശത്ത്രോ വിവർധന്യ മാ ചിരം ജഹി വിദ്വിഷം 11	388
അമാൻവാഹാർയപചനാദുത്ഥിതോ ഘോരദർശനഃ കൃതാന്ത ഇവ ലോകാനാം യുഗാന്തസമയേ യഥാ 12	389
വിഷ്വഗ്വിവർധമാനം തമിഷുമാത്രം ദിനേ ദിനേ ദഗ്ധശൈലപ്രതീകാശം സന്ധ്യാഭ്രാന്തീകവർചസം 13	390
തപ്തതാമ്രശിഖാശ്ശശ്രൂം മധ്യാഹ്നാർകോഗ്രലോചനം 14	391
ദേദീപ്യമാനേ ത്രിശിവേ ശൂല ആരോപ്യ രോദസീ നൃത്യന്തമുന്നദന്തം ച ചാലയന്തം പദാ മഹീം 15	392
ദരിഗംഭീരവക്ത്രേണ പിബതാ ച നദസ്തലം ലിഹതാ ജിഹ്വയർക്ഷാണി ഗ്രസതാ ദുവനത്രയം 16	393
മഹതാ രൗദ്രദംശ്രേണ ജ്യോഭമാണം മുഹൂർമുഹുഃ വിത്രസ്താ ദുദ്രുവൂർലോകാ വീക്ഷ്യ സർവേ ദിശോ ദശ 17	394
യേനാവൃതാ ഇമേ ലോകാസ്തമസാ ത്വാഷ്ടമൂർതിനാ സ വൈ വൃത്ര ഇതി പ്രോക്തഃ പാപഃ പരമദാരുണഃ 18	395

- തം നിജഘ്നൂരഭിദ്രുത്യ
 സഗണാ വിബുധർഷഭാഃ |
 സ്വൈഃ സ്വൈർഭിദ്വാസ്ത്രശസ്ത്രൗഘൈഃ
 സോഽഗ്രസത് താനി കൃത്സ്നശഃ || 19 || 396
- തതസ്തേ വിന്ധിതാഃ സർവേ വിഷണ്ണാ ഗ്രസ്തതേജസഃ |
 പ്രത്യഞ്ചമാദിപുരുഷമുപതസ്ഥുഃ സമാഹിതാഃ || 20 || 397
- ദേവാ ഉൗചുഃ
 വായുംബരാഗ്ന്യപ്ക്ഷിതയസ്ത്രിലോകാ
 ബ്രഹ്മാദയോ യേ വയമുദ്വിജന്തഃ |
 ഹരാമ യസ്മൈ ബലിമന്തകോഽസൗ
 ബിഭേതി യസ്മാദരണം തതോ നഃ || 21 || 398
- അവിന്ധിതം തം പരിപൂർണകാമം
 സ്വേനൈവ ലാഭേന സമം പ്രശാന്തം |
 വിനോപസർപത്യപരം ഹി ബാലിശഃ
 ശ്വലാംഗുലേനാതിതിതർതി സിന്ധുഃ || 22 || 399
- യസ്യോരുശുംഭേ ജഗതിം സ്വനാവം
 മനുർയഥാഽബധ്യ തതാര ദുർഗം |
 സ ഏവ നസ്ത്യാഘ്രഭയാദ് ദുരന്താ -
 ത്രത്താത്യാശ്രിതാൻ വാരിചരോഽപി നൂനം || 23 || 400
- പുരാ സ്വയംഭൂരപി സംയമാംഭ -
 സ്വദീർഘവാതോർമിരവൈഃ കരാലേ |
 ഏകോഽരവിനാത്പതിതസ്തതാര
 തസ്മാദ് ഭയാദ് യേന സ നോഽസ്തു പാരഃ || 24 || 401

- യ ഏക ഇൗശോ നിജായയാ നഃ
 സസർജ യേനാനുസൃജാമ വിശ്വം |
 വയം ന യസ്യാപി പുരഃ സമീഹതഃ
 പശ്യാമ ലിംഗം പൃഥഗീശമാനിനഃ || 25 || 402
- യോ നഃ സപത്തൈർഭൃശമർദ്യമാനാൻ
 ദേവർഷിതിർയങ്നൃഷു നിത്യ ഏവ |
 കൃതാവതാരസ്തനുഭിഃ സ്വമായയാ
 കൃത്വാത്മസാത് പാതി യുഗേ യുഗേ ച || 26 || 403
- തമേവ ദേവം വയമാത്മദൈവതം
 പരം പ്രധാനം പുരുഷം വിശ്വമന്യം |
 വ്രജാമ സർവേ ശരണം ശരൺയം
 സ്യാനാം സ നോ ധാസ്യതി ശം മഹാത്മാ || 27 || 404
- ശ്രീശുക ഉവാച
 ഇതി തേഷാം മഹാരാജ സുരാണാമുപതിഷ്ഠതാം |
 പ്രതീച്യാം ദിശ്യഭൂദാവിഃ ശംഖചക്രഗദാധരഃ || 28 || 405
- ആത്മതുൽയൈഃ ഷോഡശദിർവിനാ ശ്രീവത്സകൗസ്തൂഭൗ |
 പര്യുപാസിതമുന്നിദ്രശരദംബുരുഹേക്ഷണം || 29 || 406
- ദൃഷ്ട്വാ തമവനൗ സർവ ഇൗക്ഷണാഘോദവിക്ലവാഃ |
 ദണ്ഡവത് പതിതാ രാജംഛരനൈരുത്ഥായ തുഷ്ടുവുഃ || 30 || 407
- ദേവാ ഉൗചുഃ
 നമസ്തേ യജ്ഞവീര്യായ വയസേ ഉത തേ നമഃ |
 നമസ്തേ ഹ്യസ്തചക്രായ നമഃ സുപുരുഹൂതയേ || 31 || 408

യത് തേ ഗതീനാം തിസൃണാമീശിതുഃ പരമം പദം |
നാർവാചീനോ വിസർഗസ്യ ധാതർവേദിതുമർഹതി || 32 ||

409

ഓം നമസ്തേസ്തു ഭഗവൻ നാരായണ
വാസുദേവ്യാദിപുരുഷ മഹാപുരുഷ മഹാനുഭാവ
പരമമംഗല പരമകൽയാണ പരമകാരുണിക
കേവല ജഗദാധാര ലോകൈകനാഥ സർവേശ്വര
ലക്ഷ്മീനാഥ പരമഹംസപരിവ്രാജകൈഃ
പരമേണാത്മയോഗസമാധിനാ പരിഭാവിത -
പരിസ്തുടപാരമഹംസ്യധർമേണോദ്ഘാടിതതമഃ -
കപാടദ്വാരേ ചിത്തേത്ഥിപാവൃത ആത്മലോകേ
സ്വയമുപലബ്ധനിജസുഖാനുഭവോ ഭവാൻ || 33 ||

410

ദുരവബോധ ഇവ തവായം വിഹാരയോഗോ
യദശരണോശരീര ഇദമനവേക്ഷിതാസു -
ത്സമവായ ആത്മനൈവാവിക്രിയമാണേന
സഗുണമഗുണഃ സൃജസി പാസി ഹരസി || 34 ||

411

അഥ തത്ര ഭവാൻ കിം ദേവദത്തവദിഹ
ഗുണവിസർഗപതിതഃ പാരതന്തർയേണ സ്വകൃത -
കുശലാകുശലം ഫലമുപാദാത്യാഹോസി -
ദാത്മാരാമ ഉപശമശീലഃ സമഞ്ജസദർശന
ഉദാസ്ത ഇതി ഹ വാവ ന വിദാമഃ || 35 ||

412

ന ഹി വിരോധ ഉഭയം ഭഗവത്യപരിഗണിത -
ഗുണഗണേ ഈശ്വരേണവഗാഹ്യമാഹാത്മ്യേർവാചീന -
വികൽപവിതർകവിചാരപ്രമാണാദാസകുതർക -
ശാസ്ത്രകലിലാന്തഃകരണാശ്രയദുരവഗ്രഹവാദിനാം
വിവാദാനവസര ഉപരതസമസ്തമായാമയേ

കേവല ഏവാത്മമായാമന്തർധായ കോ

ന്വർഥോ ദുർഘട ഇവ ഭവതി സ്വരൂപദ്വയാഭാവാത് || 36 ||

413

സമവിഷമമതീനാം മതമനുസരസി യഥാ

രജ്ജുഖണ്ഡഃ സർപാദിധിയാം || 37 ||

414

സ ഏവ ഹി പുനഃ സർവവസ്തുനി വസ്തുസ്വരൂപഃ

സർവേശ്വരഃ സകലജഗത്കാരണകാരണഭൂതഃ

സർവപ്രത്യഗാത്മത്വാത് സർവഗുണാഭാസോപലക്ഷിത

ഏക ഏവ പര്യവശേഷിതഃ || 38 ||

415

0.0in അഥ ഹ വാവ തവ മഹിമാമൃതരസസമുദ്ര -

വിപ്രുഷാ സകൃദവലീഡയാ സ്വമനസി

നിഷ്യന്ദമാനാനവരതസുഖേന വിസ്താരിത -

ദൃഷ്ടശ്രുതവിഷയസുഖലേശാഭാസാഃ

പരമഭാഗവതാ ഏകാന്തിനോ ഭഗവതി

സർവഭൂതപ്രിയസുഹൃദി സർവാത്മനി നിതരാം

നിരന്തരം നിർവൃതമനസഃ കഥമു ഹ വാ ഏതേ

മധുമന പുനഃ സ്വാർഥകുശലാ ഹ്യാത്മപ്രിയ -

സുഹൃദഃ സാധവസ്ത്വച്ചരണാംബുജാനുസേവാം

വിസൃജന്തി ന യത്ര പുനരയം സംസാരപർയാവർതഃ || 39 ||

416

ത്രിഭുവനാത്മഭവന ത്രിവിക്രമ ത്രിനയന

ത്രിലോകമനോഹരാനുഭാവ തവൈവ വിഭൂതയോ

ദിതിജദനുജാദയശ്ചാപി തേഷാമനുപക്രമ -

സമയോഽയമിതി സ്വാത്മമായയാ

സുരനരമൃഗമിശ്രിതജലചരാകൃതിഭി -

ർയഥാപരാധം ദണ്ഡം ദണ്ഡധര ദധർമ

ഏവമേനമപി ഭഗവഞ്ജഹി ത്യാശ്രമുത
യദി മന്യസേ || 40 ||

417

അസ്മാകം താവകാനാം തവ നതാനാം തത
തതാമഹ തവ ചരണനലിനയുഗലധ്യാനാ -
നുബദ്ധഹൃദയനിഗഡാനാം സ്വലിംഗവിവരണേനാ -
ത്മസാത്കൃതാനാമനുകമ്പാനുരഞ്ജിതവിശദ -
രുചിരശിശിരസ്നിതാവലോകേന വിഗലിത -
മധുരമുഖരസാമൃതകലയാ ചാന്തസ്താപ -
മനഃപാർഹസി ശമയിതും || 41 ||

418

അഥ ഭഗവംസ്തുവാസ്മാഭിരഖിലജഗ -
ദുത്പത്തിസ്ഥിതിലയനിമിത്തായമാനദിവ്യ -
മായാവിനോദസ്യ സകലജീവനികായാനാ -
മന്തർഹൃദയേഷു ബഹിരപി ച ബ്രഹ്മപ്രത്യഗാത്മ -
സ്വരൂപേണ പ്രധാനരൂപേണ ച യഥാദേശകാല -
ദേഹാവസ്ഥാനവിശേഷം തദുപാദാനോ -
പലംഭകതയാനുഭവതഃ സർവപ്രത്യയസാക്ഷിണ
ആകാശശരീരസ്യ സാക്ഷാത്പരബ്രഹ്മണം
പരമാത്മനഃ കിയാനിഹ വാർഥവിശേഷോ
വിജ്ഞാപനീയഃ സ്വാദ് വിസ്തൂലിംഗാദിഭിരിവ
ഹിരണ്യരേതസഃ || 42 ||

419

അത ഏവ സ്വയം തദുപകൽപയാസ്മാകം
ഭഗവതഃ പരമഗുരോസ്തവ ചരണശത -
പലാശ്ചായാം വിവിധവൃജ്ജിനസംസാര -
പരിശ്രമോപശമനീമുപസൃതാനാം വയം
യത്കാമേനോപസാദിതാഃ || 43 ||

420

അഥോ ഈശ ജഹി ത്യാശ്ചം ഗ്രസന്തം ഭുവനത്രയം |
ഗ്രസ്താനി യേന നഃ കൃഷ്ണ തേജാംസ്യസ്ത്രായുധാനി ച || 44 || 421

ഹംസായ ദഹ്രനിലയായ നിരീക്ഷകായ
കൃഷ്ണായ മൃഷ്ടയശസേ നിരുപക്രമായ |
സത്സംഗ്രഹായ ഭവപാഥമനീജാശ്രമാപ്ത -
വന്തേ പരീഷുഗതയേ ഹരയേ നമസ്തേ || 45 || 422

ശ്രീശുക ഉവാച
അഥൈവമീഡിതോ രാജൻ സാദരം ത്രിദശൈർഹരിഃ |
സ്വമുപസ്ഥാനമാകർണ്യ പ്രാഹ താനഭിനന്ദിതഃ || 46 || 423

ശ്രീഭഗവാനുവാച
പ്രീത്യാഹം വഃ സുരശ്രേഷ്ഠാ മദുപസ്ഥാനവിദ്യാ |
ആത്മൈശ്വര്യസ്മൃതിഃ പുംസാം ഭക്തിശ്ചൈവ യയാ മയി || 47 || 424

കിം ദുരാപം മയി പ്രീതേ തഥാപി വിബുധർഷഭാഃ |
മയ്യേകാന്തമതിർനാൻയൻമന്തോ വാഛരതി തത്ത്വവിത് || 48 || 425

ന വേദ കൃപണഃ ശ്രേയ ആത്മനോ ഗുണവസ്തുഭ്യക് |
തസ്യ താനിച്ഛതോ യച്ഛേദ് യദി സോഽപി തഥാവിധഃ || 49 || 426

സ്വയം നിഃശ്രേയസം വിദ്വാൻ ന വക്ത്യജ്ഞായ കർമ ഹി |
ന രാതി രോഗിണോഽപഥ്യം വാഛരതോ ഹി ഭിഷക്തമഃ || 50 || 427

മഘവൻ യാത ഭദ്രം വോ ദധ്യഞ്ചമൃഷിസത്തമം |
വിദ്വാവ്രതതപഃസാരം ഗാത്രം യാചത മാ ചിരം || 51 || 428

സ വാ അധിഗതോ ദധ്യഞ്ചശ്വിഭ്യാം ബ്രഹ്മ നിഷ്ഠലം |
യദ്വാ അശ്വശിരോ നാമ തയോരമരതാം വ്യധാത് || 52 || 429

ദധ്യന്താഥർവണസ്തപ്രേഷു വർമാഭേദ്യം മദാത്മകം |

വിശ്വരൂപായ യത് പ്രാദാത് ത്വഷ്ടാ യത് ത്വമധാസ്തതഃ || 53 ||

430

യുഷ്മഭ്യം യാചിതോശ്വിഭ്യാം ധർമജ്ഞോഽംഗാനി ദാസ്യതി |

തതസ്തൈരായുധശ്രേഷ്ഠോ വിശ്വകർമവിനിർമിതഃ |

യേന വ്യത്രശിരോ ഹർതാ മത്തേജ ഉപബൃംഹിതഃ || 54 ||

431

തസ്മിൻ വിനിഹതേ യൂയം തേജോഽസ്രായുധസമ്പദഃ |

ഭൂയഃ പ്രാപ്സ്യഥ ഭദ്രം വോ ന ഹിംസന്തി ച മത്പരാൻ || 55 ||

432

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ നവമോദ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ ദശമോഽധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇന്ദ്രമേവം സമാദിശ്യ ഭഗവാൻ വിശ്വഭാവനഃ |
 പശ്യതാമനിമേഷാണാം തത്രൈത്രവാന്തർദ്വയേ ഹരിഃ || 1 || 433

തഥാഭിയാചിതോ ദേവൈര്യുഷിരാമർവണോ മഹാൻ |
 മോദമാന ഉവാചേദം പ്രഹസന്നിവ ഭാരത || 2 || 434

അപി വൃന്ദാരകാ യുയം ന ജാനീമ ശരീരിണാം |
 സംസ്ഥായാം യസ്ത്വദിദ്രോഹോ ദുഃസഹശ്ചേതനാപഹഃ || 3 || 435

ജിജീവിഷുണാം ജീവാനാമാത്മാ പ്രേഷു ഇഹേക്ലിതഃ |
 ക ഉത്സഹേത തം ദാതും ഭിക്ഷമാണായ വിഷ്ണവേ || 4 || 436

ദേവാ ഉഘൃഷ്ടഃ
 കിം നു തദ് ദുസ്സ്യജം ബ്രഹ്മൻ പുംസാം ഭൂതാനുകമ്പിനാം |
 ഭവദ്വിധാനാം മഹതാം പുൺയശ്ശോകേഡ്യകർമ്മണം || 5 || 437

നനു സ്വാർഥപരോ ലോകോ ന വേദ പരസങ്കടം |
 യദി വേദ ന യാചേത നേതി നാഹ യദീശ്വരഃ || 6 || 438

ഋഷിരുവാച

ധർമം വഃ ശ്രോതുകാമേന യൂയം മേ പ്രത്യുദാഹൃതാഃ |
ഏഷ വഃ പ്രിയമാത്മാനം ത്യജന്തം സന്ത്യജാമൃഹം || 7 || 439

യോദ്യുവേണാത്മനാ നാമാ ന ധർമം ന യശഃ പുമാൻ |
ഈഹേത ഭൂതദയയാ സ ശോച്യഃ സ്ഥാവരൈരപി || 8 || 440

ഏതാവാനവ്യയോ ധർമഃ പുണ്യശ്ലോകൈരുപാസിതഃ |
യോ ഭൂതശോകഹർഷാഭാമാത്മാ ശോചതി ഹൃഷ്യതി || 9 || 441

അഹോ ദൈന്യമഹോ കഷ്ടം പാരകൈഃ ക്ഷണഭംഗുരൈഃ |
യന്നോപകുർയാദസ്യാർഥൈർമർത്യഃ സ്വജ്ഞാതിവിഗ്രഹൈഃ || 10 || 442

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം കൃതവ്യവസിതോ ദധുഞ്ചാമർവണസ്തനും |
പരേ ഭഗവതി ബ്രഹ്മൺയാത്മാനം സന്നയഞ്ജഹൗ || 11 || 443

യതാക്ഷാസുമനോബുദ്ധിസ്തത്ത്വദ്യുദ്യസ്തബന്ധനഃ |
ആസ്ഥിതഃ പരമം യോഗം ന ദേഹം ബുബുധേ ഗതം || 12 || 444

അഥേന്ദ്രോ വജ്രമുദ്യമ്യ നിർമിതം വിശ്വകർമ്മണാ |
മുനേഃ ശുക്തിഭിരുത്സികൃതോ ഭഗവത്തേജസാൻവിതഃ || 13 || 445

വൃതോ ദേവഗണൈഃ സർവൈർഗജേന്ദ്രാപര്യശോഭത |
സ്തൂയമാനോ മുനിഗണൈസ്ത്രേലോക്യം ഹർഷയന്നിവ || 14 || 446

വൃത്രമദ്യദ്രവച്ഛത്രമസുരാനീകയൂഥപൈഃ |
പര്യസ്തമോജസാ രാജൻ ക്രുദ്ധോ രുദ്ര ഇവാന്തകം || 15 || 447

തതഃ സുരാണാമസുരൈരരണഃ പരമദാരുണഃ |
ത്രേതാമുഖേ നർമ്മദായാമഭവത് പ്രഥമേ യുഗേ || 16 || 448

- രുദ്രൈർവസുഭിരാദിത്യൈരശ്വിഭ്യാം പിതൃവഹ്നിഭിഃ |
മരുദ്ഭിരുഭുഭിഃ സായൈർവിശ്വേദേവൈർമരുത്പതിം || 17 || 449
- ദൃഷ്ട്വാ വജ്രധരം ശക്രം രോചമാനം സ്വയാ ശ്രിയാ |
നാമൃഷ്യന്നസുരാ രാജൻ മൃധേ വ്യത്രപുരഃസരാഃ || 18 || 450
- നമുചിഃ ശംബരോന്മർവാ ദിമൂർധാ ഋഷഭോഽംബരഃ |
ഹയഗ്രീവഃ ശങ്കുശിരാ വിപ്രചിത്തിരയോമുഖഃ || 19 || 451
- പുലോമാ വൃഷപർവാ ച പ്രഹേതിർഹേതിരുത്കലഃ |
ദൈതേയാ ദാനവാ യക്ഷാ രക്ഷാംസി ച സഹസ്രശഃ || 20 || 452
- സുമാലിമാലിപ്രമുഖാഃ കാർതസ്വരപരിച്ഛദാഃ |
പ്രതിഷിധ്യേന്ദ്രസേനാഗ്രം മൃത്യോരപി ദുരാസദം || 21 || 453
- അഭ്യർഭയന്നസംഭ്രാന്താഃ സിംഹനാഭേന ദുർമദാഃ |
ഗദാഭിഃ പരിഘ്നൈർബാണൈഃ പ്രാസമുദ്ഗരതോമരൈഃ || 22 || 454
- ശൂലൈഃ പരശ്യയൈഃ ഖഡ്ഗൈഃ ശതഘ്നീഭിർഭൂശുണ്ഡിഭിഃ |
സർവതോവാകിരൻ ശസ്ത്രൈരസ്ത്രൈശ്ച വിബുധർഷഭാൻ || 23 || 455
- ന ത്യേദ്യശ്യന്ത സംഹരണാഃ ശരജ്ജാലൈഃ സമന്തതഃ |
പുംബാനുപുംബപതിതൈർജ്യോതീംഷീവ നഭോഘനൈഃ || 24 || 456
- ന തേ ശസ്ത്രാസ്ത്രവർഷൗഘാ ഹ്യാസേദുഃ സുരസൈനികാൻ |
ചരിനാഃ സിദ്ധപഥേ ദേവൈർലഘുഹസ്തൈഃ സഹസ്രധാ || 25 || 457
- അഥ ക്ഷീണാസ്ത്രശസ്ത്രൗഘാ ഗിരിശൃംഗദ്രുമോപലൈഃ |
അഭ്യവർഷൻ സുരബലം ചിച്ഛിദുസ്താംശ്ച പൂർവവത് || 26 || 458
- താനക്ഷതാൻ സ്വസ്തിമതോ നിശാമൃ
ശസ്ത്രാസ്ത്രപുഗൈരഥ വ്യത്രനാഥാഃ |

ദ്രുമൈർദ്യുഷദ്ഭിർവിവിധാദ്രിശുംഗൈ -

രവിക്ഷതാംസ്തത്രസുരിന്ദ്രസൈനികാൻ || 27 ||

459

സർവേ പ്രയാസാ അഭവൻ വിമോഘാഃ

കൃതാഃ കൃതാ ദേവഗണേഷു ദൈവൈഃ |

കൃഷ്ണാനുകൂലേഷു യഥാ മഹത്സു

ക്ഷുദ്രൈഃ പ്രയുക്താ രുശതീ രൂക്ഷവാചഃ || 28 ||

460

തേ സ്വപ്രയാസം വിതഥം നിരീക്ഷ്യ

ഹരാവദക്താ ഹതയുദ്ധാദർപാഃ |

പലായനായാജിമുഖേ വിസൃജ്യ

പതിം മനസ്സേ ദധുരാത്തസാരാഃ || 29 ||

461

വ്യത്രോസുരാംസ്താനനുഗാൻ മനസി

പ്രധാവതഃ പ്രേക്ഷ്യ ബഭാഷ ഏതത് |

പലായിതം പ്രേക്ഷ്യ ബലം ച ദഗ്ധം

ഭയേന തീവ്രേണ വിഹസ്യ വീരഃ || 30 ||

462

കാലോപപന്നാം രുചിരാം മനസിനാം

ഉവാച വാചം പുരുഷപ്രവീരഃ |

ഹേ വിപ്രചിത്തേ നമുചേ പുലോമൻ

മയാൻവംശരംബര മേ ശൃണുധ്വം || 31 ||

463

ജാതസ്യ മൃത്യുർധുവ ഏഷ സർവതഃ

പ്രതിക്രിയാ യസ്യ ന ചേഹ ക്ലപ്താ |

ലോകോ യശ്ചാഥ തതോ യദി ഹ്യമൃം

കോ നാമ മൃത്യും ന വൃണീത യുക്തം || 32 ||

464

ദ്വൗ സമ്മതാവിഹ മൃത്യു ദുരാപൗ

യദ് ബ്രഹ്മസന്ധാരണയാ ജിതാസുഃ |

കലേവരം യോഗരതോ വിജ്ഞാദ്

യദഗ്രണീർവീരശയേനിവൃത്തഃ || 33 ||

465

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഇന്ദ്രവൃത്രാസുരയുദ്ധാവർണനം നാമ ദശമോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഏകാദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

ത ഏവം ശംസതോ ധർമം വചഃ പത്മുരചേതസഃ |
 നൈവാഗൃഹ്ണൻ ഭയത്രസ്താഃ പലായനപരാ നൃപ || 1 || 466

വിശീര്യമാണാം പുതനാമാസുരീമസുരർഷഭഃ |
 കാലാനുകൂലൈസ്ത്രിദശൈഃ കാൽയമാനാമനാഥവത് || 2 || 467

ദൃഷ്ട്വാതപ്യത സക്രൂദ്ധ ഇന്ദ്രശത്രുരമർഷിതഃ |
 താൻ നിവാർയൗജസാ രാജൻ നിർഭർത്സ്യദമുവാച ഹ || 3 || 468

കിം വ ഉച്ചരിതൈർമാതൂർധാവദ്ഭിഃ പുഷ്പതോ ഹതൈഃ |
 ന ഹി ഭീതവധഃ ശ്ലാഘ്യോ ന സ്വർഗ്യഃ ശൂരമാനിനാം || 4 || 469

യദി വഃ പ്രധനേ ശ്രദ്ധാ സാരം വാ ക്ഷുൽലകാ ഹൃദി |
 അഗ്രേ തിഷ്ഠത മാത്രം മേ ന ചേദ് ഗ്രാമ്യസുഖേ സ്സഹാ || 5 || 470

ഏവം സുരഗണാൻ ക്രുദ്ധോ ഭീഷയൻ വപുഷാ രിപൂൻ |
 വ്യനദത് സുമഹാപ്രാണോ യേന ലോകാ വിചേതസഃ || 6 || 471

തേന ദേവഗണാഃ സർവേ വ്യൂത്രവിസ്തോടനേന വൈ |
 നിപേതൂർമൂർച്ഛിതാ ഭൂമൗ യഥൈവാശനിനാ ഹതാഃ || 7 || 472

മമർദ പദ്ഭ്യാം സുരസൈന്യമാതുരം

നിമീലിതാക്ഷം രണരംഗദുർമദഃ |

ഗാം കമ്പയന്നുദ്യതശൂല ഓജസാ

നാലം വനം യുഗ്മപതിർയഥോൻമദഃ || 8 ||

473

വിലോക്യ തം വജ്രധരോത്ത്വമർഷിതഃ

സ്വശത്ത്രവേദ്വിദ്രവതേ മഹാഗദാം |

ചിക്ഷേപ താമാപതതീം സുദുഃസഹാം

ജഗ്രാഹ വാമേന കരേണ ലീലയാ || 9 ||

474

സ ഇന്ദ്രശത്രുഃ കുപിതോ ഭൃശം തയാ

മഹേന്ദ്രവാഹം ഗദയോഗ്രവിക്രമഃ |

ജഘാന കുന്ദസ്ഥല ഉന്നദൻ മൃധേ

തത്കർമ സർവേ സമപൂജയൻ നൃപ || 10 ||

475

ഐരാവതോ വ്യത്രഗദാഭിമുഷോ

വിഘൂർണിതോദ്വിദിഃ കുലിശാഹതോ യഥാ |

അപാസരദ് ഭിന്നമുഖഃ സഹേന്ദ്രോ

മുഞ്ചന്നസ്യുക്ത സപ്തധനുർഭൃശാർതഃ || 11 ||

476

ന സന്നവാഹായ വിഷണ്ണചേതസേ

പ്രായുക്ത ഭൂയഃ സ ഗദാം മഹാത്മാ |

ഇന്ദ്രോദ്യുതസ്യന്ദികരാഭിമർശ -

വീതവ്യഥക്ഷതവാഹോവതസ്ഥേ || 12 ||

477

സ തം നൃപേന്ദ്രാഹവകാമ്യയാ രിപും

വജ്രായുധം ഭ്രാതൃഹണം വിലോക്യ |

സ്മരംശ്ച തത്കർമ നൃശംസമംഹഃ

ശോകേന മോഹേന ഹസഞ്ജഗാദ || 13 ||

478

വൃത്ര ഉവാച

ദിഷ്ട്വാ ഭവാൻ മേ സമവസ്ഥിതോ രിപു -
 ര്യോ ബ്രഹ്മഹാ ഗുരുഹാ ഭ്രാതൃഹാ ച |
 ദിഷ്ട്വാനുണോദ്യാഹമസത്തമ ത്വയാ
 മച്ഛൂലനിർഭിന്നദൃഷ്ട്വദാചിരാത് || 14 ||

479

യോ നോദ്ഗ്രജസ്യാത്മവിഭോ ദ്വിജാതേ -
 രഗുരോരപാപസ്യ ച ദീക്ഷിതസ്യ |
 വിശ്രദ്യ ഖഡ്ഗേന ശിരാംസ്യവൃശ്ചത്
 പശോരിവാകരുണഃ സ്വർഗകാമഃ || 15 ||

480

ഹ്രീശ്രീദയാകീർത്തിഭിരുജ്ജ്വലിതം ത്വാം
 സ്വകർമണാ പുരുഷാദൈശ്വ ഗർഹ്യം |
 കൃച്ഛേണ മച്ഛൂലവിഭിന്നദേഹ -
 മസ്പൃഷ്ടവഹ്നിം സമദന്തി ഗൃധ്രാഃ || 16 ||

481

അന്യേനൂ യേ ത്വേഹ നൃശംസമജ്ഞാ
 യേ ഹൃദ്യതാസ്ത്വാഃ പ്രഹരന്തി മഹ്യം |
 തൈർഭൂതനാമാൻ സഗണാൻ നിശാത -
 ത്രിശൂലനിർഭിന്നഗലൈർയജ്ഞാമി || 17 ||

482

അഥോ ഹരേ മേ കുലീശേന വീര
 ഹർതാ പ്രമഥൈവ ശിരോ യദീഹ |
 തത്രാനുണോ ഭൂതബലിം വിധായ
 മനസ്വിനാം പാദരജഃ പ്രപത്സ്യ || 18 ||

483

സുരേശ കന്യാന ഹിനോഷി വജ്രം
 പുരഃ സ്ഥിതേ വൈരിണി മയ്യമോഘം |

മാ സംശയിഷ്ടാ ന ഗദേവ വജ്രഃ

സ്യാന്നിഷ്ഠലം കൃപണാർഥേവ യാച്ന്താ || 19 ||

484

നന്വേഷ വജ്രസ്തവ ശക്ര തേജസാ

ഹരേർദധീചേന്ധപസാ ച തേജിതഃ |

തേനൈവ ശത്രും ജഹി വിഷ്ണുയന്ത്രിതോ

യതോ ഹരിർവിജയഃ ശ്രീർഗുണാസ്തതഃ || 20 ||

485

അഹം സമാധായ മനോ യഥാഹ്വ

സങ്കർഷണസ്തച്ചരണാരവിന്ദേ |

ത്വദ്വജ്രരംഹോലുലിതഗ്രാമ്യപാശോ

ഗതിം മൂനേർയാമ്യപവിദ്ധലോകഃ || 21 ||

486

പുംസാം കിലൈകാന്തധിയാം സ്വകാനാം

യാഃ സമ്പദോ ദിവി ഭൂമൗ രസായാം |

ന രാതി യദ് ദ്വേഷ ഉദ്യേഗ ആധി -

ർമദഃ കലിർവ്യസനം സമ്പ്രയാസഃ || 22 ||

487

ത്രൈവർഗികായാസവിഘാതമസ്മത് -

പതിർവിധത്തേ പുരുഷസ്യ ശക്ര |

തത്ത്വോനുമേയോ ഭഗവത്പ്രസാദോ

യോ ദുർലഭോക്തിഞ്ചനഗോചരോന്യൈഃ || 23 ||

488

അഹം ഹരേ തവ പാദൈകമൂല -

ദാസാനുദാസോ ഭവിതാസ്മി ഭൂയഃ |

മനഃ സ്മരേതാസുപതേർഗുണാംസ്തേ

ഗൃണീത വാക് കർമ കരോതു കായഃ || 24 ||

489

ന നാകപൃഷ്ഠം ന ച പാരമേഷ്ഠം

ന സാർവഭൗമം ന രസാധിപത്യം |

ന യോഗസിദ്ധീരപുനർഭവം വാ

സമഞ്ജസ ത്വാ വിരഹയു കാക്ഷ്ഷേ || 25 ||

490

അജാതപക്ഷാ ഇവ മാതരം ഖഗാഃ

സ്തൻയം യഥാ വത്സതരാഃ ക്ഷുധാർതാഃ |

പ്രിയം പ്രിയേവ വ്യുഷിതം വിഷണ്ണാ

മനോരവിനാക്ഷ ദിദൃക്ഷതേ ത്വാം || 26 ||

491

മമോത്തമശ്ലോകജനേഷു സഖ്യം

സംസാരചക്രേ ഭ്രമതഃ സ്വകർമഭിഃ |

ത്വൻമായയാത്മമാത്മജദാരഗേഹേ -

ഷ്വാസകുതചിത്തസ്യ ന നാമ ഭൂയാത് || 27 ||

492

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ വൃത്രസ്യേന്ദ്രാപദേശോ നാമ

ഏകാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ ദ്വാദശോധ്യായഃ ॥

ഋഷിരുവാച

ഏവം ജിഹാസുർനൃപ ദേഹമാജൗ
 മൃത്യും വരം വിജയാൻമന്യമാനഃ |
 ശൂലം പ്രഗൃഹ്യാഭ്യപത്ത് സുരേന്ദ്രം
 യഥാ മഹാപുരുഷം കൈടഭ്യോസ്സു || 1 ||

493

തതോ യുഗാന്താഗ്നികരോരജിഹ്വ -
 മാവിധ്യ ശൂലം തരസാസുരേന്ദ്രഃ |
 ക്ഷിപ്ത്വാ മഹേന്ദ്രായ വിനദ്യ വീരോ
 ഹതോസി പാപേതി രുഷാ ജഗാദ || 2 ||

494

ഖ ആപത്ത് തദ് വിചലദ് ഗ്രഹോൽകവ -
 നിരീക്ഷ്യ ദുഷ്പ്രേക്ഷ്യമജാതവിക്ലവഃ |
 വഭ്രേണ വഭ്രീ ശതപർവണാച്ഛിനദ്
 ഭുജം ച തസ്യോരഗരാജഭോഗം || 3 ||

495

ചരിന്നൈകബാഹുഃ പരിഘേണ വൃത്രഃ
 സംരബ്ധ ആസാദ്യ ഗൃഹീതവഭ്രം |
 ഹനൗ തതാഡേന്ദ്രമമാമരേഭം
 വഭ്രം ച ഹസ്താന്യപതൻമഘോനഃ || 4 ||

496

- വൃത്രസ്യ കർമാതിമഹാദ്ഭുതം തത്
 സുരാസുരാശ്ചാരണസിദ്ധസംഘാഃ |
 അപൂജയംസ്തത് പുരുഹൂതസങ്കടം
 നിരീക്ഷ്യ ഹാ ഹേതി വിചുക്രൂശൂർഭൃശം || 5 || 497
- ഇന്ദ്രോ ന വജ്രം ജഗൃഹേ വിലജ്ജിത -
 ശ്ചൂതം സ്വഹസ്താദരിസന്നിധൗ പുനഃ |
 തമാഹ വ്യഭ്രോ ഹര ആത്തവഭ്രോ
 ജഹി സ്വശത്രും ന വിഷാദകാലഃ || 6 || 498
- യുയുത്സതാം കുത്രചിദാതതായിനാം
 ജയഃ സദൈകത്ര ന വൈ പരാത്മനാം |
 വിനൈകമുത്പത്തിലയസ്ഥിതീശ്വരം
 സർവജ്ഞമാദ്യം പുരുഷം സനാതനം || 7 || 499
- ലോകാഃ സപാലാ യസ്യേമേ ശ്വസന്തി വിവശാ വശേ |
 ദ്വിജാ ഇവ ശിചാ ബദ്ധാഃ സ കാല ഇഹ കാരണം || 8 || 500
- ഓജഃ സഹോ ബലം പ്രാണമമൃതം മൃത്യുമേവ ച |
 തമജ്ഞായ ജനോ ഹേതുമാത്മാനം മന്യതേ ജഡം || 9 || 501
- യഥാ ദാരുമയീ നാരി യഥാ യന്ത്രമയോ മൃഗഃ |
 ഏവം ഭൂതാനി മഘവന്നീശതന്ത്രാണി വിദ്ധി ഭാഃ || 10 || 502
- പുരുഷഃ പ്രകൃതിർവ്യക്തമാത്മാ ഭൂതേന്ദ്രിയാശയാഃ |
 ശക്തനുവന്ത്യസ്യ സർഗാദൗ ന വിനാ യദനുഗ്രഹാത് || 11 || 503
- അവിദ്യാനേവമാത്മാനം മന്യതേന്ദ്രിശമീശ്വരം |
 ഭൂതൈഃ സൃജതി ഭൂതാനി ഗ്രസതേ താനി തൈഃ സ്വയം || 12 || 504

- ആയുഃ ശ്രീഃ കീർത്തിരൈശ്വര്യമാശിഷഃ പുരുഷസ്യ യാഃ |
ഭവന്ത്യേവ ഹി തത്കാലേ യമാനിച്ഛോർവിപര്യയാഃ || 13 || 505
- തസ്മാദകീർത്തിയശസോർജയാപജയയോരപി |
സമഃ സ്യാത് സുഖദുഃഖാദ്യാം മുത്യുജീവിതയോസ്തഥാ || 14 || 506
- സത്ത്വം രജസ്തമ ഇതി പ്രകൃതേർനാത്മനോ ഗുണാഃ |
തത്ര സാക്ഷിണമാത്മാനം യോ വേദ ന സ ബധ്യതേ || 15 || 507
- പശ്യ മാം നിർജിതം ശക്ര വൃക്സണായുധഭുജം മുധേ |
ഘടമാനം യമാശക്തി തവ പ്രാണജിഹീർഷയാ || 16 || 508
- പ്രാണശ്ലഹോഽയം സമര ഇഷ്യക്ഷോ വാഹനാസനഃ |
അത്ര ന ഇന്തായത്വേമുഷ്യ ജയോമുഷ്യ പരാജയഃ || 17 || 509
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇന്ദ്രോ വ്യത്രവചഃ ശ്രുത്വാ ഗതാലീകമപൂജയത് |
ഗൃഹീതവത്സ്രഃ പ്രഹസംസ്തമാഹ ഗതവിസ്മയഃ || 18 || 510
- ഇന്ദ്ര ഉവാച
അഹോ ദാനവ സിദ്ധോഽസി യസ്യ തേ മതിരീദൃശീ |
ഭക്തഃ സർവാത്മനാഽർത്ഥാനം സുഹൃദം ജഗദീശ്വരം || 19 || 511
- ഭവാനന്താർഷീൻമയാം വൈ വൈഷ്ണവിം ജനമോഹിനിം |
യദ് വിഹായാസുരം ഭാവം മഹാപുരുഷതാം ഗതഃ || 20 || 512
- ഖൽവിദം മഹദാശ്ചര്യം യദ്രജഃപ്രകൃതേസ്തവ |
വാസുദേവേ ഭഗവതി സത്ത്വാത്മനി ദൃഢാ മതിഃ || 21 || 513
- യസ്യ ഭക്തിർഭഗവതി ഹരൗ നിഃശ്രേയസേശ്വരേ |
വിക്രീഡതോമൃതാംഭോധൗ കിം ക്ഷുദ്രൈഃ ഖാതകോദകൈഃ || 22 || 514

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇതി ബ്രുവാണാവന്യോന്യം ധർമജിഞാസയാ നൃപ |

യുധുധാതേ മഹാവീരയാവിന്ദ്രവൃത്രൗ യുധാമ്പതീ || 23 ||

515

ആവിധ്യ പരിഘം വൃത്രഃ കാർഷ്ണായസമരിനമഃ |

ഇന്ദ്രായ പ്രാഹിണോദ്ഘോരം വാമഹസ്തേന മാരിഷ || 24 ||

516

സ തു വൃത്രസ്യ പരിഘം കരം ച കരഭോപമം |

ചിച്ഛേദ യുഗപദ് ദേവോ വഭ്രേണ ശതപർവണാ || 25 ||

517

ഭോർഭ്യാമുക്കൃത്തമൂലാഭ്യാം ബഭൗ രക്തസ്രവോസ്സുരഃ |

ചരിന്നപക്ഷോ യഥാ ഗോത്രഃ ഖാദ് ഭഷോ വജ്രിണാ ഹതഃ || 26 ||

518

കൃത്യാധരാം ഹനും ഭൂമൗ ദൈത്യോ ദിവ്യുത്തരാം ഹനും |

നഭോഗംഭീരവക്ത്രേണ ലേലിഹോൽബണജിഹ്വയാ || 27 ||

519

ദംഷ്ട്രാഭിഃ കാലകൽപാഭിർഗ്രസന്നിവ ജഗത്രതയം |

അതിമാത്രമഹാകായ ആക്ഷിപംസ്തരസാ ഗിരീൻ || 28 ||

520

ഗിരിരാദ് പാദചാരിവ പദ്ഭ്യാം നിർജരയൻ മഹീം |

ജഗ്രാസ സ സമാസാദ്യ വജ്രിണം സഹവാഹനം || 29 ||

521

മഹാപ്രാണോ മഹാവീരയോ മഹാസർപ ഇവ ദ്വിപം |

വൃത്രഗ്രസ്തം തമാലക്ഷ്യ സപ്രജാപതയഃ സുരാഃ |

ഹാ കഷ്ടമിതി നിർവിണ്ണാശ്ചുകൃശഃ സമഹർഷയഃ || 30 ||

522

നിഗീർണോപ്യസുരേന്ദ്രേണ ന മമാരോദരം ഗതഃ |

മഹാപുരുഷസന്നദ്ധോ യോഗമായാബലേന ച || 31 ||

523

ഭിത്ത്യാ വഭ്രേണ തത്കുക്ഷിം നിഷ്ക്രമ്യ ബലഭിദ് വിഭുഃ |

ഉച്ചകർത ശിരഃ ശത്ത്രോർഗിരിശൃംഗമിവൗജസാ || 32 ||

524

വജ്രസ്തൂ തത്കന്ധരമാശുവേഗഃ

കൃന്തൻ സമന്താത് പരിവർതമാനഃ |

ന്യപാതയത് താവദഹർഗണേന

യോ ജ്യോതിഷാമയനേ വാർത്രഹത്യേ || 33 ||

525

തദാ ച വേ ദുന്ദുഭയോ വിനേദു -

ർഗന്ധർവസിദ്ധാഃ സമഹർഷിസംഘാഃ |

വാർത്രഹ്ലലിംഗൈസ്തമഭിഷ്ടുവാനാ

മന്ത്രൈർമുദാ കുസുമൈരഭ്യവർഷൻ || 34 ||

526

വ്യത്രസ്യ ദേഹാന്നിഷ്ഠാന്തമാത്മജ്യോതിരരിന്ദ |

പശ്യതാം സർവലോകാനാമലോകം സമപദ്യത || 35 ||

527

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ വ്യത്രവധോ നാമ ദ്വാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ത്രയോദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

വ്യത്രേ ഹതേ ത്രയോ ലോകാ വിനാ ശക്രേണ ഭൂരിദ |
സപാലാ ഹൃദവൻ സദ്യോ വിജ്ജരാ നിർവൃതേന്ദ്രിയാഃ || 1 || 528

ദേവർഷിപിതൃഭൂതാനി ദൈത്യാ ദേവാനുഗാഃ സ്വയം |
പ്രതിജഗ്മുഃ സ്വധിഷ്ഠ്യാനി ബ്രഹ്മേശേന്ദ്രാദയസ്തതഃ || 2 || 529

രാജോവാച

ഇന്ദ്രസ്യാനിർവൃതേർഹേതും ശ്രോതുമിച്ഛാമി ഭോ മൂനേ |
യേനാസൻ സുഖിനോ ദേവാ ഹരേർദുഃഖം കുത്വോഭവത് || 3 || 530

ശ്രീശുക ഉവാച

വ്യത്രവിക്രമസംവിഗ്നാഃ സർവേ ദേവാഃ സഹർഷിഭിഃ |
തദ്വധായാർഥയന്നിന്ദ്രം നൈച്ഛദ് ഭീതോ ബൃഹദ്വധാത് || 4 || 531

ഇന്ദ്ര ഉവാച

സ്ത്രീഭൂജലദ്രുമൈരേനോ വിശ്വരൂപവധോദ്ഭവം |
വിഭക്തമനുഗൃഹ്ണദ്ഭിർവ്യത്രഹത്യാം ക്വ മാർജ്ജ്യഹം || 5 || 532

ശ്രീശുക ഉവാച

ഋഷയസ്സദുപാകർണ്യ മഹേന്ദ്രമിദമബ്രുവൻ |
യാജുയിഷ്യാമ ഭദ്രം തേ ഹയമേധേന മാ സു ദൈഃ || 6 || 533

- ഹയമേധേന പുരുഷം പരമാത്മാനമീശ്വരം |
ഇഷ്ടാ നാരായണം ദേവം മോക്ഷ്യന്ത്യേപി ജഗദ്യയാത് || 7 || 534
- ബ്രഹ്മഹാ പിതൃഹാ ഗോഘോ മാതൃഹാച്ഛാർയഹഘവാൻ |
ശ്വാദഃ പുൽകസകോ വാപി ശുദ്ധ്യേരൻ യസ്യ കീർത്തനാത് || 8 || 535
- തമശ്വമേധേന മഹാമഖേന
ശ്രദ്ധാൻവിതോത്സാദിരനുഷ്ഠിതേന |
ഹത്യാപി സബ്രഹ്മ ചരാചരം ത്വം
ന ലിപ്യസേ കിം ഖലനിഗ്രഹേണ || 9 || 536
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഏവം സഞ്ചോദിതോ വിപ്രൈർമരുത്യാനഹനദ്രിപും |
ബ്രഹ്മഹത്യാ ഹതേ തസ്മിന്നാസസാദ വൃഷാകപിം || 10 || 537
- തയേന്ദ്രഃ സ്മാസഹത് താപം നിർവൃതിർനാമുമാവിശത് |
ഹ്രീമന്തം വാച്യതാം പ്രാപ്തം സുഖയന്ത്യപി നോ ഗുണാഃ || 11 || 538
- താം ദദർശാനുധാവന്തിം ചാണയാലീമിവ രൂപിണീം |
ജരയാ വേപമാനാംഗീം യക്ഷഗ്രസ്താമസ്യുക്തപടാം || 12 || 539
- വികീർയ പലിതാൻ കേശാംസ്തീഷ്ട തിഷ്ടേതി ഭാഷിണീം |
മീനഗന്ധ്യസുഗന്ധേന കുർവതീം മാർഗദുഷണം || 13 || 540
- നഭോ ഗതോ ദിശഃ സർവാഃ സഹസ്രാക്ഷോ വിശാമ്പതേ |
പ്രാഗുദീചീം ദിശം തൂർണം പ്രവിഷ്ടോ നൃപ മാനസം || 14 || 541
- സ ആവസത്പുഷ്കരനാലതന്തു -
നലബ്ധഭോഗോ യദിഹാഗ്നിദുതഃ |
വർഷാണി സാഹസ്രമലക്ഷിതോന്തഃ
സ ചിന്തയൻ ബ്രഹ്മവധാദ് വിമോക്ഷം || 15 || 542

താവത്രതിണാകം നഹുഷഃ ശശാസ

വിദ്യാതപോയോഗബലാനുഭാവഃ |

സ സമ്പദൈശ്വര്യമദാസ്യബുദ്ധി -

ർനീതസ്തീരശ്ചാം ഗതിമിന്ദ്രപത്യാ || 16 ||

543

തതോ ഗതോ ബ്രഹ്മഗിരോപഹൃത

ഋതംഭരധ്യാനനിവാരിതാഘഃ |

പാപസ്തു ദിദേവതയാ ഹതൗജാ -

സ്തം നാഭ്യഭൂദവിതം വിഷ്ണുപത്യാ || 17 ||

544

തം ച ബ്രഹ്മർഷയോദ്ഭൃത്യ ഹയമേധേന ഭാരത |

യമാവദ്ദീക്ഷയാഞ്ചക്രഃ പുരുഷാരാധനേന ഹ || 18 ||

545

അഥേജമാനേ പുരുഷേ സർവദേവമയാത്മനി |

അശ്വമേധേ മഹേന്ദ്രേണ വിതതേ ബ്രഹ്മവാദിഭിഃ || 19 ||

546

സ വൈ ത്യാശ്ചവധോ ഭൂയാനപി പാപചയോ നൃപ |

നീതസ്തേനൈവ ശൂന്യായ നീഹാര ഇവ ഭാനുനാ || 20 ||

547

സ വാജിമേധേന യഥോദിതേന

വിതായമാനേന മരീചിമിശ്രൈഃ |

ഇഷ്ടാധിയിജ്ഞം പുരുഷം പുരാണ -

മിന്ദ്രോ മഹാനാസ വിധൂതപാപഃ || 21 ||

548

ഇദം മഹാഖ്യാനമശേഷപാപ്മനാം

പ്രക്ഷാലനം തീർഥപദാനുകീർത്തനം |

ഭക്ത്യുച്ഛ്രയം ഭക്തജനാനുവർണനം

മഹേന്ദ്രമോക്ഷം വിജയം മരുത്യതഃ || 22 ||

549

പരേയുരാഖ്യാനമിദം സദാ ബുധാഃ

ശുൺവന്ത്യഥോ പർവണി പർവണീന്ദ്രിയം ।

ധന്യം യശസ്യം നിഖിലാഘമോചനം

രിപുഞ്ജയം സ്വസ്ത്യയനം തമാസ്ത്വുഷം ॥ 23 ॥

550

॥ ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഇന്ദ്രവിജയോ ത്രയോദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

പരീക്ഷിദുവാച

രജസ്തമഃസ്വഭാവസ്യ ബ്രഹ്മൻ വ്യത്രസ്യ പാപ്മനഃ |
 നാരായണേ ഭഗവതി കഥമാസീദ് ദൃഢാ മതിഃ || 1 || 551

ദേവാനാം ശുദ്ധസത്ത്വാനാമൃഷീണാം ചാമലാത്മനാം |
 ഭക്തിർമുക്തുകുന്ദചരണേ ന പ്രായേണോപജായതേ || 2 || 552

രജോഭിഃ സമസംഖ്യാതാഃ പാർഥിവൈരിഹ ജന്തവഃ |
 തേഷാം യേ കേചനേഹന്തേ ശ്രേയോ വൈ മനുജാദയഃ || 3 || 553

പ്രായോ മുമുക്ഷവസ്തേഷാം കേചനൈവ ദ്വിജോത്തമ |
 മുമുക്ഷുണാം സഹസ്രേഷു കശ്ചിൻമുച്യേത സിദ്ധ്യതി || 4 || 554

മുക്താനാമപി സിദ്ധാനാം നാരായണപരായണഃ |
 സുദുർലഭഃ പ്രശാന്താത്മാ കോടിഷ്ഠപി മഹാമുനേ || 5 || 555

വ്യത്രസ്തു സ കഥം പാപഃ സർവലോകോപതാപനഃ |
 ഇത്ഥം ദൃഢമതിഃ കൃഷ്ണ ആസീത് സംഗ്രാമ ഉൽബന്ധേ || 6 || 556

അത്ര നഃ സംശയോ ദുയാംഹ്രാതും കൗതൂഹലം പ്രഭോ |
 യഃ പൗരുഷേണ സമരേ സഹസ്രാക്ഷമതോഷയത് || 7 || 557

സുത ഉവാച

പരീക്ഷിതോഽഥ സമ്പ്രശ്നം ഭഗവാൻ ബാദരായണിഃ |
നിശമ്യ ശ്രദ്ദധാനസ്യ പ്രതിനന്ദ്യ വചോബ്രവീത് || 8 ||

558

ശ്രീശുക ഉവാച

ശൃണുഷ്യാവഹിതോ രാജന്നിതിഹാസമിമം യഥാ |
ശ്രുതം ദ്വൈപായനമുഖാന്നാരദാദ്യേവലാഭപി || 9 ||

559

ആസീദ്രാജാ സാർവഭൗമഃ ശൂരസേനേഷു വൈ നൃപ |
ചിത്രകേതുരിതി ഖ്യാതോ യസ്യാസീത് കാമധുങ്മഹീ || 10 ||

560

തസ്യ ഭാർയാസഹസ്രാണാം സഹസ്രാണി ദശാഭവൻ |
സാന്താനികശ്ചാപി നൃപോ ന ലേഭേ താസു സന്തതിം || 11 ||

561

രൂപൗഭാർയവയോജൻമവിദ്യൈശ്വര്യശ്രിയാദിഭിഃ |
സമ്പന്നസ്യ ഗുണൈഃ സർവൈശ്ചിന്താ വന്ധ്യാപതേരഭൂത് || 12 ||

562

ന തസ്യ സമ്പദഃ സർവാ മഹിഷ്യോ വാമലോചനാഃ |
സാർവഭൗമസ്യ ഭൂശ്ചൈയമഭവൻ പ്രീതിഹേതവഃ || 13 ||

563

തസ്യൈകദാ തു ഭവനമംഗിരാ ഭഗവാനുഷിഃ |
ലോകാനനുചരണേതാനുപാഗച്ഛദ്യദ്യച്ഛയാ || 14 ||

564

തം പൂജയിത്യാ വിധിവത് പ്രത്യുത്ഥാനാർഹണാദിഭിഃ |
കൃതാതിഥ്യമുപാസീദത് സുഖാസീനം സമാഹിതഃ || 15 ||

565

മഹർഷിസ്തമുപാസീനം പ്രശ്രയാവനതം ക്ഷിതൗ |
പ്രതിപൂജ്യ മഹാരാജ സമാഭാഷ്യേദമബ്രവീത് || 16 ||

566

അംഗീരാ ഉവാച

അപി ത്വേനാമയം സ്വസ്തി പ്രകൃതിനാം തമാസ്ത്മനഃ |

യഥാ പ്രകൃതിഭിർഗുപ്തഃ പുമാൻ രാജാപി സപ്തഭിഃ || 17 ||

567

ആത്മാനം പ്രകൃതിഷ്വഭാ നിധായ ശ്രേയ ആപ്തയാത് |

രാജ്ഞാ തഥാ പ്രകൃതയോ നരദേവാഹിതാധയഃ || 18 ||

568

അപി ദാരാഃ പ്രജാമാത്യാ ഭൃത്യാഃ ശ്രേൺയോഥ മന്ത്രിണഃ |

പൗരാ ജാനപദാ ഭൂപാ ആത്മജാ വശവർതിനഃ || 19 ||

569

യസ്യാത്മാനുവശശ്ചേത് സ്യാത് സർവേ തദ്വശഗാ ഇമേ |

ലോകാഃ സപാലാ യച്ഛന്തി സർവേ ബലിമതന്ത്രിതാഃ || 20 ||

570

ആത്മനഃ പ്രിയതേ നാത്മാ പരതഃ സ്വത ഏവ വാ |

ലക്ഷയേല്യബ്ധകാമം ത്വാം ചിന്തയാ ശബലം മുഖം || 21 ||

571

ഏവം വികൽപിതോ രാജൻ വിദുഷാ മുനിനാപി സഃ |

പ്രശ്രയാവനതോദ്യോഹ പ്രജാകാമസ്തതോ മുനിം || 22 ||

572

ചിത്രകേതുരുവാച

ഭഗവൻ കിം ന വിദിതം തപോജ്ഞാനസമാധിഭിഃ |

യോഗിനാം ധ്വസ്തപാപാനാം ബഹിരന്തഃ ശരീരിഷു || 23 ||

573

തഥാപി പൃച്ഛതോ ബ്രൂയാം ബ്രഹ്മന്നാത്മനി ചിന്തിതം |

ഭവതോ വിദുഷശ്ചാപി ചോദിതസ്ത്വദനുജ്ഞയാ || 24 ||

574

ലോകപാലൈരപി പ്രാർത്ഥ്യാഃ സാമ്രാജൈശ്ശര്യസമ്പദഃ |

ന നന്ദയന്ത്യപ്രജം മാം ക്ഷുത്തുട്കാമമിവാപരേ || 25 ||

575

തതഃ പാഹി മഹാഭാഗ പൂർവൈഃ സഹ ഗതം തമഃ |

യഥാ തരേമ ദുസ്സാരം പ്രജയാ തദ് വിധേഹി നഃ || 26 ||

576

ശ്രീശുക ഉവാച

ഇത്യർഥിതഃ സ ഭഗവാൻ കൃപാലുർബ്രഹ്മണഃ സുതഃ |
ശ്രപയിത്യാ ചരും ത്യാശ്രം ത്യാശ്ചാരമയജുദ് വിഭുഃ || 27 || 577

ജ്യേഷ്ഠാ ശ്രേഷ്ഠാ ച യാ രാജേണാ മഹിഷീണാം ച ഭാരത |
നാപ്താ കൃതദ്യുതിസ്തസ്യൈ യജേണാച്ഛിഷ്ടമദാദ് ദ്വിജഃ || 28 || 578

അമാഹ നൃപതിം രാജൻ ഭവിയൈകസ്സവാത്മജഃ |
ഹർഷശോകപ്രദസ്സുദ്യമിതി ബ്രഹ്മസുതോ യയൗ || 29 || 579

സാപി തത്പ്രാശനാദേവ ചിത്രകേതോരധാരയത് |
ഗർഭം കൃതദ്യുതിർഭേവീ കൃത്തികാഗേരിവാത്മജഃ || 30 || 580

തസ്യാ അനുദിനം ഗർഭഃ ശുക്ലപക്ഷ ഇവോഡുപഃ |
വവൃധേ ശൂരസേനേശതേജസാ ശനകൈർനൃപ || 31 || 581

അഥ കാല ഉപാവൃത്തേ കുമാരഃ സമജായത |
ജനയൻ ശൂരസേനാനാം ശുൺവതാം പരമാം മുദം || 32 || 582

ഹൃഷ്ടോ രാജാ കുമാരസ്യ സ്നാതഃ ശുചിരലങ്കൃതഃ |
വാചയിത്വാശ്രീഷോ വിപ്രൈഃ കാരയാമാസ ജാതകം || 33 || 583

തേഭ്യോ ഹിരൺയം രജതം വാസാംസ്യാഭരണാനി ച |
ഗ്രാമാൻ ഹയാൻ ഗജാൻ പ്രാദാദ് ധേനുനാമർബുദാനി ഷദ് || 34 || 584

വവർഷ കാമമന്യേഷാം പർജന്യ ഇവ ദേഹിനാം |
ധന്യം യശസ്യായുഷ്യം കുമാരസ്യ മഹാമനഃ || 35 || 585

കൃച്ഛലബ്ധ്വിമ രാജർഷേസ്തനയേന്നുദിനം പിതൃഃ |
യഥാ നിഃസ്വസ്യ കൃച്ഛാപ്തേ ധനേ സ്നേഹോന്വവർധത || 36 || 586

- മാതൃസ്തൃതിതരാം പുത്രേ സ്നേഹോ മോഹസമുദ്ഭവഃ |
കൃതദ്യുതേഃ സപത്നീനാം പ്രജാകാമജ്ജരോദ്ഭവത് || 37 || 587
- ചിത്രകേതോരതിപ്രീതിർയഥാ ദാരേ പ്രജാവതി |
ന തമാന്യേഷു സഞ്ജ്ഞേണ ബാലം ലാലയതോന്വഹം || 38 || 588
- താഃ പര്യതപ്യന്നാത്മാനം ഗർഹയന്ത്യോദ്യസൂയയാ |
ആനപത്യേന ദുഃഖേന രാജേന്ത്യാനാദരേണ ച || 39 || 589
- ധിഗപ്രജാം സ്ത്രീയം പാപാം പത്യാശ്ചാഗൃഹസമ്മതാം |
സുപ്രജാഭിഃ സപത്നീഭിർദാസീമിവ തിരസ്കൃതാം || 40 || 590
- ദാസീനാം കോ നു സന്താപഃ സ്വാമിനഃ പരിചര്യയാ |
അഭീക്ഷ്ണം ലബ്ധമാനാനാം ദാസ്യം ദാസീവ ദുർഭഗാഃ || 41 || 591
- ഏവം സന്ദഹ്യമാനാനാം സപത്ന്യാഃ പുത്രസമ്പദാ |
രാജേന്ത്യാസമ്മതവൃത്തിനാം വിദ്വേഷോ ബലവാനഭൂത് || 42 || 592
- വിദ്വേഷനഷ്ടമതയഃ സ്ത്രീയോ ദാരുണചേതസഃ |
ഗരം ദദുഃ കുമാരായ ദുർമർഷാ നൃപതിം പ്രതി || 43 || 593
- കൃതദ്യുതിരജാനന്തീ സപത്നീനാമഘം മഹത് |
സുപ്ത ഏവേതി സഞ്ചിന്ത്യ നിരീക്ഷ്യ വ്യചരദ് ഗൃഹേ || 44 || 594
- ശയാനം സുചിരം ബാലമുപധാർയ മനീഷിണീ |
പുത്രമാനയ മേ ദഭേദ ഇതി ധാത്രിമചോദയത് || 45 || 595
- സാ ശയാനമുപവ്രജ്യ ദൃഷ്ട്വാ ചോത്താരലോചനം |
പ്രാണേന്ദ്രിയാത്മഭിസ്സുക്തം ഹതാസ്തീത്യപതദ് ഭൂവി || 46 || 596
- തസ്യാസ്തദ്വ്യാകർണ്യ ഭൃശാതുരം സ്വരം
ഘ്ലന്ത്യാഃ കരാദ്യാമുര ഉച്ചകൈരപി |

പ്രവിശ്യ രാജ്ഞീ ത്വരയാജ്ഞജ്ഞാനികം

ദദർശ ബാലം സഹസാ മൃതം സുതം || 47 ||

597

പപാത ഭൂമൗ പരിവൃദ്ധയാ ശുചാ

മുമോഹ വിഭ്രഷ്ടശിരോരുഹാംബരാ || 48 ||

598

തതോ നൃപാന്തഃപുരവർതിനോ ജനാ

നരാശ്ച നാർയശ്ച നിശമ്യ രോദനം |

ആഗത്യ തുൽയവ്യസനാഃ സുദുഃഖിതാ -

സ്താശ്ച വ്യലീകം രുരുദുഃ കൃതാഗസഃ || 49 ||

599

ശ്രുത്വാ മൃതം പുത്രമലക്ഷിതാന്തകം

വിനഷ്ടദൃഷ്ടിഃ പ്രപതൻ സഖലൻ പഥി |

സ്നേഹാനുബന്ധൈതയാ ശുചാ ഭൃശം

വിമൂർച്ഛിതോന്മുപ്രകൃതിർദ്വിജൈർവൃതഃ || 50 ||

600

പപാത ബാലസ്യ സ പാദമൂലേ

മൃതസ്യ വിസ്രസ്തശിരോരുഹാംബരഃ |

ദീർഘം ശ്വസൻ ബാഷ്പകലോപരോധതോ

നിരുദ്ധകന്ദോ ന ശശാക ഭാഷിതും || 51 ||

601

പതിം നിരീക്ഷ്യാരുശുചാർപിതം തദാ

മൃതം ച ബാലം സുതമേകസന്തതിം |

ജനസ്യ രാജ്ഞീ പ്രകൃതേശ്ച ഹൃദ്രുജം

സതീ ദധാനാ വിലലാപ ചിത്രയാ || 52 ||

602

സ്തനദ്വയം കൗങ്കുമഗന്ധമണ്ഡിതം

നിഷിഞ്ചതീ സാഞ്ജനബാഷ്പബിന്ദുഭിഃ |

വികീർയ കേശാൻ വിഗലത്സജഃ സുതം

ശുശോച ചിത്രം കൂരരീവ സുസ്വരം || 53 ||

603

അഹോ വിധാതസ്ത്വമതീവ ബാലിശോ
യസ്ത്വാത്മസൃഷ്ട്യപ്രതിരൂപമീഹസേ |

പര്യേനുജീവത്യപരസ്യ യാ മൃതി -

ർവിപര്യയശ്ചേത്ത്വമസി ധ്രുവഃ പരഃ || 54 ||

604

ന ഹി ക്രമശ്ചേദിഹ മൃത്യുജന്മനോഃ

ശരീരിണാമസ്തു തദാസ്ത്വൈതകർമ്മഭിഃ |

യഃ സ്നേഹപാശോ നിജസർഗവൃദ്ധയേ

സ്വയം കൃതസ്തേ തമിമം വിവൃശ്വസി || 55 ||

605

ത്വം താത നാർഹസി ച മാം കൃപണാമനാമാം

ത്യക്തും വിചക്ഷ്യ പിതരം തവ ശോകതപ്തം |

അഞ്ജസ്തരേമ ഭവതാപ്രജദുസ്തരം യദ് -

ധ്യാനം ന യാഹ്യകരുണേന യമേന ദൂരം || 56 ||

606

ഉത്തിഷ്ഠ താത ത ഇമേ ശിശവോ വയസ്യാ -

സ്ത്വാമാഹ്വയന്തി നൃപനന്ദന സംവിഹർതും |

സുപ്തശ്ചിരം ഹൃശനയാ ച ഭവാൻ പരീതോ

ഭുങ്ക്ഷ്യ സ്തനം പിബ ശുചോ ഹര നഃ സ്വകാനാം || 57 ||

607

നാഹം തനുജ ദദൃശേ ഹതമംഗലാ തേ

മുഗ്ധസ്മിതം മുദിതവീക്ഷണമാനനാബ്ജം |

കിം വാ ഗതോഽസ്യപുനരൻവയമന്യലോകം

നീതോഽപ്യുണേന ന ശൃണോമി കലാ ഗിരസ്തേ || 58 ||

608

ശ്രീശുക ഉവാച

വിലപന്ത്യാ മൃതം പുത്രമിതി ചിത്രവിലാപനൈഃ |

ചിത്രകേതുർഭൃശം തപ്തോ മുകുതകംഠോ രുരോദ ഹ || 59 ||

609

തയോർവിലപതോഃ സർവേ ദമ്പത്യോസ്തദനുവ്രതാഃ |

രുരുദുഃ സു നരാ നാർയഃ സർവമാസീദചേതനം || 60 ||

610

ഏവം കശ്ചലമാപന്നം നഷ്ടസംജ്ഞൈനായകം |

ഇതാത്യാംഗിരാ നാമ മുനിരാജഗാമ സനാതദഃ || 61 ||

611

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുവിലാപോ നാമ ചതുർദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ടസ്കന്ധേ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീശുക ഉവാച |

ഊചതുർമൃതകോപാന്തേ പതിതം മൃതകോപമം |
 ശോകാഭിഭൂതം രാജാനം ബോധയന്തൗ സദുക്തിഭിഃ || 1 || 612

കോഽയം സ്യാത് തവ രാജേന്ദ്ര ഭവാൻ യമനുശോചതി |
 ത്വം ചാസ്യ കതമഃ സൃഷ്ടൗ പുരോദാനീമതഃ പരം || 2 || 613

യഥാ പ്രയാന്തി സംയാന്തി സ്രോതോവേഗേന വാലുകാഃ |
 സംയുജ്യന്തേ വീയുജ്യന്തേ തഥാ കാലേന ദേഹിനഃ || 3 || 614

യഥാ ധാനാസു വൈ ധാനാ ഭവന്തി ന ഭവന്തി ച |
 ഏവം ഭൂതേഷു ഭൂതാനി ചോദിതാനീശമായയാ || 4 || 615

വയം ച ത്വം ച യേ ചേമേ തുൽയകാലാശ്ചരാചരാഃ |
 ജൻമമൃത്യോർയഥാ പശ്ചാത് പ്രാങ് നൈവമധുനാപി ഭാഃ || 5 || 616

ഭൂതൈർഭൂതാനി ഭൂതേശഃ സൃജത്യവതി ഹന്ത്യജഃ |
 ആത്മസൃഷ്ടേരസ്യതന്ത്രൈരനപേക്ഷോഽപി ബാലവത് || 6 || 617

ദേഹേന ദേഹിനോ രാജൻ ദേഹാദേഹോഽഭിജായതേ |
 ബീജാദേവ യഥാ ബീജം ദേഹ്യർഥ ഇവ ശാശ്വതഃ || 7 || 618

- ദേഹദേഹിവിഭാഗോഽയമവിവേകകൃതഃ പുരാ |
ജാതിവ്യക്തിവിഭാഗോഽയം യഥാ വസ്തുനി കൽപിതഃ || 8 || 619
- ശ്രീശുക ഉവാച |
ഏവമാശ്വാസിതോ രാജാ ചിത്രകേതുർദ്വിജോക്തിഭിഃ |
പ്രമുജ്യ പാണിനാ വക്ത്രമാധിച്ഛാനമദാഷത || 9 || 620
- രാജോവാച |
കൗ യുവാം ഇത്താനസമ്പന്നൗ മഹിഷൗ ച മഹീയസാം |
അവധൂതേന വേഷേണ ഗുഡാവിഹ സമാഗതൗ || 10 || 621
- ചരന്തി ഹ്യവനൗ കാമം ബ്രാഹ്മണാ ഭഗവത്പ്രിയാഃ |
മാദ്യശാം ഗ്രാമ്യബുദ്ധീനാം ബോധായോൻമത്തലിംഗിനഃ || 11 || 622
- കുമാരോ നാരദ ഋദുരംഗിരാ ദേവലോഽസിതഃ |
അപാന്തരതമോ വ്യാസോ മാർകണ്ഡേയോഽഥ ഗൗതമഃ || 12 || 623
- വസിഷ്ഠോ ഭഗവാൻ രാമഃ കപിലോ ബാദരായണിഃ |
ദുർവാസാ യാജ്ഞവൽക്യശ്ച ജാതുകർണ്യസ്തമാജ്ജിരുണിഃ || 13 || 624
- രോമശശ്യവനോ ദത്ത ആസുരിഃ സപതഞ്ജലിഃ |
ഋഷിർവേദശിരാ ബോധ്യോ മൂനിഃ പഞ്ചശിരാസ്തഥ || 14 || 625
- ഹിരണ്യനാഭഃ കൗസൽയഃ ശ്രുതദേവ ഋതധ്വജഃ |
ഏതേ പരേ ച സിദ്ധേശാശ്ചരന്തി ഇത്താനഹേതവഃ || 15 || 626
- തസ്താദ്യുവാം ഗ്രാമ്യപശോർമമ മൂഢധിയഃ പ്രഭു |
അന്ധേ തമസി മഗന്ധ ഇത്താനദീപ ഉദീര്യതാം || 16 || 627

അംഗീരാ ഉവാച |

അഹം തേ പുത്രകാമസ്യ പുത്രഭോജിസ്ത്വംഗീരാ നൃപ |

ഏഷ ബ്രഹ്മസുതഃ സാക്ഷാന്നാരദോ ഭഗവാനൃഷിഃ || 17 ||

628

ഇത്ഥം ത്വാം പുത്രശോഭനേന മഗ്നം തമസി ദുസ്തരേ |

അതദർഹമനുസ്സൃത്യ മഹാപുരുഷഗോചരം || 18 ||

629

അനുഗ്രഹായ ഭവതഃ പ്രാപ്താവവാമിഹ പ്രഭോ |

ബ്രഹ്മണയോ ഭഗവദ്ഭക്തോ നാവസീദിതുമർഹതി || 19 ||

630

തദൈവ തേ പരം ഇത്ഥാനം ദദാമി ഗൃഹമാഗതഃ |

ഇത്ഥാത്യാൻയാഭിനിവേശം തേ പുത്രമേവ ദദാവഹം || 20 ||

631

അധുനാ പുത്രിണാം താപോ ഭവതൈവാനുഭൂയതേ |

ഏവം ദാരാ ഗൃഹാ രായോ വിവിധൈശ്ചര്യസമ്പദഃ || 21 ||

632

ശബ്ദാദയശ്ച വിഷയാശ്ചലാ രാജ്യവിഭൂതയഃ |

മഹീ രാജ്യം ബലം കോശോ ഭൃത്യാമാത്യാഃ സുഹൃത്തജനാഃ || 22 ||

633

സർവ്വേപി ശൂരസേനേമേ ശോകമോഹദയാർതിദാഃ |

ഗന്ധർവനഗരപ്രഖ്യാഃ സ്വപ്നമായാമനോരമാഃ || 23 ||

634

ദൃശ്യമാനാ വിനാർത്ഥേന ന ദൃശ്യന്തേ മനോഭവാഃ |

കർമ്മദീർഘായതോ നാനാകർമാണി മനസോഭവൻ || 24 ||

635

അയം ഹി ദേഹിനോ ദേഹോ ദ്രവ്യഇത്ഥാനക്രിയാത്മകഃ |

ദേഹിനോ വിവിധക്ലേശസന്താപകൃദുദാഹുതഃ || 25 ||

636

തസ്മാത് സ്വസ്ഥേന മനസാ വിമൃശ്യ ഗതിമാത്മനഃ |

ദ്വൈതേ ധ്രുവാർഥവിശ്രംഭം ത്യജോപശമമാവിശ || 26 ||

637

നാരദ ഉവാച |

ഏതാം മന്ത്രോപനിഷദം പ്രതീച്ഛ പ്രയതോ മമ |

യാം ധാരയൻ സപ്തരാത്രാദ് ഭൃഷ്ടാ സങ്കർഷണം പ്രഭും || 27 ||

638

യത്പാദമൂലമുപസ്യത്യ നരേന്ദ്ര പൂർവേ

ശർവാദയോ ഭ്രമമിമം ദ്വിതയം വിസൃജ്യ |

സദ്യസ്തദീയമതുലാനധികം മഹിത്വം

പ്രാപൂർഭവാനപി പരം ന ചിരാദുപൈതി || 28 ||

639

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുസാന്ത്യനം നാമ പഞ്ചദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ഷോഡശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

അഥ ദേവഘൃഷീ രാജൻ സമ്പരേതം നൃപാത്മജം ।
ദർശയിത്യേതി ഹോവാച ഇതാതിനാമനുശോചതാം ॥ 1 ॥ 640

നാരദ ഉവാച

ജീവാത്മൻ പശ്യ ഭദ്രം തേ മാതരം പിതരം ച തേ ।
സുഹൃദോ ബാന്ധവാസ്തപ്താഃ ശുചാ തൃത്കൃതയാ ഭൃശം ॥ 2 ॥ 641

കലേവരം സ്വമാവിശ്യ ശേഷമായുഃ സുഹൃദ്യുതഃ ।
ഭുങ്ക്ഷ്യ ഭോഗാൻ പിതൃപ്രത്താനധിതിഷ്ഠ നൃപാസനം ॥ 3 ॥ 642

ജീവ ഉവാച

കസ്തിഞ്ജൻമന്യമീ മഹ്യം പിതരോ മാതരോഭവൻ ।
കർമദിർഭ്രാമ്യമാണസ്യ ദേവതിർയങ്നയോനിഷു ॥ 4 ॥ 643

ബന്ധുജ്ഞാത്യരിമധ്യസ്ഥമിത്രോദാസീനവിദ്വിഷഃ ।
സർവ ഏവ ഹി സർവേഷാം ഭവന്തി ക്രമശോ മിമഃ ॥ 5 ॥ 644

യഥാ വസ്തുനി പൺയാനി ഹേമാദീനി തതസ്തതഃ ।
പര്യടന്തി നരേഷ്വേവം ജീവോ യോനിഷു കർതൃഷു ॥ 6 ॥ 645

- നിത്യസ്യാർഥസ്യ സംബന്ധോ ഹ്യനിത്യോ ദൃശ്യതേ നൃഷുഃ |
യാവദ്യസ്യ ഹി സംബന്ധോ മമത്വം താവദേവ ഹി || 7 || 646
- ഏവം യോനിഗതോ ജീവഃ സ നിത്യോ നിരഹങ്കൃതഃ |
യാവദ്യത്രോപലഭ്യേത താവത്ത്വത്വം ഹി തസ്യ തത് || 8 || 647
- ഏഷ നിത്യോഽവ്യയഃ സൂക്ഷ്മ ഏഷ സർവാശ്രയഃ സ്വദൃക് |
ആത്മമായാഗുണൈർവിശ്വമാത്മാനം സൃജതി പ്രഭുഃ || 9 || 648
- ന ഹ്യസ്യാതിപ്രിയഃ കശ്ചിൻ നാപ്രിയഃ സ്വഃ പരോഽപി വാ |
ഏകഃ സർവധിയാം ദ്രഷ്ടാ കർതൃണാം ഗുണദോഷയോഃ || 10 || 649
- നാദത്ത ആത്മാ ഹി ഗുണം ന ദോഷം ന ക്രിയാഫലം |
ഉദാസീനവദാസീനഃ പരാവരദൃഗീശ്വരഃ || 11 || 650
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇത്യുദീര്യ ഗതോ ജീവോ ഇത്താതയസ്തസ്യ തേ തദാ |
വിസ്മിതാ മുമുചുഃ ശോകം ചരിത്ത്വാഽത്മസ്നേഹശുംഖലാം || 12 || 651
- നിർഹൃത്യ ഇത്താതയോ ഇത്താതേർദേഹം കൃത്യാചിതാഃ ക്രിയാഃ |
തത്യജുർദുസ്സൃജം സ്നേഹം ശോകമോഹദയാർതിദം || 13 || 652
- ബാലഘ്നോ വ്രീഡിതാസ്തത്ര ബാലഹത്യാഹതപ്രഭാഃ |
ബാലഹത്യാവ്രതം ചേരുർബ്രാഹ്മണൈർയന്നിരൂപിതം |
യമുനായാം മഹാരാജ സ്മരന്ത്യാ ദ്വിജഭാഷിതം || 14 || 653
- സ ഇത്ഥം പ്രതിബുദ്ധാത്മാ ചിത്രകേതുർദ്വിജോക്തിഭിഃ |
ഗൃഹാന്ധകൂപാന്നിഷ്ഠാന്തഃ സരഃപങ്കാദിവ ദ്വിപഃ || 15 || 654
- കാലിന്ദ്യാം വിധിവത് സ്താത്യാ കൃതപുഞ്ചജലക്രിയഃ |
മൗനേന സംയതപ്രാണോ ബ്രഹ്മപുത്രാവവന്ദത || 16 || 655

- അഥ തസ്മൈ പ്രപന്നായ ഭക്തായ പ്രയതാത്മനേ |
ഭഗവന്നാരദഃ പ്രീതോ വിദ്യാമേതാമുവാച ഹ || 17 || 656
- ഓം നമസ്കുദ്യം ഭഗവതേ വാസുദേവായ ധീമഹി |
പ്രദ്യുക്തായാനിരുദ്ധായ നമഃ സങ്കർഷണായ ച || 18 || 657
- നമോ വിജ്ഞാനമാത്രായ പരമാനന്ദമൂർതയേ |
ആത്മാരാമായ ശാന്തായ നിവൃത്തദ്വൈതദ്യുഷ്ടയേ || 19 || 658
- ആത്മാനന്ദാനുഭൂത്യൈവ ന്യസ്തശക്തൂർമയേ നമഃ |
ഹൃഷീകേശായ മഹതേ നമസ്തേ വിശ്വമൂർതയേ || 20 || 659
- വചസ്യുപരത്യേപ്രാപ്യ യ ഏകോ മനസാ സഹ |
അനാമരൂപശ്ചിൻമാത്രഃ സോവ്യാന്നഃ സദസത്പരഃ || 21 || 660
- യസ്മിന്നിദം യതശ്ചേദം തിഷ്ഠത്യപ്യേതി ജായതേ |
മൃൺമയേഷ്വിവ മൃജ്ജാതിസ്തസ്മൈ തേ ബ്രഹ്മണേ നമഃ || 22 || 661
- യന്ന സ്പൃശന്തി ന വിദൂർമനോബുദ്ധീന്ദ്രിയാസവഃ |
അന്തർബഹിശ്ച വിതതം വ്യാമവത്തന്നതോസ്സൃഹം || 23 || 662
- ദേഹേന്ദ്രിയപ്രാണമനോധിയോമി
യദംശവിധാഃ പ്രചരന്തി കർമസു |
നൈവാന്യദാ ലോഹമിവാപ്രതപ്തം
സ്ഥാനേഷു തദ് ദ്രഷ്ടൃപദേശമേതി || 24 || 663
- ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാനുഭാവായ
മഹാവിഭൂതിപതയേ സകലസാത്യതപരിവൃഢ -
നികരകരകമലകുഡ്മലോപലാലിതചരണാ -
രവിനയുഗല പരമ പരമേഷ്വിൻ നമസ്തേ || 25 || 664

ശ്രീശുക ഉവാച

ഭക്തായൈതാം പ്രപന്നായ വിദ്യാമാദിശ്യ നാരദഃ |

യയാവംഗിരസാ സാകം ധാമ സ്വായംഭുവം പ്രഭോ || 26 ||

665

ചിത്രകേതുസ്തൂ വിദ്യാം താം യഥാ നാരദഭാഷിതാം |

ധാരയാമാസ സപ്താഹമബ്ദക്ഷഃ സുസമാഹിതഃ || 27 ||

666

തതശ്ച സപ്തരാത്രാന്തേ വിദ്യയാ ധാർയമാണയാ |

വിദ്യാധരാധിപത്യം സ ലേഭ്യേപ്രതിഹതം നൃപഃ || 28 ||

667

തതഃ കതിപയാഹോദിർവിദ്യയേദ്ധമനോഗതിഃ |

ജഗാമ ദേവദേവസ്യ ശേഷസ്യ ചരണാന്തികം || 29 ||

668

മൃണാലഗൗരം ശിതിവാസസം സ്തൂര -

ത്കിരീടകേയൂരകടിത്രകങ്കണം |

പ്രസന്നവക്ത്രാരുണലോചനം വൃതം

ദദർശ സിദ്ധേശ്വരമണ്ഡലൈഃ പ്രഭും || 30 ||

669

തദുർശനധ്വസ്തസമസ്തകിൽബിഷഃ

സ്വച്ഛാമലാന്തഃ കരണോദ്യയാൻമുനിഃ |

പ്രവൃദ്ധഭക്ത്യാ പ്രണയാശ്രൂലോചനഃ

പ്രഹൃഷ്ടരോമാനമദാദിപൂരുഷം || 31 ||

670

സ ഉത്തമശ്ലോകപദാബ്ജവിഷ്ണുരം

പ്രേമാശ്രൂലേശൈരൂപമേഹയൻ മുഹൂഃ |

പ്രേമോപരുദ്ധാവിലവർണനിർഗമോ

നൈവാശകത്തം പ്രസമീഡിതും ചിരം || 32 ||

671

തതഃ സമാധായ മനോ മനീഷയാ

ബഭാഷ ഏതത്പ്രതിലബ്ധവാഗസൗ |

നിയമ്യ സർവേന്ദ്രിയബാഹ്യവർത്തനം

ജഗദ്ഗുരും സാത്വതശാസ്ത്രവിഗ്രഹം || 33 ||

672

ചിത്രകേതുരുവാച

അജിത ജിതഃ സമമതിഭിഃ സാധുഭി -

ർഭവാൻ ജിതാത്മഭിർഭവതാ |

വിജിതാസ്സേപി ച ഭജതാമകാമാത്മനാം

യ ആത്മഭോക്തികരുണഃ || 34 ||

673

തവ വിഭവഃ ഖലു ഭഗവൻ

ജഗദുദയസ്ഥിതിലയാദീനി |

വിശ്വസൃജസ്സേഽശാംശാസ്തത്ര

മൃഷാ സ്പർധന്തേ പൃഥഗഭിമത്യാ || 35 ||

674

പരമാണുപരമമഹതോസ്ത്വ -

മാദ്യന്താന്തരവർതീ ത്രയവിധുരഃ |

ആദാവന്ത്യേപി ച സത്ത്യാനാം

യദ്രൂപം തദേവാന്തരാല്യേപി || 36 ||

675

ക്ഷിത്യാദിഭിരേഷ കിലാവൃതഃ

സപ്തഭിർഭശഗുണോത്തരൈരരണ്യകോശഃ |

യത്ര പതത്യണുകൽപഃ

സഹാണ്യകോടികോടിഭിസ്തദനന്തഃ || 37 ||

676

വിഷയതൃഷോ നരപശവോ

യ ഉപാസതേ വിഭൂതീർന പരം ത്വാം |

തേഷാമാശിഷ ഈശ തദനു

വിനശ്യന്തി യഥാ രാജകുലം || 38 ||

677

കാമധിയസ്സയി രചിതാ

ന പരമ രോഹന്തി യഥാ കരംഭബീജാനി ।

ഇതാനാത്മന്യഗുണമയേ

ഗുണഗണതോന്യസ്യ ദ്വന്ദ്വജാലാനി || 39 ||

678

ജിതമജിത തദാ ഭവതാ

യദാഹ്ലഭ ഭാഗവതം ധർമ്മമനവദ്യം ।

നിഷ്കിഞ്ചനാ യേ മൂനയ ആത്മാരാമാ

യമുപാസത്യേപവർഗായ || 40 ||

679

വിഷമമതിർന്ന യത്ര നൃണാം

ത്വമഹമിതി മമ തവേതി ച യദന്യത്ര ।

വിഷമധിയാ രചിതോ യഃ

സ ഹ്യവിശുദ്ധഃ ക്ഷയിഷ്ണുരധർമബഹുലഃ || 41 ||

680

കഃ ക്ഷേമോ നിജപരയോഃ

കിയാനർഥഃ സ്വപരദ്രുഹാ ധർമേണ ।

സ്വദ്രോഹാത് തവ കോപഃ

പരസമ്പീഡയാ ച തഥാധർമഃ || 42 ||

681

ന വ്യഭിചരതി തവേക്ഷാ യയാ

ഹൃദിഹിതോ ഭാഗവതോ ധർമഃ ।

സ്ഥിരചരസത്ത്വകദംബേഷ്വപൃഥഗ്ധിയോ

യമുപാസതേ ത്വാർയാഃ || 43 ||

682

ന ഹി ഭഗവന്നഘടിതമിദം

ത്വദുൾക്കനാനുണാമഖിലപാപക്ഷയഃ ।

യന്നാമ സകൃച്ഛവണാത്പുൽകസകോപി

വിമുച്യതേ സംസാരാത് || 44 ||

683

അഥ ഭഗവൻ വയമധുനാ

ത്വദവലോകപരിമൃഷ്ടാശയമലാഃ |

സുരജ്ജിണാ യദുദിതം താവകേന

കഥമന്യമാ ഭവതി || 45 ||

684

വിദിതമനന്ത സമസ്തം തവ

ജഗദാത്മനോ ജനൈരിഹാചരിതം |

വിജ്ഞാപ്യം പരമഗുരോഃ കിയദിവ

സവിതുരിവ ഖദ്യോതൈഃ || 46 ||

685

നമസ്തുഭ്യം ഭഗവതേ സകലജഗ -

ത്സ്ഥിതിലയോദയേശായ |

ദുരവസിതാത്മഗതയേ

കുയോഗിനാം ഭിദാ പരമഹംസായ || 47 ||

686

യം വൈ ശ്വസന്തമനു വിശ്വസൃജഃ ശ്വസന്തി

യം ചേകിതാനമനു ചിത്തയ ഉച്ചകന്തി |

ഭൂമണ്ഡലം സർഷപായതി യസ്യ മുർധ്നി

തസ്മൈ നമോ ഭഗവത്യേന്ത്യേന സഹസ്രമുർധ്നേ || 48 ||

687

ശ്രീശുക ഉവാച

സംസ്കൂതോ ഭഗവാനേവമനന്തസ്തമഭാഷത |

വിദ്യാധരപതിം പ്രീതശ്ചിത്രകേതും കുരൂദ്യഹ || 49 ||

688

ശ്രീഭഗവാനുവാച

യന്നാരദാംഗിരോഭ്യാം തേ വ്യാഹൃതം മേന്യുശാസനം |

സംസിദ്ധ്യാസി തയാ രാജൻ വിദ്യയാ ദർശനാച്ച മേ || 50 ||

689

അഹം വൈ സർവഭൂതാനി ഭൂതാത്മാ ഭൂതഭാവനഃ |

ശബ്ദബ്രഹ്മ പരം ബ്രഹ്മ മമോദേ ശാശ്വതീ തനു || 51 ||

690

- ലോകേ വിതതമാത്മാനം ലോകം ചാത്മനി സന്തതം |
ഉദയം ച മയാ വ്യാപ്തം മയി ചൈവോദയം കൃതം ||52 || 691
- യഥാ സുഷുപ്തഃ പുരുഷോ വിശ്വം പശ്യതി ചാത്മനി |
ആത്മാനമേകദേശസ്ഥം മന്യതേ സ്വപ്ന ഉത്ഥിതഃ ||53 || 692
- ഏവം ജാഗരണാദിനി ജീവസ്ഥാനാനി ചാത്മനഃ |
മായാമാത്രാണി വിജ്ഞായ തദ്രഷ്ടാരം പരം സുരേത് ||54 || 693
- യേന പ്രസുപ്തഃ പുരുഷഃ സ്വാപം വേദാത്മനസ്സദാ |
സുഖം ച നിർഗുണം ബ്രഹ്മ തമാത്മാനമവേഹി മാം ||55 || 694
- ഉദയം സൂരതഃ പുംസഃ പ്രസ്യാപപ്രതിബോധയോഃ |
അൻവേതി വൃതിരിച്യേത തജ്ജ്ഞാനം ബ്രഹ്മ തത്പരം ||56 || 695
- യദേതദിസ്യുതം പുംസോ മദ്ഭാവം ഭിന്നമാത്മനഃ |
തതഃ സംസാര ഏതസ്യ ദേഹാദേഹോ മൃതേർമൃതിഃ ||57 || 696
- ലബ്ധ്വേഹ മാനുഷീം യോനിം ഇത്താനവിജ്ഞാനസംഭവാം |
ആത്മാനം യോ ന ബുദ്ധ്യേത ന ക്വചിച്ഛമമാപ്തയാത് ||58 || 697
- സ്യുത്വേഹായാം പരിക്ലേശം തതഃ ഫലവിപര്യയം |
അദയം ചാപ്യനീഹായാം സങ്കൽപാദിരമേത്കവിഃ ||59 || 698
- സുഖായ ദുഃഖമോക്ഷായ കുർവാതേ ദമ്പതീ ക്രിയാഃ |
തത്ത്വേനിവൃത്തിരപ്രാപ്തീർദുഃഖസ്യ ച സുഖസ്യ ച ||60 || 699
- ഏവം വിപര്യയം ബുദ്ധ്യാ നൃണാം വിജ്ഞാഭിമാനിനാം |
ആത്മനശ്ച ഗതിം സൂക്ഷ്മാം സ്ഥാനത്രയവിലക്ഷണാം ||61 || 700
- ദൃഷ്ടശ്രുതാദിർമാത്രാദിർനിർമുക്തഃ സ്വേന തേജസാ |
ഇത്താനവിജ്ഞാനസന്തുഷ്ടോ മദ്ഭക്തഃ പുരുഷോ ദവേത് ||62 || 701

ഏതാവാനേവ മനുജൈർയോഗനൈപുണബുദ്ധിഭിഃ |

സ്വാർഥഃ സർവാത്മനാ ജ്ഞേതേ യത്പരാത്മൈകദർശനം || 63 ||

702

ത്വമേതച്ഛുദ്ധയാ രാജനപ്രമത്തോ വചോ മമ |

ജ്ഞാനവിജ്ഞാനസമ്പന്നോ ധാരയന്നാശു സിദ്ധ്യസി || 64 ||

703

ശ്രീശുക ഉവാച

ആശ്വാസ്യ ഭഗവാനിത്ഥം ചിത്രകേതും ജഗദ്ഗുരുഃ |

പശ്യതസ്തസ്യ വിശ്വാത്മാ തതശ്ചാന്തർദധേ ഹരിഃ || 65 ||

704

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം

ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതോഃ പരമാത്മദർശനം നാമ

ഷോഡശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ സപ്തദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

യതശ്ചാന്തർഹിതോന്മത്തസ്തസ്യൈ കൃത്വാ ദിശേ നമഃ |
 വിദ്യാധരശ്ചിത്രകേതുശ്ചചാര ഗഗനേചരഃ || 1 || 705

സ ലക്ഷം വർഷലക്ഷാണാമവ്യാഹതബലേന്ദ്രിയഃ |
 സ്തൂയമാനോ മഹായോഗീ മുനിഭിഃ സിദ്ധചാരണൈഃ || 2 || 706

കുലാചലേന്ദ്രോണീഷു നാനാസങ്കൽപസിദ്ധീഷു |
 രേമേ വിദ്യാധരസ്തീഭിർഗാപയൻ ഹരിമീശ്വരം || 3 || 707

ഏകദാ സ വിമാനേന വിഷ്ണുദത്തേന ഭാസ്യതാ |
 ഗിരിശം ദദ്യുശേ ഗച്ഛൻ പരീതം സിദ്ധചാരണൈഃ || 4 || 708

ആലിംഗ്യാങ്കീകൃതാം ദേവീം ബാഹുനാ മുനിസംസദി |
 ഉവാച ദേവ്യാഃ ശൃൺവത്യാ ജഹാസോച്ചൈസ്തദന്തികേ || 5 || 709

ചിത്രകേതുരുവാച

ഏഷ ലോകഗുരുഃ സാക്ഷാദ്ധർമം വക്താ ശരീരിണാം |
 ആസ്തേ മുഖ്യഃ സഭായാം വൈ മിമുനീഭൂയ ഭാർയയാ || 6 || 710

ജടാധരസ്തീവ്രതപാ ബ്രഹ്മവാദിസഭാപതിഃ |
 അങ്കീകൃത്യ സ്തീയം ചാസ്തേ ഗതഹ്രീഃ പ്രാകൃതോ യഥാ || 7 || 711

പ്രായശഃ പ്രാകൃതാശ്ചാപി സ്ത്രീയം രഹസി ബിഭ്രതി |
അയം മഹാവ്രതധരോ ബിഭ്രതി സദസി സ്ത്രീയം || 8 || 712

ശ്രീശുക ഉവാച
ഭഗവാനപി തച്ഛൂത്വാ പ്രഹസ്യാഗാധധീർനൃപ |
തൃഷ്ണിം ബഭൂവ സദസി സഭാശ്ച തദനുവ്രതാഃ || 9 || 713

ഇത്യതദ്വീര്യവിദുഷി ബ്രൂവാനേ ബഹുശോഭനം |
രുഷാഹ്വേദേവീ ധൃഷ്ടായ നിർജിതാത്മാഭിമാനിനേ || 10 || 714

പാർവത്യുവാച
അയം കിമധുനാ ലോകേ ശാസ്താ ദണ്ഡധരഃ പ്രഭുഃ |
അസുദ്വിധാനാം ദുഷ്ടാനാം നിർലജ്ജാനാം ച വിപ്രകൃത് || 11 || 715

ന വേദ ധർമം കില പദ്മയോനി -
രന ബ്രഹ്മപുത്രാ ഭൃഗുനാരദാദിഃ |
ന വൈ കുമാരഃ കപിലോ മനുശ്ച
യേ നോ നിഷേധന്ത്യതിവർതിനം ഹരം || 12 || 716

ഏഷാമനുദ്യേയപദാബ്ജയുഗം
ജഗദ്ഗുരും മംഗലമംഗലം സ്വയം |
യഃ ക്ഷത്രബന്ധുഃ പരിഭൂയ സുരീൻ
പ്രശാസ്തി ധൃഷ്ടസ്തദയം ഹി ദണ്ഡഃ || 13 || 717

നായമർഹതി വൈകുണ്ഠപാദമൂലോപസർപണം |
സംഭാവിതമതിഃ സ്തബ്ധഃ സാധുഭിഃ പര്യുപാസിതം || 14 || 718

അതഃ പാപീയസിം യോനിമാസുരീം യാഹി ദുർമതേ |
യഥേഹ ഭൂയോ മഹതാം ന കർതാ പുത്ര കിൽബിഷം || 15 || 719

ശ്രീശുക ഉവാച

ഏവം ശപ്തശ്ചിത്രകേതുർവിമാനാദവരുഹ്യ സഃ |

പ്രസാദയാമാസ സതീം മുർധ്വനാ നമ്രേണ ഭാരത || 16 ||

720

ചിത്രകേതുരുവാച

പ്രതിഗൃഹ്ണാമി തേ ശാപമാത്മനോജ്ഞേലിനാംബികേ |

ദേവൈർമർത്യാ യത്പ്രോക്തം പൂർവദിഷ്ടം ഹി തസ്യ തത് || 17 ||

721

സംസാരചക്ര ഏതസ്മിഞ്ജന്തുരജ്ഞാനമോഹിതഃ |

ഭ്രാമ്യൻ സുഖം ച ദുഃഖം ച ഭുങ്ക്തേ സർവത്ര സർവദാ || 18 ||

722

നൈവാത്മാ ന പരശ്ചാപി കർതാ സ്യാത് സുഖദുഃഖയോഃ |

കർതാരം മന്യത്ത്വേത്രാജ്ഞേ ആത്മാനം പരമേവ ച || 19 ||

723

ഗുണപ്രവാഹ ഏതസ്മിൻ കഃ ശാപഃ കോ ന്വനുഗ്രഹഃ |

കഃ സ്വർഗോ നരകഃ കോ വാ കിം സുഖം ദുഃഖമേവ വാ || 20 ||

724

ഏകഃ സൃജതി ഭൂതാനി ഭഗവാനാത്മമായയാ |

ഏഷാം ബന്ധം ച മോക്ഷം ച സുഖം ദുഃഖം ച നിഷ്കലഃ || 21 ||

725

ന തസ്യ കശ്ചിദധിതഃ പ്രതീപോ

ന ജ്ഞാതിബന്ധൂർന പരോ ന ച സ്വഃ |

സമസ്യ സർവത്ര നിരഞ്ജനസ്യ

സുഖേ ന രാഗഃ കൂത ഏവ രോഷഃ || 22 ||

726

തഥാപി തച്ഛക്തിവിസർഗ ഏഷാം

സുഖായ ദുഃഖായ ഹിതാഹിതായ |

ബന്ധായ മോക്ഷായ ച മൃത്യുജൻമനോഃ

ശരീരിണാം സംസൃതയ്യേവ കൽപതേ || 23 ||

727

അഥ പ്രസാദയേ ന ത്യാം ശാപമോക്ഷായ ഭാമിനി |
യൻമന്യസേ അസാധുക്തം മമ തത്ക്ഷമ്യതാം സതി || 24 || 728

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി പ്രസാദ്യ ഗിരിശൗ ചിത്രകേതുരരിന്ദമ |
ജഗാമ സ്വവിമാനേന പശ്യതോഃ സൂയതോസ്തയോഃ || 25 || 729

തതസ്തു ഭഗവാൻ രുദ്രോ രുദ്രാണീമിദമബ്രവീത് |
ദേവർഷിഭൈത്യസിദ്ധാനാം പാർഷദാനാം ച ശൃൺവതാം || 26 || 730

ശ്രീരുദ്ര ഉവാച
ഭൃഷ്ടവത്യസി സുശ്രോണി ഹരേരദ്ഭുതകർമ്മണഃ |
മാഹാത്മ്യം ഭൃത്യഭൃത്യാനാം നിഃസ്സഹാണാം മഹാത്മനാം || 27 || 731

നാരായണപരാഃ സർവേ ന കുതശ്ചന ബിഭൃതി |
സ്വർഗാപവർഗനരകേഷ്വപി തുൽയാർഥദർശിനഃ || 28 || 732

ദേഹിനാം ദേഹസന്ധോഗാദ്യന്ത്യാനീശ്വരലീലയാ |
സുഖം ദുഃഖം മൃതിർജന്മ ശാപോന്മുഗ്രഹ ഏവ ച || 29 || 733

അവിവേകകൃതഃ പുംസോ ഹൃർഥമേദ ഇവാത്മനി |
ഗുണദോഷവികൽപശ്ച ഭിദേവ സ്രജിവത്കൃതഃ || 30 || 734

വാസുദേവേ ഭഗവതി ഭക്തിമുദ്യഹതാം നൃണാം |
ഇത്താനവൈരാഗ്യവീർയാണാം നേഹ കശ്ചിദ് വ്യപാശ്രയഃ || 31 || 735

നാഹം വിരിഞ്ചോ ന കുമാരനാരദൗ
ന ബ്രഹ്മപുത്രാ മൂനയഃ സുരേശാഃ |
വിദാമ യസ്യേഹിതമംശകാംശകാ
ന തത്ത്വരൂപം പൃഥഗീശമാനിനഃ || 32 || 736

ന ഹ്യസ്യാസ്തി പ്രിയഃ കശ്ചിന്നാപ്രിയഃ സ്വഃ പരോഽപി വാ |
ആത്മത്യാത്സർവഭൂതാനാം സർവഭൂതപ്രിയോ ഹരിഃ || 33 || 737

തസ്യ ചായം മഹാഭാഗശ്ചിത്രകേതുഃ പ്രിയോഽനൂഗഃ |
സർവത്ര സമദ്യക് ശാന്തോ ഹൃഹം ചൈവാച്യുതപ്രിയഃ || 34 || 738

തസ്മാന്ന വിസ്മയഃ കാർയഃ പുരുഷേഷു മഹാത്മസു |
മഹാപുരുഷഭക്തേഷു ശാന്തേഷു സമദർശിഷു || 35 || 739

ശ്രീശുക ഉവാച
ഇതി ശ്രുത്വാ ഭഗവതഃ ശിവസ്യോമാഭിഭാഷിതം |
ബഭൂവ ശാന്തധീ രാജൻ ദേവീ വിഗതവിസ്മയാ || 36 || 740

ഇതി ഭാഗവതോ ദേവ്യാഃ പ്രതിശ്ലുപ്തമലന്തമഃ |
മൂർധ്നാ സഞ്ജഗൃഹേ ശാപമേതാവത്സാധുലക്ഷണം || 37 || 741

ജ്ഞേത ത്വഷ്ടൂർഭക്ഷിണാഗൗ ദാനവീം യോനിമാശ്രിതഃ |
വ്യത്ര ഇത്യഭിവിഖ്യാതോ ഇണാനവിഇണാനസംയുതഃ || 38 || 742

ഏതത്തേ സർവമാഖ്യാതം യന്മാം ത്വം പരിപൃച്ഛസി |
വ്യത്രസ്യാസുരജാതേശ്ച കാരണം ഭഗവൻമതേഃ || 39 || 743

ഇതിഹാസമിമം പുണ്യം ചിത്രകേതോർമഹാത്മനഃ |
മാഹാത്മ്യം വിഷ്ണുഭക്താനാം ശ്രുത്വാ ബന്ധാദ്വിമുച്യതേ || 40 || 744

യ ഏതത്പ്രാതരുത്ഥായ ശ്രദ്ധയാ വാഗ്യതഃ പരേത് |
ഇതിഹാസം ഹരിം സ്മൃത്വാ സ യാതി പരമാം ഗതിം || 41 || 745

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ ചിത്രകേതുശാപോ നാമ സപ്തദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
॥ ഷഷ്ടസ്കന്ധേ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ॥

ശ്രീശുക ഉവാച

പൃശ്നിസ്തു പത്നീ സവിതും സാവിത്രിം വ്യാഹുതിം ത്രയിം |
അഗ്നിഹോത്രം പശും സോമം ചാതുർമാസ്യം മഹാമഖാൻ || 1 || 746

സിദ്ധിർഭഗസ്യ ഭാർയാംഗ മഹിമാനം വിഭും പ്രഭും |
ആശിഷം ച വരാഭോഹാം കന്ധാപ്രാസുത സുവ്രതാം || 2 || 747

ധാതും കുപും സിനീവാലീ രാകാ ചാനുമതിസ്തഥാ |
സായം ദർശമഥ പ്രാതഃ പൂർണമാസമനുക്രമാത് || 3 || 748

അഗ്നിൻ പൂരിഷ്യാനാധത്ത ക്രിയായാം സമനന്തരഃ |
ചർഷണീ വരുണസ്യാസീദ്യസ്യാം ജാതോ ഭൃഗുഃ പുനഃ || 4 || 749

വാൽമീകിശ്ച മഹായോഗീ വൽമീകാദഭവത്കില |
അഗസ്ത്യശ്ച വസിഷ്ഠശ്ച മിത്രാവരുണയോരൂഷീ || 5 || 750

രേതഃ സിഷിചതും കുന്ദേ ഉർവശ്യാഃ സന്നിധൗ ഭൂതം |
രേവത്യാം മിത്ര ഉത്സർഗമരിഷ്ടം പിപലം വ്യധാത് || 6 || 751

പൗലോച്യാമിന്ദ്ര ആധത്ത ത്രീൻ പുത്രാനിതി നഃ ശ്രുതം |
ജയന്തമൃഷഭം താത തൃതീയം മീഢുഷം പ്രഭുഃ || 7 || 752

- ഉരുക്രമസ്യ ദേവസ്യ മായാവാമനരൂപിണഃ |
കീർത്തു പത്യാം ബൃഹച്ഛ്ലോകസ്തസ്യാസൻ സൗഭഗാദയഃ || 8 || 753
- തത്കർമഗുണവീർയാണി കാശ്യപസ്യ മഹാത്മനഃ |
പശ്ചാദ്യക്ഷ്യാമഹേദ്വിത്യാം യഥാ വാവതത്താര ഹ || 9 || 754
- അഥ കശ്യപദായാദാൻ ദൈതേയാൻ കീർതയാമി തേ |
യത്ര ഭാഗവതഃ ശ്രീമാൻ പ്രഹ്ലാദോ ബലിരേവ ച || 10 || 755
- ദിതേർദ്വാവേവ ദായാദൗ ദൈത്യദാനവവന്ദിതൗ |
ഹിരണ്യകശിപുർനാമ ഹിരണ്യാക്ഷശ്ച കീർതിതൗ || 11 || 756
- ഹിരണ്യകശിപോർഭാർയാ കയാധുർനാമ ദാനവീ |
ജംഭസ്യ തനയാ ദത്താ സുഷുവേ ചതുരഃ സുതാൻ || 12 || 757
- സംഹ്ലാദം പ്രാഗനുഹ്ലാദം ഹ്ലാദം പ്രഹ്ലാദമേവ ച |
തത്സ്യസാ സിംഹികാ നാമ രാഹും വിപ്രചിത്വോഗ്രഹീത് || 13 || 758
- ശിരോഹരദ്യസ്യ ഹരിശ്ചക്രേണ പിബതോദ്യുതം |
സംഹ്ലാദസ്യ കൃതിർഭാർയാസൂത പഞ്ചജനം തതഃ || 14 || 759
- ഹ്ലാദസ്യ ധമനിർഭാർയാസൂത വാതാപിമിൾവലം |
യോഗ്രസ്ത്വായ ത്വതിഥയേ പേചേ വാതാപിമിൾവലഃ || 15 || 760
- അനുഹ്ലാദസ്യ സൂർച്ഛായാം ബാഷ്പലോ മഹിഷസ്തഥാ |
വിരോചനസ്തു പ്രാഹ്ലാദിർഭേവ്യാസ്തസ്യാഭവദ്ബലിഃ || 16 || 761
- ബാണജ്യേഷും പുത്രശതമശനായാം തതോദ്ഭവത് |
തസ്യാനുഭാവം സുശ്ലോക്യാഃ പശ്ചാദേവാഭിധാസ്യതേ || 17 || 762
- ബാണ ആരാധ്യ ഗിരിശം ലേഭേ തദ്ഗണമുഖ്യതാം |
യത്പാർശ്വേ ഭഗവാനാസ്തേ ഹൃദ്യാപി പുരപാലകഃ || 18 || 763

മരുതശ്ച ദിതേഃ പുത്രാശ്ചത്വാരിംശന്നവാധികാഃ |

ത ആസന്നപ്രജാഃ സർവേ നീതാ ഇന്ദ്രേണ സാത്മതാം || 19 ||

764

രാജോവാച

കഥം ത ആസുരം ഭാവമപോഹ്യൗത്പത്തികം ഗുരോ |

ഇന്ദ്രേണ പ്രാപിതാഃ സാത്മ്യം കിം തത്സാധു കൃതം ഹി തൈഃ || 20 ||

765

ഇമേ ശ്രദ്ധ്യതേ ബ്രഹ്മന്യുഷയോ ഹി മയാ സഹ |

പരിജ്ഞാനായ ഭഗവംസ്തന്നോ വ്യാഖ്യാതുമർഹസി || 21 ||

766

സുത ഉവാച

തദ്വിഷ്ണുരാതസ്യ സ ബാദരായണി -

ർവചോ നിശ്ചയാദൃതമൽപമർഥവത് |

സഭാജയൻ സന്നിഭ്യതേന ചേതസാ

ജഗാദ സത്രായണ സർവദർശനഃ || 22 ||

767

ശ്രീശുക ഉവാച

ഹതപുത്രാ ദിതിഃ ശക്രപാർഷ്ണിഗ്രാഹേണ വിഷ്ണുനാ |

മന്യുനാ ശോകദീപ്തേന ജ്വലന്തി പര്യചിന്തയത് || 23 ||

768

കദാ നു ഭ്രാതൃഹന്താരമിന്ദ്രിയാരാമമുൽബണം |

അക്ലിന്നഹൃദയം പാപം ഘാതയിത്യാ ശയേ സുഖം || 24 ||

769

കുമിവിഡ്ഭസുസംജ്ഞാസ്സീദ്യന്യേശാദിഹിതസ്യ ച |

ഭൂതധ്രുക് തത്കൃതേ സ്വാർഥം കിം വേദ നിരയോ യതഃ || 25 ||

770

ആശാസാനസ്യ തന്യേദം ധ്രുവമുനദ്ധാചേതസഃ |

മദശോഷക ഇന്ദ്രസ്യ ഭൂയാദ്യേന സുതോ ഹി മേ || 26 ||

771

ഇതി ഭാവേന സാ ഭർതുരാചചാരാസകൃത്പ്രിയം |

ശുശ്രൂഷയാനുരാഗേണ പ്രശ്രയേണ ദമേന ച || 27 ||

772

- ഭക്ത്യാ പരമയാ രാജൻ മനോജ്ഞൈർവൽഗുഭാഷിതൈഃ |
മനോ ജഗ്രാഹ ഭാവജ്ഞാ സുസ്തിതാപാംഗവീക്ഷണൈഃ || 28 || 773
- ഏവം സ്ത്രിയാ ജഡീഭൂതോ വിദ്യാനപി വിദഗ്ധയാ |
ബാഘമിത്യാഹ വിവശോ ന തച്ചിത്രം ഹി യോഷിതി || 29 || 774
- വിലോക്യേകാന്തഭൂതാനി ഭൂതാൻയാദൗ പ്രജാപതിഃ |
സ്ത്രിയം ചക്രേ സ്വദേഹാർധം യയാ പുംസാം മതിർഹൃതാ || 30 || 775
- ഏവം ശുശ്രൂഷിതസ്താത ഭഗവാൻ കശ്യപഃ സ്ത്രിയാ |
പ്രഹസ്യ പരമപ്രീതോ ദിതിമാഹാഭിനന്ദ്യ ച || 31 || 776
- കശ്യപ ഉവാച
വരം വരയ വാമോരു പ്രീതസ്തേഹമനിനിതേ |
സ്ത്രിയാ ഭർതരി സുപ്രീതേ കഃ കാമ ഇഹ ചാഗമഃ || 32 || 777
- പതിരേവ ഹി നാരിണാം ദൈവതം പരമം സ്മൃതം |
മാനസഃ സർവഭൂതാനാം വാസുദേവഃ ശ്രിയഃ പതിഃ || 33 || 778
- സ ഏവ ദേവതാലിംഗൈർനാമരൂപവികൽപിതൈഃ |
ഇജ്യതേ ഭഗവാൻ പുംഭിഃ സ്ത്രീഭിശ്ച പതിരൂപധൃക് || 34 || 779
- തസ്മാത്പതിവ്രതാ നാർയഃ ശ്രേയസ്താമാഃ സുമധ്യമേ |
യജന്ത്യേനന്യഭാവേന പതിമാത്മാനമീശ്വരം || 35 || 780
- സോഹം ത്വയാർചിതോ ഭദ്രേ ഈദൃഗ്ഭാവേന ഭക്തിതഃ |
തത്തേ സമ്പാദയേ കാമമസതീനാം സുദുർലഭം || 36 || 781
- ദിതിരുവാച
വരദോ യദി മേ ബ്രഹ്മൻ പുത്രമിന്ദ്രഹണം വൃണേ |
അമൃത്യും മൃതപുത്രാഹം യേന മേ ഘാതിതൗ സുതൗ || 37 || 782

- നിശമ്യ തദ്യചോ വിപ്രോ വിമനാഃ പര്യതപ്യത |
അഹോ അധർമഃ സുമഹാനദ്യ മേ സമുപസ്ഥിതഃ || 38 || 783
- അഹോ അദ്യന്ദ്രിയാരാമോ യോഷിൻമയേഹ മായയാ |
ഗൃഹീതചേതാഃ കൃപണഃ പതിഷ്യേ നരകേ ധ്രുവം || 39 || 784
- കോത്രിക്രമോന്നുവർത്തന്ത്യാഃ സ്വഭാവമിഹ യോഷിതഃ |
ധിങ് മാം ബതാബുധം സ്വാർഥേ യദഹം ത്വജിതേന്ദ്രിയഃ || 40 || 785
- ശരത്പദ്മോത്സവം വക്ത്രം വചശ്ച ശ്രവണാമൃതം |
ഹൃദയം ക്ഷുരധാരാഭം സ്തീണാം കോ വേദ ചേഷിതം || 41 || 786
- ന ഹി കശ്ചിത്പ്രിയഃ സ്തീണാമഞ്ജസാ സ്വാശിഷാത്മനാം |
പതിം പുത്രം ഭ്രാതരം വാ ഘ്ലന്ത്യർഥേ ഘാതയന്തി ച || 42 || 787
- പ്രതിശ്രുതം ദദാമിതി വചസ്തന്ന മൃഷാ ദവേത് |
വധം നാർഹതി ചേന്ദ്രോപി തത്രേദമുപകൽപതേ || 43 || 788
- ഇതി സഞ്ചിന്ത്യ ഭഗവാൻ മാരിചഃ കുരുനന്ദന |
ഉവാച കിഞ്ചിത്കുപിത ആത്മാനം ച വിഗർഹയൻ || 44 || 789
- കശ്യപ ഉവാച
പുത്രസ്തേ ദവിതാ ദഭേദ ഇന്ദ്രഹാ ദേവബാന്ധവഃ |
സംവത്സരം വ്രതമിദം യദ്യഞ്ജോ ധാരയിഷ്യസി || 45 || 790
- ദിതിരുവാച
ധാരയിഷ്യേ വ്രതം ബ്രഹ്മൻ ബ്രൂഹി കാർയാണി യാനി മേ |
യാനി ചേഹ നിഷിദ്ധാനി ന വ്രതം ഘ്ലന്തി യാനി തു || 46 || 791

കശ്യപ ഉവാച

ന ഹിംസ്യാദ്ഭൂതജാതാനി ന ശപേന്നാനൃതം വദേത് |
നച്ഛിന്ദ്യാന്നഖരോമാണി ന സ്പൃശേദ്യദമംഗലം || 47 || 792

നാപ്സു സ്തായാന്ന കുപ്യേത ന സംഭാഷേത ദുർജ്ജനൈഃ |
ന വസീതാധൗതവാസഃ സ്രജം ച വിധൃതാം ക്വചിത് || 48 || 793

നോച്ഛിഷ്ടം ചണ്ഡികാന്നം ച സാമിഷം വൃഷലാഹുതം |
ഭുഞ്ജീതോദക്യയാ ദൃഷ്ടം പിബേദഞ്ജലിനാ ത്വപഃ || 49 || 794

നോച്ഛിഷ്ടാസ്പൃഷ്ടസലിലാ സന്ധ്യായാം മൂക്തമൂർധ്വജാ |
അനർചിതാസംയതവാങ്നാസംവിതാ ബഹിശ്ചരേത് || 50 || 795

നാധൗതപാദാപ്രയതാ നാർദ്രപാനോ ഉദക്ശിരാഃ |
ശയിത നാപരാങ്നാൻയൈർന നഗ്നാ ന ച സന്ധ്യയോഃ || 51 || 796

ധൗതവാസാ ശുചിർനിത്യം സർവമംഗലസംയുതാ |
പൂജയേത്പ്രാതരാശാത്പ്രാഗ്ഗോവിപ്രാങ്ശ്രിയമച്ഛുതം || 52 || 797

സ്ത്രീയോ വീരവതീശ്ചാർചേത്സഗൃന്ധബലിമണ്ഡനൈഃ |
പതിം ചാർച്യോപതിഷ്ഠേത ധ്യായേത്കോഷ്ഠഗതം ച തം || 53 || 798

സാംവത്സരം പുംസവനം വ്രതമേതദവിപ്ലുതം |
ധാരയിഷ്യസി ചേത്തുഭ്യം ശക്രഹാ ദവിതാ സുതഃ || 54 || 799

ബാഘമിത്യഭിപ്രേത്യാഥ ദിതീ രാജൻ മഹാമനാഃ |
കശ്യപം ഗർഭമാധത്ത വ്രതം ചാഞ്ജോ ദധാര സാ || 55 || 800

മാതൃഷ്വസുരഭിപ്രായമിന്ദ്ര ആജ്ഞായ മാനദ |
ശുശ്രൂഷണേനാശ്രമസ്ഥാം ദിതിം പര്യചരത്കവിഃ || 56 || 801

- നിത്യം വനാത്സുമനസഃ ഫലമൂലസമിത്കുശാൻ |
പത്രാങ്കുരമൃദ്യോപശ്ച കാലേ കാല ഉപാഹരത് || 57 || 802
- ഏവം തസ്യ വ്രതസ്ഥായാ വ്രതച്ഛിദ്രം ഹരിർനൃപ |
പ്രേപ്സുഃ പര്യചരജ്ജിഹ്വോ മൃഗഹേവ മൃഗാകൃതിഃ || 58 || 803
- നാധ്യഗച്ഛദ്വ്രതച്ഛിദ്രം തത്പരോഽഥ മഹീപതേ |
ചിന്താം തീവ്രാം ഗതഃ ശക്രഃ കേന മേ സ്യാച്ഛിവം ത്വിഹ || 59 || 804
- ഏകദാ സാ തു സന്ധ്യായാമുച്ഛിഷ്ടാ വ്രതകർശിതാ |
അസ്പൃഷ്ടവാർയധൗതാംഘ്രിഃ സുഷ്യാപ വിധിമോഹിതാ || 60 || 805
- ലബ്ധ്വാ തദന്തരം ശക്രോ നിദ്രാപഹൃതചേതസഃ |
ദിതേഃ പ്രവിഷ്ട ഉദരം യോഗേശോ യോഗമായയാ || 61 || 806
- ചകർത സപ്തധാ ഗർഭം വജ്രേണ കനകപ്രഭം |
രുദന്തം സപ്തധൈകൈകം മാ രോദിരിതി താൻ പുനഃ || 62 || 807
- തേ തമുചുഃ പാട്യമാനാസ്തേ സർവേ പ്രാഞ്ജലയോ നൃപ |
നോ ജിഹ്വാംസസി കിമിന്ദ്ര ഭ്രാതരോ മരുതസ്തവ || 63 || 808
- മാ ദൈഷ്ട ഭ്രാതരോ മഹ്യം യൂയമിത്യാഹ കൗശികഃ |
അനന്യഭാവാൻ പാർഷ്വദാനാത്മനോ മരുതാം ഗണാൻ || 64 || 809
- ന മമാര ദിതേർഗർഭഃ ശ്രീനിവാസാനുകമ്പയാ |
ബഹുധാ കുലിശക്ഷുണ്ണോ ഭൗൺയശ്ശ്രേണ യഥാ ഭവാൻ || 65 || 810
- സകൃദിഷ്ട്വാഽദിപുരുഷം പുരുഷോ യാതി സാമൃതാം |
സംവത്സരം കിഞ്ചിദൂനം ദിത്യാ യദ്ധരിരർചിതഃ || 66 || 811
- സജ്ജുരിന്ദ്രേണ പഞ്ചാശദ്ദേവാസ്തേ മരുതോഭവൻ |
വ്യപോഹ്യ മാതൃദോഷം തേ ഹരിണാ സോമപാഃ കൃതാഃ || 67 || 812

- ദിതിരുത്ഥായ ദദ്യുശേ കുമാരാനനലപ്രഭാൻ |
ഇന്ദ്രേണ സഹിതാൻ ദേവീ പര്യതുഷ്യദനിനിതാ || 68 || 813
- അഥേന്ദ്രമാഹ താതാഹമാദിത്യാനാം ദയാവഹം |
അപത്യമിച്ഛന്ത്യചരം വ്രതമേതത്സുദുഷ്കരം || 69 || 814
- ഏകഃ സങ്കൽപിതഃ പുത്രഃ സപ്ത സപ്താഭവൻ കഥം |
യദി തേ വിദിതം പുത്ര സത്യം കഥയ മാ മൃഷാ || 70 || 815
- ഇന്ദ്ര ഉവാച
അംബ ത്യേഹം വ്യവസിതമുപധാർയാഗതോന്തികം |
ലബ്ധാന്തരോച്ഛിദം ഗർഭമർമബുദ്ധിർന ധർമവിത് || 71 || 816
- കൃത്തോ മേ സപ്തധാ ഗർഭ ആസൻ സപ്ത കുമാരകാഃ |
ത്യേപി ചൈകൈകശോ വൃക്തണാഃ സപ്തധാ നാപി മമിരേ || 72 || 817
- തതസ്തത്പരമാശ്ചര്യം വീക്ഷ്യാധ്യവസിതം മയാ |
മഹാപുരുഷപൂജായാഃ സിദ്ധിഃ കാപ്യനുഷംഗിണീ || 73 || 818
- ആരാധനം ഭഗവത ഈഹമാനാ നിരാശിഷഃ |
യേ തു നേച്ഛന്ത്യപി പരം തേ സ്വാർഥകുശലാഃ സ്തുതാഃ || 74 || 819
- ആരാധ്യാത്മപ്രഭം ദേവം സ്വാത്മാനം ജഗദീശ്വരം |
കോ വൃണീതേ ഗുണസ്തർശം ബുധഃ സ്യാന്നരകേപി യത് || 75 || 820
- തദിദം മമ ദൗർജന്യം ബാലിശസ്യ മഹീയസി |
ക്ഷന്തുമർഹസി മാതസ്ത്വം ദിഷ്ട്വാ ഗർഭോ മൃതോത്ഥിതഃ || 76 || 821
- ശ്രീശുക ഉവാച
ഇന്ദ്രസ്തയാഭ്യനുജ്ഞാതഃ ശുദ്ധഭാവേന തുഷ്ടയാ |
മരുദ്ഭിഃ സഹ താം നത്യാ ജഗാമ ത്രിദിവം പ്രഭുഃ || 77 || 822

ഏവം തേ സർവമാഖ്യാതം യന്മാം ത്വം പരിപുച്ഛസി |
മംഗലം മരുതാം ജന്മ കിം ഭൂയഃ കഥയാമി തേ || 78 ||

823

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ പാദമഹംസ്യാം സംഹിതായാം
ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ മരുദുത്പത്തികഥനം നാമ അഷ്ടാദശോധ്യായഃ ||

ശ്രീഃ
 ശ്രീമതേ രാമാനുജായ നമഃ
 ശ്രീമതേ നിഗമാന്തമഹാദേശികായ നമഃ
 ഓം നമോ ഭഗവതേ വാസുദേവായ
 ശ്രീമദ്ഭാഗവതമഹാപുരാണം
 || ഷഷ്ടസ്കന്ധേ ഏകോനവിംശോദ്യായഃ ||

രാജോവാച

വ്രതം പുംസവനം ബ്രഹ്മൻ ഭവതാ യദുദീരിതം |
 തസ്യ വേദിതുമിച്ഛാമി യേന വിഷ്ണുഃ പ്രസിദതി || 1 || 824

ശ്രീശുക ഉവാച

ശുക്ലേ മാർഗശിരേ പക്ഷേ യോഷിദ്ഭർതൂരനുജ്ഞയാ |
 ആരഭേത വ്രതമിദം സാർവകാമികമാദിതഃ || 2 || 825

നിശമ്യ മരുതാം ജൻമ ബ്രാഹ്മണാനനുമന്തര്യ ച |

സ്നാത്വാ ശുക്ലദതീ ശുക്ലേ വസിതാലങ്കൃതാംബരേ |
 പൂജയേത്പ്രാതരാശാത്പ്രാഗ്ഭഗവന്തം ശ്രിയാ സഹ || 3 || 826

അലം തേ നിരപേക്ഷായ പൂർണകാമ നമോസ്തു തേ |

മഹാവിദ്യുതിപതയേ നമഃ സകലസിദ്ധയേ || 4 || 827

യഥാ ത്വം കൃപയാ ഭൂത്വാ തേജസാ മഹിനൗജസാ |

ജുഷു ഈശ ഗുണൈഃ സർവൈസ്തതോസി ഭഗവാൻ പ്രഭുഃ || 5 || 828

വിഷ്ണുപത്നി മഹാമായേ മഹാപുരുഷലക്ഷണേ |

പ്രിയേമാ മേ മഹാഭാഗേ ലോകമാതർനമോസ്തു തേ || 6 || 829

ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാനുഭാവായ
 മഹാവിഭൂതിപതയേ സഹ മഹാവിഭൂതിഭിർബലിമുപഹരാണീതി |
 അനേനാഹരഹർമന്ത്രേണ വിഷ്ണോരാവാഹനാ -
 ര്ഘ്യപാദ്യോപസ്തർശനസ്നാനവാസ ഉപവീതവിഭൂഷണ -
 ഗന്ധപുഷ്പധൂപദീപോപഹാരാദുപചാരാശ്ച
 സമാഹിത ഉപാഹരേത് || 7 || 830

ഹവിഃശേഷം തു ജുഹുയാദനലേ ദ്വാദശാഹുതിഃ |
 ഓം നമോ ഭഗവതേ മഹാപുരുഷായ മഹാവിഭൂതിപതയേ
 സ്വാഹേതി || 8 || 831

ശ്രിയം വിഷ്ണും ച വരദാവാശിഷാം പ്രഭവാവുഭൗ |
 ഭക്ത്യാ സമ്പൂജയേന്നിത്യം യദീച്ഛേത്സർവസമ്പദഃ || 9 || 832

പ്രണമേദുണ്ഡവദ്ഭൂമൗ ഭക്തിപ്രഹേണ ചേതസാ |
 ദശവാരം ജപേന്മന്ത്രം തതഃ സ്തോത്രമുദീരയേത് || 10 || 833

യുവാം തു വിശ്വസ്യ വിഭു ജഗതഃ കാരണം പരം |
 ഇയം ഹി പ്രകൃതിഃ സൂക്ഷ്മാ മായാശക്തിർദുരത്യയാ || 11 || 834

തസ്യ അധീശ്വരഃ സാക്ഷാത്ത്വമേവ പുരുഷഃ പരഃ |
 ത്വം സർവയജ്ഞേ ഇജ്ജേയം ക്രിയേയം ഫലഭുഗ്ഭവാൻ || 12 || 835

ഗുണവ്യക്തിരിയം ദേവീ വൃഞ്ജകോ ഗുണഭുഗ്ഭവാൻ |
 ത്വം ഹി സർവശരീർയാത്മാ ശ്രീഃ ശരീരേന്ദ്രിയാശയാ |
 നാമരുപേ ഭഗവതീ പ്രത്യയസ്തുമപാശ്രയഃ || 13 || 836

യഥാ യുവാം ത്രിലോകസ്യ വരദൗ പരമേഷ്വിനൗ |
 തഥാ മ ഉത്തമശ്ലോക സന്തു സത്യാ മഹാശിഷഃ || 14 || 837

- ഇത്യഭിഷ്ടൂയ വരദം ശ്രീനിവാസം ശ്രിയാ സഹ |
തന്നിഃസാർയോപഹരണം ദത്താപ്തചമനമർചയേത് || 15 || 838
- തതഃ സ്തൂവീത സ്തോത്രേണ ദക്ഷിപ്രഹേണ ചേതസാ |
യജ്ഞോച്ഛിഷ്ടമവപ്രായ പുനരഭ്യർചയേദ്ധരിം || 16 || 839
- പതിം ച പരയാ ദക്ഷത്യാ മഹാപുരുഷചേതസാ |
പ്രിയൈസ്തൈസ്തൈരുപനമേത് പ്രേമശീലഃ സ്വയം പതിഃ |
ബിഭൃയാത് സർവകർമാണി പത്യാ ഉച്ചാവചാനി ച || 17 || 840
- കൃതമേകതരേണാപി ദമ്പത്യോരുഭയോരപി |
പത്യാം കുർയാദനർഹായാം പതിരേതത് സമാഹിതഃ || 18 || 841
- വിഷ്ണോർവ്രതമിദം ബിഭ്രന്ന വിഹൻയാത് കമഞ്ചന |
വിപ്രാൻ സ്ത്രീയോ വീരവതീഃ സ്രഗ്ഗന്ധബലിമണ്ഡനൈഃ |
അർചേദഹരഹർദക്ഷത്യാ ദേവം നിയമമാസ്ഥിതാ || 19 || 842
- ഉദ്യാസ്യ ദേവം സ്യേ യാഗ്നി തന്നിവേദിതമഗ്രതഃ |
അദ്യാദാത്മവിശുദ്ധ്യർഥം സർവകാമർദ്ധായേ തമാ || 20 || 843
- ഏതേന പൂജാവിധിനാ മാസാൻ ദ്വാദശ ഹായനം |
നീത്യാമോപരമേത്സാധ്വീ കാർതികേ ചരദ്യേഹനി || 21 || 844
- ശ്യാഭൂത്യേപ ഉപസ്തൂശ്യ കൃഷ്ണമഭ്യർച്യ പൂർവവത് |
പയഃശൃതേന ജുഹുയാച്ചരുണാ സഹ സർപിഷാ |
പാകയജ്ഞവിധാനേന ദ്വാദശൈവാഹുതീഃ പതിഃ || 22 || 845
- ആശിഷഃ ശിരസാപ്തായ ദ്വിജൈഃ പ്രീതൈഃ സമീരിതാഃ |
പ്രണമ്യ ശിരസാ ദക്ഷത്യാ ഭുഞ്ജിത തദനുജന്തയാ || 23 || 846

ആചാര്യമഗ്രതഃ കൃത്വാ വാഗ്യതഃ സഹ ബന്ധുഭിഃ |

ദദ്യാത്പത്ത്വേ ചരോഃ ശേഷം സുപ്രജസ്തും സുസൗഭഗം || 24 ||

847

ഏതച്ചരിത്വാ വിധിവദ്വ്രതം വിഭോ -

രഭീപ്ലിതാർഥം ലഭതേ പുമാനിഹ |

സ്ത്രീ ത്യേതദാസ്ഥായ ലഭേത സൗഭഗം

ശ്രിയം പ്രജാം ജീവപതിം യശോ ഗൃഹം || 25 ||

848

കന്യാ ച വിന്ദേത സമഗ്രലക്ഷണം

വരം ത്യവീരാ ഹതകിൽബിഷാ ഗതിം |

മൃതപ്രജാ ജീവസുതാ ധനേശ്വരീ

സുദുർഭഗാ സുഭഗാ രൂപമഗ്ര്യം || 26 ||

849

വിന്ദേദ്വിരൂപാ വിരുജാ വിമുച്യതേ

യ ആമയാവീന്ദ്രിയകൽപദേഹം |

ഏതത്പഠന്നഭ്യുദയേ ച കർമ -

ൺയനന്തത്യുപിഃ പിതൃദേവതാനാം || 27 ||

850

തുഷ്ടാഃ പ്രയച്ഛന്തി സമസ്തകാമാൻ

ഹോമാവസാനേ ഹുതഭുക് ശ്രീർഹരിശ്ച |

രാജൻ മഹൻമരുതാം ജൻമ പുൺയം

ദിതേർവ്രതം ചാഭിഹിതം മഹത്തേ || 28 ||

851

|| ഇതി ശ്രീമദ്ഭാഗവതേ മഹാപുരാണേ വൈയാസികൃമഷ്ടാദശസാഹസ്ര്യാം

പാരമഹംസ്യാം സംഹിതായാം ഷഷ്ഠസ്കന്ധേ

പുംസവനവ്രതകഥനം നാമ ഏകോനവിംശോദ്യായഃ ||